

Golden State Realty **JASSI GILL**
Broker/Owner

Listing and Selling Homes
From San Jose to Sacramento
Ph:510-304-9292
Refinance Now
@ZERO COST
Call Sukhi Gill:510-207-9067
CA DRE Lic.#01180969

CA DRE#00966763

Harmit S Toor **BEB**
Bay East Brokers, Inc. **BAY EAST BROKERS**

Help you Buy, Sell & Loans:
◆ Residential & Commercial Property
◆ Business Opportunity
2021 Platinum Award in recognition of outstanding achievement in Residential and/or Commercial Sales/Listing

Ph: 925-202-7027
HDtoor@gmail.com, WWW.BayEastBrokers.Com

Broker - MLO
BRE Lic.# 01462579
NMLS ID 358820
Broker Corp Lic: 02007516

EQUAL HOUSING OPPORTUNITY

Certified Insurance Agent **Global Green**
INSURANCE AGENCY

ਰੈਲਬ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ:510-487-1000
MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Twenty-Fourth Year of Publication ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 24, Issue 07; February 18, 2023 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

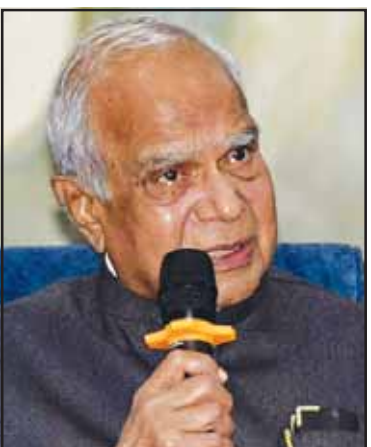
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ! **ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ: ਮੁਹਾਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਦ ਸੀਲ**

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਬਣੇ ਹਾਲਾਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨੇਕ-ਝੋਕ ਜਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਟੁੱਕ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ (ਰਾਜਪਾਲ) ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਤਾਂ ਡਾਹੁਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉਗਲ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਜੁਆਬ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਉਧਰ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋ ਟੁੱਕ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਹੁਣ ਤਲਖ ਰੌਅ ਵਿਚ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਸੂਚਨਾ 15 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਾਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਉਸੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਟਵੀਟ ਕਰਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਰਾਜਪਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ

ਸਭ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਹੋ ਰਿਹੈ: ਆਪ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 'ਆਪ' ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਰਹੇ। 'ਆਪ' ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੰਗ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 157 ਤਹਿਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੋਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹੱਲੇ ਵੀ ਬੋਲੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਾਫ਼ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਹੁਣ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਭ ਵਿਚ ਜਾਪਦੇ

ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੈਰ ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਵਿਚ ਟਕਰਾਅ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਟਕਰਾਅ ਸਿਖਰਾਂ ਛੂੰਹਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ

ਵਿਭਾਗ ਕੇਂਦਰ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਥੋਂ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਦੇ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕੇ ਪਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ ਸਨ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਸਣੇ ਹੋਰ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਾਂਗ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਸਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਇਸ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ 'ਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਸੁਆਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੀ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਤੇ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਆਏ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ 36 ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ 'ਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਮੁਹਾਲੀ: ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਸਣੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਮੁਹਾਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੱਦ ਉੱਤੇ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਟਕਰਾਅ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਦੇ ਬੁਲੇਟ ਪਰੂਫ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਸਣੇ ਚੋਤੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਟਿੱਪਰ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਬੈਰੀਕੇਡ ਤੋੜ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ 31 ਮੈਂਬਰੀ ਵਫਦ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਡੱਕ ਲਿਆ। ਰੋਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਉੱਥੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਕਰੀਬ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਧਰਨਾਕਾਰੀ ਮੁੜ ਪੱਕੇ ਮੋਰਚੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੰਡਾ ਤਾਰ ਲਗਾ ਕੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Start your own Insurance

* Thinking of starting your own insurance business.

Ray Singh

* You can start part-time or full time and you can also work from home. We can help you get license and train you.

Call or text: Ray Singh
925-209-6747

Raja SWEETS & CATERING
AUTHORIZED CATERER FOR MAJOR 5-STAR HOTELS
ਭੋਜਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕੋਟਾਜ਼ ਦੇ ਭਾਵਾਧਾਰ

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Fresh Sweets, Snacks & Food
Catering with Portable Tandoor for up to 10000 guests
Lunch - Dinner - Take Out - Banquets

Items Serving: All kinds of Sweets, Snacks & Food, Chaat & Tikki Stall, Pani Poozi Stall, Bheji Poozi / Pav Bhaji, Falooda Kullfi

Catering Services: Wedding Ceremonies, Receptions, Birthday Parties, Religious Gatherings, Corporate Events, Picnics / Bar-b-que

Additional Services: Warmers, Chaffing Dishes, China & Silverware, Linen Rental, Waiters & Bartenders

21852 Alhambra Blvd, Union City CA 94087 Ph: (510) 488-9130 Fax (510) 488-9111
1275 W Wilton Ave, Hayward CA 94542 Ph: (510) 264-9330 Fax (510) 264-9348

Call Makhan Bains or Ravinder Singh For Your Next Party
1-866-FOR-RAJA (367-7252)
www.RajaSweets.com

GLOBAL TRUCK PERMITS

17 years of experience

Services

- We do Same day IRP Plates
- Truck Permits
- New company
- Truck ELD
- Trucking compliance

Rajinder Singh

159 D'Arcy Pkwy, Lathrop, CA 95330
Phone: 209 636 0880

ਡਾਈ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਡਾਈ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਬੀਬੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਚੀਮਾ

ਡਾਈ ਗੁਰਦੇਵਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਡਾਈ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਪੀਲ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥
ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ॥

ਗੁਰੂਘਰ ਫਰੀਮਾਟ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 12 ਮਾਰਚ 2023 ਨੂੰ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬੇ ਏਰੀਆ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਪੁੰਜ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਖੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਵਾਸਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬੇ ਏਰੀਆ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਮਾਯਾਬ ਕਰੋ ਜੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬੇ ਏਰੀਆ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮੱਰਥਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਥਿੱਤ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬੜੀ ਖਰਚੀਲੀ ਲੜਾਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਲੜੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਗੁਰੂਘਰ ਉੱਪਰ ਮਸੰਦੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਪੰਚਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੰਗਤ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੀ। ਧੰਨਵਾਦ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ: ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬੇ ਏਰੀਆ

Matrimonials

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

US settled, Jatt Sikh, well educated, landlord family seeks professionally qualified match for US Citizen, handsome, turbaned boy, 6", 26, B.E. Computer Science, excellent salary, teetotaler, well versed in both cultures. Please respond with recent photographs and detailed particulars at singhusa2022@gmail.com, or WhatsApp: +1-248-854-0003

5-8

Khatri Hindu family looking for a suitable match for their son US Citizen 38, 5'9" divorced with full custody of child, non-smoker/non-drinker. Caste and religion no bar. Well settled in California. Please contact Whatsapp/Phone: 909-286-5400"

3-6

An educated Jatt Sikh family looking for a suitable match for their 42, 5'10" son - US citizen, a lawyer working at a major US University. Doctorate degree from US. Divorced, shared custody of two kids. Please contact us at: dsr9822@gmail.com

2-5

Looking for a suitable match for our USA green card holder, 5'7" 1987 born Sikh Tonk Kshatriya son. All family members are settled in the USA. Educational level includes business management and currently works in transportation. Serious inquiries please contact @ 314-309-4408 or E-mail at: santokhkainth53@gmail.com.

1-4

Suitable Jatt Sikh match for US born Jatt Sikh Gill boy 30, 5'8.5" and is of healthier build. Only sibling belonging to a well to do family with land and property in India and US. Currently manages the family owned Gas station. Call 269-506-0599 and/or email gill9256@gmail.com

1-4

Sikh Arora family looking for a suitable match for their 5'-8" B.tech. PMIM son, living in Canada (getting P R soon). Father Associate Professor in a college having Urban Agriculture land also. Want sikh beautiful girl with professional qualifications. Please Contact us at: +9198963-19944 (India).

4-7

ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ, 36 ਸਾਲ, ਕੱਚ 5'11" ਡਿਗਰੀ ਹੋਲਡਰ, ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੀ ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੱਖੀ (ਤਲਾਕਸੂਦਾ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਵਾਲੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ) ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 765-602-6904 (ਵਟਸਐਪ)।

2-5

Khatri Sikh family residing in USA looking for a compatible Sikh match from USA or Canada for their US citizen Turbaned son, 1984 born, 5'10", never married, BS & MS (USA), working as an Engineer with a pharmaceutical company in Pennsylvania. Caste no bar. Serious enquiries only. Please contact us with complete details and picture at WhatsApp +1-331-280-7906 or E-mail at sanjogmatri27@gmail.com

1-4

Looking for suitable, educated match for Jatt Sikh boy, born in 1995, 5'10, well settled in USA, own business, back home from moga, Punjab. Prefer girl in USA or Canada. Please send biodata and most recent pictures to whats app 17345482767 or Email- satnambhullar1966@gmail.com

1-4

Jatt Sikh family looking for a suitable Jatt Sikh girl for their US born 27 years, 5'11", Mechanical Engineer son. Boy is well established and doing a federal job. Girl must be Engineer or Doctor. Serious enquiries only. Please contact us at 678-448-2202.

53-3

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 111 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ 2022 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਉਡਾਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਫਲਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਕਨਵੀਨਰ ਸਮੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2022 ਦੌਰਾਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਲ 2019 ਦੀ 95 ਫੀਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।

ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਉਪਲੱਬਧ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੇ ਸਾਲ 2022 ਵਿਚ ਕੁੱਲ 22.4 ਲੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ 2019 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 25.63 ਲੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਲ 2022 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ 2021 ਦੀ 13.2 ਲੱਖ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 69.39% ਵੱਧ ਹੈ।

ਗੁਮਟਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸਾਲ 2022 ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 6.5 ਲੱਖ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2021 ਦੀ 3 ਲੱਖ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਥੋਂ 111.4 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ 68.5% ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2022 ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ 56.2% ਵਧ ਕੇ 15.8 ਲੱਖ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਉਡਾਣਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ 37.1% ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਦੁਆਰਾ 11 ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ 10 ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਲਈ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 420 ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਆਗਮਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਲਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੁਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੋਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਲ 2023 ਵਿਚ ਇੱਥੋਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 30 ਲੱਖ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ

ਉਤਰੀ ਕੈਰੋਲੀਨਾ: ਪਿਛਲੇ ਇੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੇਲੇ 32 ਸਾਲਾ ਕਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਡੈਰੀਅਲ ਟਾਇਰ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਦੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਨਾਲ ਕਬਿਤ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪੁਲਿਸ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀ। ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਕਰਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ 'ਤੇ ਸਟੇਨਗਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ

ਉਸਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਡਰਾਈਵਰ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਕੰਟੇਨਰ ਤੇ ਭੰਗ ਵੇਖੀ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੇਲੇ ਸਟੇਨਗਨ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਝਟਕੇ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਲੀਘ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦਕਿ 6 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਉਪਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। -**ਰਿਪੋਰਟ: ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ**

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 69000 ਡਾਲਰ ਓਵਰਟਾਈਮ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਕਿਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਟਾਈਮ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਸੰਘੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਮੀ ਪਟੇਲ ਨਾਮੀ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 69000 ਡਾਲਰ ਓਵਰਟਾਈਮ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਮੀ ਪਟੇਲ ਚੈਸਨਿੰਗ ਨਰਸਿੰਗ ਸੈਂਟਰ, ਬਕਿੰਗਹਾਮਸ਼ਾਇਰ ਨਰਸਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਤੇ ਵੈਸਟਵੁੱਡ ਨਰਸਿੰਗ ਸੈਂਟਰ, ਡੈਟਰੋਇਟ ਦਾ ਮਾਲਕ ਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਨਰਸਿੰਗ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਚ 45 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੇਜ਼ ਐਂਡ ਆਵਰਜ਼ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪਾਇਆ

ਕਿ ਪਟੇਲ ਨੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਵਿਚ 40 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਤੇ 40 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ। ਟਿਮੋਲਿਨ ਮਿਸ਼ੈਲ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਵੇਜ਼ ਐਂਡ ਆਵਰਜ਼ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਡੈਟਰੋਇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਕ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਪਟੇਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਘੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੇ ਕਾਲਾ ਪੇਂਟ ਮਲਣ ਤੇ ਨਸਲੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ

ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ: ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਕਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਪਰ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਪਰੇਅ ਕਰਨ ਤੇ ਨਸਲੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਚੀਫ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ ਕੈਨਥ ਏ ਗਾਵਿਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚਲੀਆਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਸੇਂਟ ਹੁਬਰਟ ਕੈਥੋਲਿਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ

ਫਾਰ ਗਰਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਤੀਸਰੀ ਲੜਕੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਟਾਊਨ ਚਾਰਟਰ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਭੱਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਲਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency Call anytime at 847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares available

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746
Visit us on the web: www.punjabtimesusa.com

ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਰਡਾਰ 'ਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੀਤੋ ਜੋ ਮੁਹਾਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦਾ ਮੇਅਰ ਹੈ, ਵਿਰੁੱਧ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਮੇਅਰ ਜੀਤੋ ਖਿਲਾਫ 19 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਨਾਮੀ ਬੇਨਾਮੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ, ਮੁਹਾਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਗਤਬਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੱਥ ਵੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੂ

ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਧਰਮਸੇਤ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ
ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਸਾਬਕਾ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ 14 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਅਧੀਨ ਨਾਭਾ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਧਰਮਸੇਤ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਜ਼ਾਰਤ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਿਸਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਤੇ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ ਖਿਲਾਫ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕਰ ਕੇ ਮੁਹਾਲੀ, ਰੋਪੜ, ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਸਮੇਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ, ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਮੇਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 34 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਐਸ.ਸੀ.ਓ. ਨਬਰ 33, 34 ਅਤੇ 35 ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ, ਮੇਅਰ ਭਰਾ ਦੇ ਨਾਮ ਸਾਂਝੀ 68 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਾਣਕਮਾਜਰਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਿਆਹ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝੇ

ਰਈਆ: 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਿਆਹ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝ ਗਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਜਲੂਪੁਰ ਖੇੜਾ ਨਜ਼ਦੀਕ (ਰਈਆ) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਕਾਲਾ ਮਹਿਰ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ

ਪੁੱਤਰੀ ਪਿਆਰਾ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਕੁਲਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ ਲਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਾਦਾ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਸਾਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਰਵਿਘਨ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਬਾਰੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕਾ ਨੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਆਲਕਾ ਰਾਹੀਂ ਨਵੀਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਰੋਹਤਕ

ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਗਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਬਾਰੇ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ।

ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਈ 2024 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਬਜਟ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਮਗਰੋਂ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰੀਬ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਪਤਾਅਵਾਰ ਵੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਿਮਰਜੀਤ ਬੈਂਸ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਬਰਨਾਲਾ: ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੈਂਸ ਨੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੱਕ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਬੈਂਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਦਫਤਰ ਕੋਟ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੱਜੋਂ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਬੈਂਸ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲੜੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੈਂਸ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਧਮਕੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਖੇਡ ਖਤਮ ਹੈ। ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਟਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ 'ਸਮਾਰਟ ਪਿੰਡ' ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ: ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਟਾਰੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ ਦਾ 177ਵਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਅਟਾਰੀ ਸਥਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਟਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਆਏ ਹੋਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਜਰਨੈਲ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਉਲਟੇ ਕਰਕੇ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜਰ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਮਾਰਟ ਪਿੰਡ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਟਾਰੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਰਨੈਲ ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ ਨੇ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜੰਗਾਂ ਲੜਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਰਖਵਾਏ ਗਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਗੈਂਗਸਟਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤ 'ਚ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 'ਬੰਬੀਹਾ ਗਰੁੱਪ' ਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁੱਲੂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਆਧੁਨਿਕ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਸਣੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸ ਨੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ

ਤੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਬੰਬੀਹਾ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਮਾਨ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ

ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਸਨ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਵਰੁਣ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪੁੱਛ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਣਾ ਸੰਭੂ ਦੇ

ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੀ.ਐਚ.ਓ. ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁੱਲੂ ਨੇ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਸ਼ੇਰਮਾਨ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਖਰੀਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਸ਼ੇਰਮਾਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਫੋਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਰਮਾਨ ਦੇ ਅਰਮੀਨੀਆ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਗੌਰਵ ਪਟਿਆਲ ਲੱਕੀ ਵਾਸੀ ਧਨਾਸ ਤੇ ਮਨੀਲਾ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਕੋਠੇਪੱਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਦੇ ਜੈਕਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਹਨ।

ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਵਿਆਉਣ ਦਾ ਅਮਲ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ ਅਮਰੀਕਾ

ਕਮਨੀਵ ਕੌਰ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਰਾਏ ਤੇ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ

ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੀ ਕਮਨੀਵ

ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵੀਜ਼ਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਮਿਸ਼ਨ ਖੋਲ੍ਹਣ ਜਿਹੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ 'ਚ ਬਕਾਇਆ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯਾਤਰਾ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵੀਜ਼ਾ ਅਪ੍ਰਾਇਮੈਂਟਸ 'ਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਜ਼ਟਰਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।

ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਂਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੇਆਫ ਟਰੈਕਰ ਡਾਟ ਕਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ 91 ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭੇਜੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਏ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨਵਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੱਭ ਸਕਣ।

ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਮੋਹਰ ਲਗਵਾ ਸਕਣਗੇ। ਇੱਥੇ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਜ਼ਾ ਨਵਿਆਉਣ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ 800 ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਰਾਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੋਢੀ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਰਹੇ ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਦੀ ਪੋਤਰੀ ਕਮਨੀਵ ਕੌਰ ਲੰਬੀ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਮਨੀਵ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਛੋਟਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਏ।

ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਕੇ ਰਾਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਸਾਲ Notre Dame ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਵਿੱਚ Genetics ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ World Bank ਲਈ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਸ. ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ

ਕਮਨੀਵ ਇੱਕ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 27 ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਉਚੇਚਾ ਲਗਾਓ ਸੀ। ਉਹ ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਯਾਤਰੀ ਸੀ। ਅੰਡਰ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਗਰੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਇਸਤੋਨੀਆ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਉਸਨੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਸੰਗੀਤਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਕਮਨੀਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਯੂਕਰੇਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਵਿੱਚ ਪਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਗਏ ਜਥੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ 50 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਕਮਨੀਵ ਨੇ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ

ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਮਾਤਾ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਦਾਦਾ ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ, ਨਾਨਾ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਾਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਭੈਣ ਉਪਾਹਵਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜੀਜਾ ਡਾ. ਹਰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ ਹੈ।

ਕਮਨੀਵ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ 17 ਫਰਵਰੀ, ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ Davenport Family Funeral Home and Crematory 941 S Old Rand Rd, Lake Zurich ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ 5 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ Sikh Religious Society 1280 Winnetka St, ਵਿਖੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਐੱਚ-1ਬੀ ਅਤੇ ਐੱਲ 1 ਵੀਜ਼ਾ ਜ਼ਿਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਵਿਆਉਣ ਦਾ ਅਮਲ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 2004 ਤੱਕ ਗੈਰ-ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਨਵਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਮੋਹਰ ਲਗਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੁਕੰਮਲ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੂਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ ਦੇ ਨਿਘਾਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੂਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਵਾਲੇ ਰੁਝਾਨ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ। ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਾਇਡਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਹਿਮ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖਿੱਤੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ

ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਗੈਰ-ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਜ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਯੂਕਰੇਨੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲਾਬਾਰੀ

ਕੀਵ: ਰੂਸੀ ਬਲਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਦਕਿ ਯੂਕਰੇਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗਵਰਨਰ ਸੇਰਗੇ ਲਿਸਾਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਦਨਿਪਰੋਪੈਟਰੋਵਸਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਕੋਪੋਲ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ ਰੂਸੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਚਾਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਇੱਕ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਸਕੂਲ ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਸੋਧਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਗਵਰਨਰ ਓਲੇਗ ਸਨੀਹੂਬੋਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਖਾਰਕੀਵ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰਾਤ ਭਰ ਤਿੰਨ ਰੂਸੀ ਐੱਸ-300 ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ

ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨੀ ਬਲਾਂ ਨੇ ਅੰਸ਼ਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਜੈਪੋਰਿਜੀਆ ਅਤੇ ਦੋਨੇਤਸਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਦੇ ਪੰਜ ਡਰੋਨਾਂ ਨੂੰ ਡੋਗ ਲਿਆ। ਰੂਸੀ ਬਲਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਰੂਸ

ਜੰਗ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੇਗਾ ਅਮਰੀਕਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੇਗਾ। ਰਣਨੀਤਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਜੌਹਨ ਕਿਰਬੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਜੀਤ ਡੋਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਸਣੇ ਹੋਰ ਰੂਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ। ਕਿਰਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਯੂਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੇਗਾ।"

ਪੂਰਬੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਡੋਨਾਬਾਸ ਜਿਲ ਵਿੱਚ ਦੋਨੇਤਸਕ ਅਤੇ ਲੁਹਾਂਸਕ ਖੇਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਛਿੱਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਸਾ ਪਲਟਣ ਲਈ ਰੂਸ ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ

ਹੈ। ਪਰ ਯੂਕਰੇਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੂਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਸਕੱਤਰ ਓਲੈਕਸੀ ਡੋਨੀਲੋਵ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਕੱਟੜਵਾਦ ਫੈਲਣ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਰਹੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵਧਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਜੋਂ ਇਸਲਾਮੀ ਕੱਟੜਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਇਸ ਹਫਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ

ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅੰਦਰ ਸਰਗਰਮ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਬੇੜੂ ਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਕੱਟੜਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਢ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਕੱਟੜਵਾਦ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।" ਪਬਲਿਕ ਅਪ੍ਰਾਇਮੈਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ਾਅਕਰੋਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟੇਨ 'ਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ

'ਚ ਸ਼ਾਅਕਰੋਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਗੁੱਟਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੌਲਵੀ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ 'ਚ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਦੇਖੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੁਏਲਾ ਬ੍ਰੇਵਰਮੈਨ ਨੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰੋਕਥਾਮ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਅਸਰਦਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Punjab Times

Established in 2000
22nd Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Amrit Pal Kaur

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal

Baljit Basi

Buta Singh

Tarlochan Singh Dupalpur

Major Kular

California:

Shiara Dhindsa

Photographer

661-703-6664

Sacramento

Gurbarinder Singh Raja

916-533-2678

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 115 ਡਾਲਰ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 475 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਭਗਵੰਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਭੇਜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਨੀਕ ਨੂੰ ਚਿੰਤਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੌਕਸੀ ਵਧਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 7999 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼. ਦਰਜ ਕਰਕੇ 1540 ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਸਮੇਤ 10576 ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ) ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇੱਥੇ ਆਪਣੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਭਰ 'ਚ' 529.53 ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ: ਮੁਹਾਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਦ ਸੀਲ (ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬੈਰੀਕੇਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੋਟੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਹਗੀਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੱਕੇ ਮੋਰਚੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘੇਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ, ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਏਕਤਾ)-ਉਗਰਾਹਾਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਣੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਬਿਨਾ ਸ਼ਰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਗਰਾਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਸਣੇ ਹਰ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੁਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਣਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 22 ਕੈਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਲਾਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਈ: ਧਾਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਲਾਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਭੇਟਾ ਦੇ ਘਪਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਦਾ ਧਰਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰੂਪ ਨਾ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਅਮਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਰੂਪ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਹ

ਭੇਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲਗਭਗ ਦਰਜਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਣ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ 555 (2023-24) ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਇਕ ਚੇਤ ਭਾਵ 14 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 200 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ, ਸਰਦਾਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ 100 ਸਾਲਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ

ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦਫਤਰਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਕਈ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚਲੇ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੇ ਗੋਦਰਾ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਫੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ। ਉਧਰ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ' ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ 'ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਬਕਵਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਸਮੂਹ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਛਾਪਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਵਿਰਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਨਿੰਦਾ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਡਰ ਕੇ ਹੋਛੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਅਹਿਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੌਮੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ 555 ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸੁਝਾਅ ਭੇਜਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਇਸ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ 7 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਪੈਰੋਲ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. 'ਚ ਜੇਰੇ ਇਲਾਜ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਲਾਜ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਜਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। 2015 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਾਸਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ !

(ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵੰਧਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਇਨਫੋਟੈੱਕ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਗਲ ਉਠਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜਵੰਧਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦਲਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਜ਼ੀਫਾ ਨਾ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਵੱਟੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ 14 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ, 3 ਹਲਾਕ

ਈਸਟ ਲੈਂਸਿੰਗ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਿਸੀਗਨ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਜਨਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਉਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫੁੱਟਵੇ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।'

ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਸ਼ਕੂਕ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਹਮਲਾਵਰ ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲਾਲ ਜੁੱਤੇ, ਜੈਕਟ ਟੋਪੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ | ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ | ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ | ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ |
|---|--|--|--|

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ: ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ ਲੱਗੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਈ ਸੀ। ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗਮ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਘਟਣਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਨਿਘਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਬੁੱਢਾ ਨਾਲੇ ਦੇ ਰਸਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਵਿਚ ਸੰਗਮ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਲਗਭਗ 4100 ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਤਲੁਜ ਬਿਆਸ ਦੇ ਸੰਗਮ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਜਲਗਾਹ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤਰਨ ਤਾਰਨ,

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਠੰਢੇ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਉਥੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੀਆਂ ਜਲਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਵੰਬਰ-ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਥੇ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਰੁਕਦੇ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਬਦਲਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਪੰਛੀ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀ ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਇਬੇਰੀਆ, ਮੰਗੋਲੀਆ, ਕਜ਼ਾਖਸਤਾਨ, ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 90 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪੰਛੀ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਕਾਮਨ ਟੀਲ, ਟਫਟਿੱਡ ਡੱਕ, ਰੂਡੀ ਸੈਲ ਡੱਕ, ਨਾਰਦਨ ਪਿਨਟੇਲ, ਕਾਮਨ ਪੋਚਰਡ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪੰਛੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵਾਰ ਜਿੱਥੇ ਜਲਗਾਹ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 60 ਤੋਂ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ

ਅੰਕਿਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 2019 ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਲਗਭਗ 83 ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪੰਛੀ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਲੱਖ 23 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। 2020 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ 91 ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿ ਗਈ ਅਤੇ 90 ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪੰਛੀ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। 2021 ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ 74,869 ਰਹਿ ਗਈ ਜਦੋਂਕਿ 88 ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪੰਛੀ ਪੁੱਜੇ ਸਨ। ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਮੀ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਵੱਧ ਹੋਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੇਨੀ ਅਜਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ

ਅਜਨਾਲਾ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਅਜਨਾਲਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਪੰਜ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਮੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਬੇਨੀ ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਅਸਤੀਫੇ ਵਿਚ ਬੇਨੀ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੁੰਦਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਨੀ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨੀ ਅਜਨਾਲਾ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ

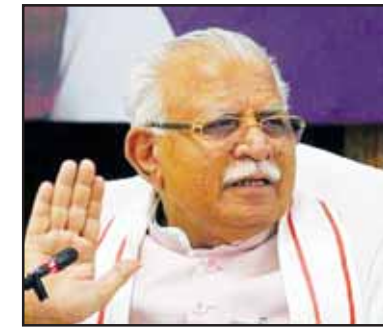

ਮੁਹਾਲੀ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੱਕੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਫਫੜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ

ਵੀ ਪੱਧਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਸੱਦ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕਜੁਟਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣ ਸਕੇ।

ਖੱਟਰ ਵੱਲੋਂ ਅਰਦਾਸ 'ਚ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਭਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਦੇ ਅਰਦਾਸ ਸਮੇਂ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਈ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰ ਢਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ ਢਕੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਅਰਦਾਸੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਖੱਟਰ ਦੀ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਖੱਟਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਮੀਆ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੁਰੰਤ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਤੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ।

ਬਿਰਧ ਸਰੂਪ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 7 ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਤਲਬ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਿਰਧ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ 7 ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨੈਪਤ ਤੋਂ 16 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ

ਭੋਪਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਕ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ 200 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ 7 ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 15 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗਿਆ।

ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਚਿਪ ਵਾਲਾ ਮੀਟਰ ਪੁੱਟਿਆ

ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਉਗਰਾਹਾਂ ਬਲਾਕ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਵਾਲੇ ਆਰ.ਓ. ਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਚਿੱਪ ਵਾਲਾ ਮੀਟਰ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਬਲਾਕ ਆਗੂ ਕਰਮ ਚੰਦ ਪੰਨਵਾਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਹੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਪ ਵਾਲੇ ਮੀਟਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੀਟਰ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ

ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

'ਮਾਹੌਲ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂ ਵਧਾਈ?'

ਮਾਨਸਾ: ਮਰਹੂਮ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਮੂਸਾ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁੱਤ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਸਲੀ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ 40-40 ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਵਾਨ ਜੈਮਰ ਸਣੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ

ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਆਸ ਨਾ ਰਹੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਿਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੀ

ਤਸਵੀਰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਫਲਣੀ ਕੀਤੀ 'ਬਾਰ' ਉਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਕਿਸ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਸਮੇਤ ਗੋਲਡੀ ਬਰਾੜ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਲਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੀ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੀਡੀਆ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਲਤੇਜ ਪੰਨੂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 4-5 ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਐਡਵਾਂਸ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ 'ਚ ਖਾਸਾ ਉਤਸ਼ਾਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੇਅਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਡੇਅਰੀ ਉੱਦਮ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 6116 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਐਡਵਾਂਸ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ 9 ਡੇਅਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਂਡੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡੇਅਰੀ ਕਿੱਤੇ ਰਾਹੀਂ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣ

ਲਈ ਚਾਰ ਹਫਤੇ ਦਾ ਡੇਅਰੀ ਉੱਦਮ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 20 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲ ਡੇਅਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਣਾਉਣ

ਕੇਂਦਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ: ਜੋੜਾਮਾਜਰਾ
ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਜੋੜਾਮਾਜਰਾ ਨੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਤਮਲੀ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ), ਬੀਜਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ), ਗਿੱਲ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਮੋਗਾ), ਫਗਵਾੜਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ), ਅਬੁਲ ਖੁਰਾਣਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ), ਵੇਰਕਾ

(ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ) ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਸਥਿਤ ਡੇਅਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹਵਾਨ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਹੋਵੇ, ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ 10 ਦੁਧਾਰੂ ਪਸ਼ੂ ਰੱਖੇ ਹੋਣ, ਉਹ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਸਵੀਂ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਫੋਟੋ ਲੈ ਕੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੋਂ ਤਜਰਬੇ ਲੈ ਕੇ ਪਰਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਪਰਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 36 ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬੈਚ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਲਈ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰੋਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਆਪਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਜਨਗਣਨਾ ਲਈ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਨੌਜਵਾਨ ਲਗਾਏ ਜਾਣ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਇਕ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਟੈਗ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰਸਟਾਟ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਉਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣੇਗੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਪਰਸਪਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ

ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕੇ ਡਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖਾਂਗੇ।" ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਛੋਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੀਨ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਜਾਪਾਨ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੇ ਬਾਈਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਏਅਰ ਸੁਵਿਥਾ' ਪੋਰਟਲ ਉੱਤੇ ਕੋਵਿਡ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰੋਨਾ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਘਟਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਚ

ਹਮਰੁਤਬਾ ਰਾਜੀਵ ਬਾਸਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ 28 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਲਾਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 89 ਫੀਸਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਢਾਹੀ

ਯਤਮਾਲ: ਯਤਮਾਲ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਇਕ ਲੰਗਰ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਬਿਤ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਥੇ ਕਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ (84), ਜੋ ਕਿ ਯਤਮਾਲ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ-7 ਉੱਤੇ ਪਿਛਲੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਸੜਕ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਲੰਗਰ ਘਰ ਪਿੰਡ ਕਰਾਂਜੀ ਨੇੜੇ ਡੇਰਾ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲੰਗਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ' ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 24 ਮਾਰਚ 2020 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਲੱਖਾਂ ਗਰੀਬ ਦਿਹਾੜੀ, ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ 'ਖਹਿਰਾ ਬਾਬਾ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਉਥੋਂ ਲੰਘਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਮੁਫਤ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ। ਖਹਿਰਾ ਬਾਬਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਜਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ

ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਥੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 3000 ਹਜ਼ਾਰ ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਵਿਚ ਬਣੀ 'ਲੰਗਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ' ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਸੀ।" ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਊਧਵ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ) ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾ ਕਿਸ਼ੋਰ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ

ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ 11 ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਵਈ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਗੋੜ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਨੂੰ ਢਾਹਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ। ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ 'ਲੰਗਰ' 35 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ 'ਫਰਿਸ਼ਤੇ' ਸਕੀਮ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੋਜ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਹੀ 'ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਸਕੀਮ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ 'ਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰ ਰਹੇ

ਸਨ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾ ਇਕ ਘੰਟਾ 'ਗੋਲਡਨ-ਆਵਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ ਔਸਤਨ 5500 ਜਾਨਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਮੌਤ ਦਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਹੀ 'ਫਰਿਸ਼ਤੇ' ਸਕੀਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਹਿਤ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੇ

24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਫਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ 'ਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਨ.ਜੀ.ਓਜ਼. ਦਾ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢੇਗੀ

ਸੰਗਰੂਰ: ਹੁਣ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਭਾਜਪਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇਗੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋਤਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਠੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਠੋਸ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਭਾਜਪਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇਗੀ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਗੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਹਰ ਦਿਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਸਥਿਤੀ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿਆਸੀ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਨਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ। ਸੂਬਾਈ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜੇ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੂਝ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਬੂਝ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ
ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਠਵਾਲ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਠਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 5 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 8.35 ਵਜੇ ਉਸ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਵਟਸਐਪ ਕਾਲ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਗਏ ਤੇ ਨਾ ਦੇਣ ਤੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬੇਕਸੂਰ ਬੱਚੇ ਵੀ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਜੇਲ੍ਹ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 11 ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 46 ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਿਆਂ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਡਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਖਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 5 ਬੱਚੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ

ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਅੱਠ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਠ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 3 ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 7 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ

ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਆਸੂ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਮ ਬਣਾਉਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾਬਾਲਗ ਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਮ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਤੁਰਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਪਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਤੀਹ ਕਰੋੜ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਸੌ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਤੀਹ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗਤਬਤ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਹਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਅਪਰੈਲ 2016 ਤੋਂ ਮਾਰਚ 2019 ਤੱਕ ਦਾ ਆਡਿਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਸਬੰਧਤ ਪੰਚਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਉਗਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਉੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬੇਨਾਮੀਆਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ

ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਲਾਨਾ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 19 ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਤੇ 117 ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ 3.65 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਨਿਯਮਿਤ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਡਿਟ 'ਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਰੋੜਾ, ਬਜਰੀ, ਸਟੀਲ, ਟਾਈਲਾਂ, ਸੈਨੇਟਰੀ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਵਸਤਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦ ਬਿਨਾਂ ਕੁਟੋਸਨਾਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਟੈਂਡਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਾਲੋਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਫਾਲੋਦ ਕਲਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 4.38 ਲੱਖ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜੱਟਪੁਰ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 3.40 ਲੱਖ, ਮਹਿੰਦੀਪੁਰ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 2.91 ਲੱਖ ਤੇ ਮੋਗਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੋਈਪੁਰ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 4.16 ਲੱਖ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ

ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 71 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੇ ਨਕਦੀ ਤੇ ਬਕਾਏ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਵੱਟੇ ਖਾਤੇ ਵੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ

ਹੈ। ਤੂਰ ਬਣਜਾਰਾ ਦੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਕੋਲ 4.58 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਨਡਾਲਾ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਮਾਮਨਗਰ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਵੱਲ 5.92 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰਕਮ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਸਿੰਧਵਾਂ ਬੇਟ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਵਾਂ ਗਾਉਂ ਦੀ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵੱਲ 18.56 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। 107 ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਿਟੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ 19.63 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਘਨੌਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹਰਪਾਲਪੁਰ 'ਚ 53.58 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ

ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਪਰਵਾਨ ਕਰਾਏ ਕੰਮ ਕਰਾਏ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲੋਹਾ ਖੇੜੀ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ 42.26 ਲੱਖ ਦੇ ਕੰਮ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘ ਕੇ ਕਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਗਰਾਉਂ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤਾਜਪੁਰ ਵਿਚ 56.07 ਲੱਖ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮ ਕਰਾਏ ਗਏ,

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਿਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਸੈਲਫ ਚੈੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। 178 ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਸੈਲਫ ਚੈੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ 3.86 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚੋਂ ਕਢਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੱਚਰ ਖਾਤੇ 'ਚ ਪੈਸਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਸੀ, ਪਰ 99 ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਇਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਖੁਲ੍ਹਵਾਏ ਤੇ ਪੈਸਾ ਰੱਖਿਆ। ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੋਪਰ ਬੇਟ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਸੱਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਖੁਲ੍ਹਵਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਆਡਿਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬੇਨਾਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਡਿਟ ਪੈਰੋ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕੁਤਾਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲੇਟ-ਲਤੀਫ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਖੈਰ ਨਹੀਂ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੁਣ ਲੇਟ ਲਤੀਫਾਂ ਦੀ ਖੈਰ ਨਹੀਂ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਫੀਲਡ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ 28 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਬਾਇਓਮੀਟ੍ਰਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਬਾਇਓਮੀਟ੍ਰਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਫੀਲਡ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ

ਦੀ ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਾਇਓਮੀਟ੍ਰਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਘਰੋਂ ਸਿੱਧੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਬਾਇਓਮੀਟ੍ਰਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਾਕ ਪੰਚਾਇਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਫੀਲਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓਜ਼. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਕਾਲਾ ਧਨ ਸਫੈਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਾਮੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿਲਡਰਾਂ ਤੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਬਾਲਗ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੋਟਾ ਗੱਢਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਰੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਕਾਲੋਨਾਈਜ਼ਰ ਆਸ਼ੂ ਗੋਇਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੂ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦੌਲਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਮੁਤਾਬਕ ਆਸ਼ੂ ਗੋਇਲ, ਗੌਰਵ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਰਮਾ ਨੇ ਦੋ ਫਰਮਾਂ, ਮੈਸਰਜ਼ ਬਾਲਾ ਜੀ ਇਨਫਰਾ ਬਿਲਡਟੈਕ, ਖਰਤ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਬਾਲਾ ਜੀ ਡਿਵੈਲਪਰ ਕੁਰਾਲੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਲੋਨੀਆਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਈਓ ਗਿਰੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਫਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਾਇਆ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪੈਸਾ ਸਹੀ ਦਰਸਾਉਣ (ਵ੍ਹਾਈਟ ਮਨੀ) ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਗਿਰੀਸ਼ ਵਰਮਾ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੰਗੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਾਸ ਵਰਮਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ

ਦਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਮਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਰੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਲਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਆਪ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਬੁਲਾਰੇ ਨੀਲ ਗਰਗ ਅਤੇ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਪੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਘਬਰਾ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਖਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ 'ਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਡਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ।

ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੇ ਰੇਲ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਚਿਹਰਾ ਬੇਪਰਦ: ਆਪ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਆਰ. ਰੂਟ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਚਿਹਰਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬੇਪਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੰਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁੰਦਰਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਰਾਹੀਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੁਆਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਿਰਫ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਝਾਰਖੰਡ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਛਵਾੜਾ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਕੋਲਾ ਉਤੀਸਾ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਮਾਲ ਗੱਡੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਦਾ 6 ਤੋਂ 10 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਕੋਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨ; ਕੋਲਾ ਰੇਲ-ਸਿੱਧ-ਰੇਲ (ਆਰ.ਐਸ.ਆਰ.)

ਫਾਰਮੂਲੇ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ; ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲਾ ਨੇੜਲੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਲੋਦਿਆ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਮੁੰਦਰਾ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਫਿਰ ਰੇਲ 'ਤੇ ਲੋਦ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਪਾਵਰਕੌਮ 'ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਦੋ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦਾ ਬੋਝ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਹਲਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਾਸਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੰਦਰਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਇਸੇ ਗਰੁੱਪ ਕੋਲ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਜ਼ੋਰ

ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਿਰਫ 40 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਹੀ ਵਰਤਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇਖਣ 'ਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਵਰਤਣ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਲੰਘੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸਤਲੁਜ, ਰਾਵੀ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਣਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ 'ਸਰਕਾਰ-ਕਿਸਾਨ ਮਿਲਣੀ' ਵਿਚ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰਜੀਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਫਿਕਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ 31 ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਿਰਫ 40 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 85 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ 61 ਫੀਸਦੀ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ, ਸੰਗਰੂਰ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰੀਬ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ,

ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਰਾਵੀ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚੋਂ 2018-19 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚੋਂ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 14.50 ਲੱਖ ਖੇਤੀ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਕੁੱਲ 28.02 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ 'ਚੋਂ 26.69 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ (ਬੀ.ਸੀ.ਐਮ.) ਪਾਣੀ ਇਕੱਲੀ ਜਿੰਜਾਈ ਲਈ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 17 ਬਲਾਕ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਬਚੇ

ਨਹਿਰੀ ਸਿੰਜਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵਾਂਗੇ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ 'ਸਰਕਾਰ-ਕਿਸਾਨ ਮਿਲਣੀ' ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਲਈ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਵਿਛਾਏਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਪੀ.ਏ.ਯੂ.) ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕਰੀਬ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਸਣੇ ਹੋਰ ਅਨੁਭਵ ਵੀ ਦੱਸੇ। ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਧਾ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਲੱਖੋਵਾਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੀਆਂ। ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਨਹਿਰੀ ਬੰਦੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਤੇ ਰਜਵਾਹਿਆਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਖਾਲੇ ਕੱਚੇ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪੱਕੇ ਹਨ, ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਵਿਛਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ 477 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ

ਸੰਗਰੂਰ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਪੁੱਜੇ ਈ.ਟੀ.ਟੀ. ਐੱਡ ਬੀ.ਐੱਡ. ਪਾਸ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਰਮਿਆਨ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਹੋਈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਕਰਕੇ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਲ 2020, 2021 ਅਤੇ 2022 ਦੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪੀ.ਐਸ. ਟੈੱਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਖੁਫ਼ਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਲਦ ਪੀ.ਐਸ. ਟੈੱਟ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਤੋਂ ਪੀ.ਐੱਸ. ਟੈੱਟ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਈ.ਟੀ.ਟੀ. ਐੱਡ ਬੀ.ਐੱਡ. ਪਾਸ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਇਥੇ ਪਟਿਆਲਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੋਂ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਊ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਲੀ ਕਲੋਨੀ ਦੇ

ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਕਰਕੇ ਸੜਕ ਉਪਰ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ।

ਯੂਨੀਅਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੂੰ ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 2020, 2021 ਅਤੇ 2022 ਦਾ ਪੀ.ਐੱਸ. ਟੈੱਟ ਦਾ ਪੇਪਰ ਨਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਇਹ ਪੇਪਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਜੋੜੇ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਦੋ ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁਫ਼ਤ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਲੱਧੂਵਾਲਾ (ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ) ਦੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹਨ, ਉਹ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚਿੱਟੇ ਮੋਤੀਏ ਕਰ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ-ਇਕ ਅੱਖ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋੜਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਅੱਖ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਦੂਜੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਤਜਰਬੇ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ-ਕਿਸਾਨ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ। ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਕਣਕ, ਝੋਨਾ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਤੇਲ, ਫਲ, ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਸਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੇ 20 ਗਰੁੱਪ

ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ

ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ, ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ, ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਰਗੇ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਆਪ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸੈਕਟਰ-37 ਸਥਿਤ ਭਾਜਪਾ ਦਫਤਰ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੀ ਬੈਰੀਕੇਡ ਲਾ ਕੇ 'ਆਪ' ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸੈਕਟਰ-39 ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਜਿੱਥੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ

ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਡਾਨੀ ਵਰਗੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਸਦਕਾ 2014

ਅਡਾਨੀ ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਈ: ਰੰਧਾਵਾ

ਮਜੀਠਾ: ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉੱਡ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਾਰਟੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਚੋਣਵੇਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਪੈਸਾ ਆਪਣੇ ਚਹੋਤੇਆਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾਇਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣੇ ਰਵੂਚੱਕਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਭੱਜਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ।

'ਚ 609ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਅਡਾਨੀ 2022 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2014 'ਚ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 37000 ਕਰੋੜ ਸੀ ਜੋ 2018 ਵਿਚ 59000 ਕਰੋੜ ਹੋਈ ਤੇ 2020 'ਚ ਵਧ ਕੇ ਢਾਈ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੀ ਹੋ ਗਈ। 2022 ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ 13 ਲੱਖ

ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਲਾ, ਗੈਸ, ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਸੜਕ, ਸੀਮਿੰਟ, ਸਟੀਲ, ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ, ਬੰਦਰਗਾਹ ਆਦਿ ਸਭ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਠੇਕੇ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਖਾਣਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਡਰਾਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਾਟਰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ 2022 ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਹਲਾਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚੋਂ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸੇਵ ਮਿਕਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸਪਸ਼ਟ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁੱਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਚਾਰਜ 18.94 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਲਾਨਾ 17.07 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਾਲਾਨਾ 28.02 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਸਾਲਾਨਾ 10.95 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵੱਧ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਸਾਲਾਨਾ 398.08 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਸਾਲਾਨਾ 239.16 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਹੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੋਈ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਕਦਾਰ

ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸੂਬੇ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਾਲਾਨਾ 8.16 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਦੀ ਥਾਂ 11.54 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ 10.96 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 16.56 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ

ਪਾਣੀ ਦਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕੱਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਪਾਣੀ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ 28.02 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਲਾਨਾ 26.69 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ (ਬੀ.ਸੀ.ਐਮ.) ਸਿੰਜਾਈ, 1.17 ਬੀ.ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਲਾਨਾ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ 0.16 ਬੀ.ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਲਾਨਾ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਉਭਾਰਿਆ ਮੁੱਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਿਸਾਨ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਿਗਲ ਵਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਕਟੌਰਾ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਆਬੋ ਹਵਾ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੌਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਦਲਵੇਂ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਵੇ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

ਵਿਚ ਕਰੀਬ 14.50 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਪਤ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਲਾਨਾ 46.14 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬਾ ਸਾਲਾਨਾ 65.30 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਲ 2022 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 153 ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 117 ਬਲਾਕ ਡਾਰਕ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ 17 ਬਲਾਕ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ 62837 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਭਾਵ 196452 ਬਿਲੀਅਨ ਕਿਊਬਿਕ ਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਨਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ ਸਾਲਾਨਾ

140280 ਬੀ.ਸੀ.ਐਮ. ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 302012 ਬੀ.ਸੀ.ਐਮ. ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 49602 ਦੀ ਥਾਂ 109237 ਬੀ.ਸੀ.ਐਮ. ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਾਟਰ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਸਨਅਤੀ ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ 2019 ਵਿਚ ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਅਭਿਆਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 256 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਧ ਨਿਕਾਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 20 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਪਾਣੀ ਬਚਾਓ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਓ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਕਮੇਟੀ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ਼ ਕਰੇਗੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵੰਡ ਦਾ ਸੇਕ ਸਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1920 ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। 1947 ਵਿਚ ਹੋਈ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ 2022 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਮੁੜ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਹ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਚੱਲੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਠੰਢੇ ਬਸਤੋਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਕ ਛਤਰੀ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਗੇ।

ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਆਜ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਰੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਮਲਟੀ ਪਰਪਜ਼ ਹੈਲਥ ਵਰਕਰ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਫੌਤ ਹੋਏ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਣਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਅਨਿਲ ਖੇਤਰਪਾਲ ਨੇ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ 9 ਫੀਸਦ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪਤੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ

2002 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਟਾਫ ਮਿਲੈਕਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ ਰੈਗੂਲਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬਤੌਰ ਮਲਟੀ ਪਰਪਜ਼ ਹੈਲਥ ਵਰਕਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸਾਲ 2005 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2004 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਨਵੀਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2008 ਵਿਚ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 2011 ਵਿਚ ਇਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਹੈਲਥ

ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਭਾਵ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2004 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 6 ਮਈ 2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਵੀ 8 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2017 ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ 2021 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਫਦ ਵੱਲੋਂ ਗਡਕਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਵਫਦ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੇਂਦਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਬਾਈਪਾਸ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ-ਮਲੋਟ ਮਾਰਗ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਬਾਈਪਾਸ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਈਪਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ-ਮਲੋਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ: ਹਰਸਿਮਰਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਪੰਜਾਬ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮਾਰਗ 10 ਮੀਟਰ ਚੌੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੜਕ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿਰਕੋਈ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸੜਕ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਤੇ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮਪੁਰ ਫਲਾਈਓਵਰ (ਜਲੰਧਰ-ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ) ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ 2017 ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰੇਗੀ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਲਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਲਈ ਆਖਿਆ। ਹਰਜੋਤ ਬੈਂਸ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਾ ਪਾਰਕ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਤੇ ਇਸ ਪਾਰਕ ਦੀ ਵਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ ਫਾਊਂਟੇਨ, ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਰਕੀਨ ਅਤੇ ਪੋਲਪੂਰੀ ਪੱਥਰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਮਾਰਗ ਦੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਵੀ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦਫਤਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਥੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਫਤਰ ਆਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ 100 ਫੀਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਤੁਰਤ ਬਾਇਓਮੈਟਰਿਕਸ ਹਾਜ਼ਰੀ ਮਸ਼ੀਨ ਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਹੱਥ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੱਛ ਰੱਖਣਾ ਸਭ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਭੁਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਾ ਜਲਦੀ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਵਿਚ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇਚਰ ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਨੇੜੇ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਯਾਤਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਵਧਾਉਣ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਫਰਵਰੀ 2023

ਸੱਤਾ ਦਾ ਰਵੱਈਆ

ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠਲੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਇੰਡੀਆ: ਦਿ ਮੋਦੀ ਕ੍ਰਾਐਮੈਂਚਨ' ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਬੜੇ ਧੜਲੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਰਵੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਬਾਂਗ ਮਰੌੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹੀ ਹੁਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇਸ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਜੇ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਖਤ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉਪਰ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ, ਭਾਵ ਰੜਕ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪੇਗੈਂਡਾ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਕਾਉਣ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜੁਗਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਨਾਲ ਹੀ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਨੇ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫਿਕਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਮੁਤਾਬਿਕ, ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਕਾਉਣ ਅਤੇ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਠੋਕਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਮਲ ਬੇਰੋਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਗਿਲਡ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਵੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਵਾਜ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ, ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਅਬਦੁੱਲ ਨਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 5 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 9 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸਖਾਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਅਯੁੱਧਿਆ 'ਚ 2.77 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਉੱਸਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਾਮ ਜਨਮਭੂਮੀ ਮੰਦਰ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 1992 ਵਿਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਢਾਹੇ ਜਾਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ.ਏ. ਬੋਬੜੇ (ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਬਣੇ), ਜਸਟਿਸ ਡੀਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜੂ (ਹੁਣ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ), ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਅਬਦੁੱਲ ਨਜ਼ੀਰ ਸਨ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਗੋਗੋਈ 17 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਅਤੇ 16 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਭਾਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਅਬਦੁੱਲ ਨਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਗੋਗੋਈ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸਟਿਸ ਨਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਛਿੜਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ: ਕੀ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਯੋਗ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਸੀਹ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਸੂਝ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣਾ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਮੁਹਾਲੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵਾਹਵਾ ਭਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 7 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਮੁਹਾਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੱਦ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਪੱਕੇ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਮੁੜ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਸਮੂਹਿਕ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਮੋਰਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਜਥਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੀ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ 8 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕੀਤਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 144 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰੋਕਾਂ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਫਾੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਵੀ ਹੋਈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੋਰਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਦਿਲਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡਿਆਲਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੁਰਾ, ਰੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਆਦਿ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਨਾਮ ਰੱਖ ਕੇ 'ਸਨਸਨੀ' ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ 'ਸੇਫ ਜ਼ੋਨ' ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਧਰਨਾ/ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ 'ਸਜ਼ਾ' ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਭੁਗਤ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਕੁਚਲਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯਾਤਰੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਰਿਹਾਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਠ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਰਸੂਖਵਾਨ ਲੋਕ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕਸਾਰ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖੋਂ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬਚ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਬਲਾਤਕਾਰ/ਕਤਲ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਡੇਰਾ ਸਿਰਫ ਮੁਖੀ 14 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਪੈਰੋਲ ਲੈ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ

ਇਸਾਰੇ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 15 ਅਗਸਤ ਮੌਕੇ ਬਿਲਕਿਸ ਬਾਨੋ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਇਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਵੱਈਆ ਹੀ ਹੈ ਕਿ 1984 ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ, ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਧਨਾਂ/ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਉਰਾ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਹੁਣ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਨੂੰ 7 ਹਫਤਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਪੈਰੋਲ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਲਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਮੁਤਾਬਿਕ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਛੋਟ, ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਬਦਲ ਕੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਫਾਇਦਾ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚਰਚਿਤ ਪੁਲਿਸ ਕੈਟ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੁਆਫ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 7 ਸਾਲ 7 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 14 ਦਿਨ ਹੀ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਈ ਸੀ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਂਗ ਭਾਰਤੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੰਦ ਹਨ। ਭੀਮਾ ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਕਾਰਕੁਨਾਂ, ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਵਕੀਲ, ਕਵੀ, ਪਾਦਰੀ, ਲੇਖਕ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਰਿਹਾਈ ਮੰਗਦਿਆਂ-ਮੰਗਦਿਆਂ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ 84 ਸਾਲਾ ਪਾਦਰੀ ਸਟੇਨ ਸਵਾਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। 80 ਫੀਸਦ ਅਪਾਹਜ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘੁਲਾਟੀਆ ਡਾ. ਜੀ.ਐਨ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਜੇ.ਐਨ.ਯੂ. ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਮੂਹ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰੋਲ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਆਏ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਨੁੱਖੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਮੂਹ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਮੰਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-

ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੱਗੇ ਪੱਕੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿਚ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੱਦ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਏਕਤਾ)-ਉਗਰਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਮੂਹ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਧਰਨੇ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਿਆ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਉਭਾਰਦੇ ਹਨ ਜਦ ਉਹ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉੱਝ, ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਰਾਹੀਂ ਉਭਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਮੇਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵਾਜਿਬ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਭਾਰਿਆ।

ਇੱਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ 2019 ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਇੰਡੀਆ-2019 ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਲੱਗਭੱਗ 4.78 ਲੱਖ ਕੈਦੀ ਸਨ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ 18.5 ਫੀਸਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਚ ਲੱਗਭੱਗ 68 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੈਦੀ (ਭਾਵ ਅੱਧਿਕ ਵੱਧ) ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਜੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਸਜ਼ਾਯਾਫਤਾ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ', ਫਿਰ ਵੀ ਬਿਨਾ ਵਜ੍ਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੌਮੀ ਜੁਰਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੁੱਲ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਫੀਸਦ ਦੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। 31 ਦਸੰਬਰ 2020 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ 19.5 ਫੀਸਦ ਕੈਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਨ ਜਦਕਿ 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 14.2 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 3.5 ਫੀਸਦ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਨ ਜਦਕਿ 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 1.72 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਸੋ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਮੂਹ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ, ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਤੰਤਰ ਰਾਹੀਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੋਹਰੀ ਮੁਲਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

★ **ਠਾਹ-ਸੋਟਾ** -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆ★

ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ !
ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿਆਗ ਕੇ ਲਾਲਸਾਵਾਂ, ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਚੋਣ ਯਾਰੋ। ਨੀਅਤ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਫ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ, ਧਿਰਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਲ ਖਲੋਣ ਯਾਰੋ। 'ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ' ਸਰਕਾਰੀਏ ਪਿੱਠੂਆਂ ਦੇ, ਸ਼ੰਕੇ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਤਾਈਂ ਵੀ ਧੋਣ ਯਾਰੋ। ਬਿਨਾਂ ਏਕੇ ਇਤਫਾਕ ਜੇ ਭਿੜੀ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ 'ਜੁਝਾਰੂ' ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਢੋਣ ਯਾਰੋ। ਹੱਥ 'ਚ ਰਹੇ 'ਕੰਟਰੋਲ' ਨਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ, ਪੱਲੇ ਪੈਂਦਾ ਫਿਰ ਅੰਤ ਨੂੰ 'ਰੋਣ' ਯਾਰੋ। ਲੰਬੀ 'ਰੇਸ' ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਲਦੇ, ਕਾਮਯਾਬ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਹ ਹੋਣ ਯਾਰੋ !

ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਅਡਾਨੀ ਬਾਰੇ ਡਟ ਕੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਠਾਕੁਰਤਾ ਨੇ ਚੁੱਪ ਤੋੜੀ

ਸਵਾਲ: ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਮੈਂ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ, ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ - ਬੜੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸਿਆਸੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ 45 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ 67 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹਾਂ। ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦਾ ਉਭਾਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। 10 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਹੁਣ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਲੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਮੁਕਾਮ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਜੇਕਰ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪਤਨ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। 24 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਸਰਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦਾ ਵਾਧਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਸਵਾਲ: ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀ ਹੈ?

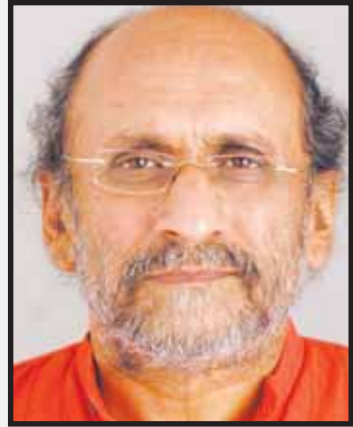
ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਜੋ ਦਰਅਸਲ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਬਚਾਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਬੰਦਰਗਾਹ ਅਪਰੇਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਦਰਜਨ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਹਾਇਫਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਐਬੋਟ ਪੁਆਇੰਟ ਬੰਦਰਗਾਹ ਹੈ।

ਅਡਾਨੀ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਇਹ ਸੀ.ਆਈ.ਐੱਲ. (ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਿਡ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਪਰੇਟਰ ਹੈ; ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਯਾਤ ਕਰਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਨੈਸ਼ਨਲ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲੇ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਤਾ ਹੈ।... 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਕੱਟ ਕੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ - ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹਿਤ ਇਸ ਨੇ ਜਤਿਨ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਵਿੱਸਮ ਡਾਇਮੰਡਜ਼ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਵਿਨੋਦ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਧੀ (ਵਿਨੋਦ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ) ਦਾ ਸਹੁਰਾ, ਯਾਨੀ ਉਸ ਦਾ ਕੁੜਮ ਹੈ। ਜਤਿਨ ਮਹਿਤਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਵਿੱਸਮ ਡਾਇਮੰਡਜ਼ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ਾਈਆਂ 'ਚੋਂ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਸੀਂ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਦੋਂ ਲਿਖਿਆ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: 2015 ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਲੇਖ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਖ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਪਰੈਲ 2016 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਕ ਨਾਮਿਕ ਐਂਡ ਪੌਲੀਟੀਕਲ ਵੀਕਲੀ (ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.) ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਵਿਚ ਕਈ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਉੱਪਰ ਕੱਟ ਕੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੇ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉੱਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਐਸਾ ਬੋਲੇਗਾ ਜਾਂ ਲਿਖੇਗਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਉਂ ਜ਼ਬਾਨਬੰਦੀ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਢਾਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜੀ ਹੈ। ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਸਰਚ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਵਰਨੈਂਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਪਾਜ਼ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਘੇੜ ਦਿੱਤਾ, ਵਿਚ ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ 'ਦਿ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ' ਦੀ ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ।

ਹੀਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਪਾਵਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੈਂ ਜੋ ਆਖਰੀ ਲੇਖ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਲਈ ਜੂਨ 2017 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਐੱਸ.ਈ.ਜ਼ੈੱਡ. (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰਾਂ) ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰ-ਬਦਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ... ਇਸ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰ - ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਵਣਜ ਮੰਤਰਾਲਾ - 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਵਾਪਸ ਦੇਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਾਮਲਾ ਸੰਸਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਜੁਲਾਈ 2017 ਵਿਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਸੰਪਾਦਕ ਇਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸੰਪਾਦਕ ਲਗਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ; ਕਿ ਮੈਂ ਵੱਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਥਾ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਲੇਖ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਫੀਸ ਦਿੱਤੇ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਿਬ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਲੇਖ ਹਟਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਲੇਖ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਾਗਜ਼ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ।

ਸਵਾਲ: ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਵੱਲੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਲੇਖ 'ਦਿ ਵਾਇਰ' (ਨਿਊਜ਼ ਪੋਰਟਲ) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਮਰਤਿਆ ਸੇਨ ਅਤੇ

ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੌਮ ਚੌਮਸਕੀ ਸਮੇਤ ਕਈ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਅੱਗੇ ਆਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਊਜ਼ਕਲਿਕ ਵਿਚ ਛਪੇ। ਮਈ 2018 ਵਿਚ ਮੈਂ ਨਿਊਜ਼ਕਲਿਕ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਛੇ ਕੇਸ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋ ਕੇਸ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੰਦਰਾ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਦੋ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ, ਇਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਬਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਹਨ।

ਸਤੰਬਰ 2020 'ਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ, ਮੇਰੇ ਸਹਿ-ਲੇਖਕ ਅਬੀਰ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੀਰ ਪੁਰਕਾਯਸਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਨਿਊਜ਼ਕਲਿਕ ਵਿਰੁੱਧ ਮੂੰਹ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਸੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬੋਲ, ਕਹਿ ਜਾਂ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜੋ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ।

ਇਕ ਲੇਖ ਐਸਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਲੇਖ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ... ਇਹ ਤਿੰਨ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚੋਂ ਆਖਰੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ, ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ਕਲਿਕ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਵਾਮ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਨਿਆਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮਾਣ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਫਿਲਹਾਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਜਣੇ ਬਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਨਿਆਲਿਆ ਵਿਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ

ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।

ਜੇ ਲੇਖ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਵੱਲੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਹਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। 'ਦਿ ਵਾਇਰ' ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮੇਰੇ ਸਹਿ-ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਜ (ਗੁਜਰਾਤ) ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਮੁੰਦਰਾ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੇਸ ਮੁੰਦਰਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਜਨਵਰੀ 2021 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮਹਾਮਾਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੁੰਦਰਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਲੇਖ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 'ਦਿ ਵਾਇਰ' ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਈ 2019 ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ - 'ਦਿ ਵਾਇਰ', ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਸਹਿ-ਲੇਖਕਾਂ - ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਪਰ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਰਿਪੋਰਟ

ਖਾਸ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ 32000 ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ 150 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਅਬੀਰ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਵਰਗੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਕਈ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਹਿੰਡਨਬਰਗ) ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਸਰਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਮੈਂ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਨੂੰ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ - ਮਈ 2017 'ਚ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ, ਤੇ ਫਿਰ ਫਰਵਰੀ 2021 ਵਿਚ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉੱਪਰ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸਨ।

2017 'ਚ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ 2021 'ਚ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਅਸੀਂ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਜਣੇ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲੱਗਭੱਗ ਇਕ ਘੰਟਾ ਚੱਲੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਇਕ ਘੰਟਾ 55 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਚੱਲੀ। ਫੋਨ ਕਾਲ ਲੱਗਭੱਗ 15 ਮਿੰਟ ਚੱਲੀ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਮੇਰੇ ਵਕੀਲ ਆਨੰਦ ਯਾਗਨਿਕ ਵੱਲੋਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਖਰੀ ਫੋਨ ਕਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੀ।

ਸਵਾਲ: ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਸੀ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕੇਸ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਜੇ ਪਰ ਦਰਅਸਲ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਅੰਬਾਨੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਹਾਰਾ ਦਾ ਸੁਬਰਾਤਾ ਰਾਏ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ ਮਾਤਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ?

ਪਰੰਜੋਏ ਗੁਰੂ ਠਾਕੁਰਤਾ: ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ 'ਨਹੀਂ'।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਨਿਹਿਤ ਹੈ 'ਸਾਂਝੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ' ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਆਧਾਰ

ਸ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਢੇ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰੀ ਜਾਣ ਤੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜੀ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਾਰਥਿਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ?'

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ. ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਅਜੇ ਬੜਾ ਫਾਸਲਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।'

ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਿੱਥੇ ਚੌਖਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਸੀਹ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋ ਵੱਡੇ ਧਰਮਾਂ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98156-98451

ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਵੇਈ ਵਿਚ ਟੁੱਭੀ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਚਨ ਸਨ: 'ਨ ਕੋ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ।'

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਹਾਂਵਾਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਂਵਾਕ ਨੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਦੇ ਨਵਾਬ ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਕਾਜ਼ੀ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਭੇਜਿਆ।

ਕਾਜ਼ੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ: 'ਇਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ, ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਹੋ?' ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ: 'ਮੈਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਹਾਂ। ਖੁਦਾ ਨ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ।'

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ: ਨ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ॥ ਅਲ੍ਹਾ ਰਾਮ ਕੇ ਪਿੰਡੁ ਪਰਾਨ॥ (ਪੰਨਾ 1136)

ਇਹ ਇਕ ਦਮ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ। ਨਾ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰ ਸਾਡਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਤੇ ਜਿੰਦ ਅਲ੍ਹਾ ਤੇ ਰਾਮ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਅਲ੍ਹਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਉਚਤਮ ਰੱਬੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਮ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਅਵਤਾਰੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਆਰੰਭਕ ਮਹਾਂਵਾਕ ਹੈ — ਅਲ੍ਹਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਅਤਿਅੰਤ ਮੋਹਰਬਾਨ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਫੁਰਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਹਰੇਕ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਹਾਂਵਾਕ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ — ਅਲ੍ਹਾ ਪਾਕ ਪਾਕ ਹੈ ਸਕ ਕਰਉ ਜੇ ਦੂਸਰ ਹੋਇ॥ (ਪੰਨਾ 727)

ਅਵਲਿ ਅਲ੍ਹਾ ਨੂਰ ਉਪਾਇਆ ਕੁਦਰਤਿ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ॥ (ਪੰਨਾ 1349)

ਅਲ੍ਹਾ ਅਲਖੁ ਅਗੰਮੁ ਕਾਦਰੁ ਕਰਣਹਾਰ ਕਰੀਮੁ॥ (ਪੰਨਾ 64)

ਭਾਵ ਅਲ੍ਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਥਨ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਤਾਂ ਕਰਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਤਮ ਅਲ੍ਹਾ ਦੇ ਨੂਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹਨ। ਅਲ੍ਹਾ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੈ। ਅਲ੍ਹਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਕਰਤਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ: ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਰਾਮੁ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਰਾਮੁ॥

ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਸਦ ਰਾਮ ਰਾਮੁ ਰਾਮੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਗੇ॥ ਰਹਾਉ॥

ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪੇ ਸਭੁ ਕਰਤਾ ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪਿ ਸਭਤੁ ਜਗੇ॥

ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਜਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵ ਲਾਗੇ॥

ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਖਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ ਜੋ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਖੇ ਵਿਚਿ ਕਲਿਜੁਗ ਅਗੇ॥

ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕੀਆ ਮੇਰੈ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੁਸਮਨ ਦੂਖ ਗਏ ਸਭਿ ਭਗੇ॥ (ਪੰਨਾ 1202)

ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ! ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ। ਰਾਮ! ਕਿਹੜਾ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨਾਲ ਇਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਬਰਾਬਰੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਭਾਈਚਾਰਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ, ਸਦਾਚਾਰ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਆਦਿ ਸਭ ਇਸ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਝਰਨੇ ਵਾਂਗ ਫੁੱਟਦੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਲਈ ਇਕ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸੰਕਲਪਗਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਧਿਆਇਆ ਸਗੋਂ ਆਪ ਨੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਪਰਮ-ਆਤਮ ਨੂੰ ਅਰਾਧਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪੰਥ ਜਾਂ ਮਾਰਗ ਦੀ ਹੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਪੂਰਨਤਾ ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਲਈ ਇਹ ਗਾਡੀ-ਰਾਹ ਹੈ।'

ਰਾਮ? ਰਮਤ ਰਾਮ, ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਮ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਬ੍ਰਹਮ) ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਰਾਮ ਸਤਿ ਸਤਿ ਭਾਵ ਸਦੀਵੀ ਸਚ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ। ਅਗਲੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਈਆ (ਭਰਾਵੇ)! ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ, ਜਿਹੜਾ ਰਾਮ ਸਭ ਥਾਂ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਰਾਮ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਇਹੀ ਰਮਤ ਰਾਮ ਕਰਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਾਮ ਦਾ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਰਮਤ ਰਾਮ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਜਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਜਨ ਦੀ ਰਾਮ ਰਾਇ ਭਾਵ ਇਸ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ 'ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ' ਤਥਾ ਆਪਣੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲੇ ਹਰਿ ਜੀਉ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਇਸ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਲਯਾਣ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਨ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੀ ਇਸ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 2533 ਵਾਰ ਰਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਰਾਮ ਉਹ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਦਾ ਕੁਝ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਵਿਦਵਾਨ ਅਕਸਰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਮ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਰਾਮ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਪਸਰੇ ਅਸੀਮ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਰਾਮ ਹੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਮਤ ਰਾਮ ਤੇ ਦਸਰਥ ਪੁਤਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਬੜਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਖੇੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਰੋਵੈ ਰਾਮੁ ਨਿਕਾਲਾ ਭਇਆ॥ ਸੀਤਾ ਲਖਮਣੁ ਵਿਛੁੜਿ ਗਇਆ॥ (954)

ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਖਲਕਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖਾਲਕ ਸਭਨੀ ਥਾਂਈਂ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਲਕ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਖਾਲਕ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਲਕ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਲਕ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਹਿਮਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਲ੍ਹਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਖਾਲਕ ਅਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਖਾਲਕ ਮਨੁੱਖੀ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਖਾਲਕ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਮਤਿ ਵਿਚਲਾ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਓਮ, ਨਮੋ, ਭਗਵੰਤ ਤੇ ਗੁਸਾਈਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਖਾਲਕ ਧਰਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਤੇ ਜਗਤ ਦਾ ਪਾਲਕ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾਤਾ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੌਲਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਇਹੀ ਖਾਲਕ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਲਕ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਡਰ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਇਹੀ ਖਾਲਕ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪੂਰਨ ਹੈ, ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਤੇ ਕਤੋਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਖਾਲਕ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਾਰਾਇਣ ਨਰਹਰ ਦਇਆਲ ਪੁਰਖ ਹੈ। ਇਹੀ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਰਾਮ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਾਸਦੇਵ (ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ) ਸਭ ਥਾਂ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਪਸਰਿਆ ਏਕੋ ਹੀ ਅਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਏਕੋ ਹੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚਲੀ ਰੱਬੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਹਸਤੀ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਰੱਬੀ ਹਸਤੀ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਖਰ ਇਸ ਸਬਦ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਅਲ੍ਹਾ ਅਲਖ ਅਪਾਰ॥ ਰਮਤ ਰਾਮ ਘਟ ਘਟ ਆਧਾਰ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਖੋਏ ਭਰਮ॥ ਏਕੋ ਅਲ੍ਹਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ॥ (ਪੰਨਾ 896)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਰੱਬ', 'ਪਰਮਾਤਮਾ', 'ਪ੍ਰਭੂ', 'ਈਸ਼ਵਰ' ਇਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮਨ-ਕਲਪਿਤ ਰੱਬੀ ਭਰਮਜਾਲ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨਾਨਕ ਏਕੋ ਪਸਰਿਆ ਦੂਜਾ ਕਹ ਦ੍ਰਿਸਟਾਰ॥ (ਪੰਨਾ 292)

ਨਾਨਕ ਏਕੋ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਦੂਸਰ ਹੋਆ ਨ ਹੋਗੁ॥ (ਪੰਨਾ 250)

ਕਿ ਸਾਡੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕੋ ਹੀ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ

ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਵਿਚ ਟੁੱਭੀ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਆਉਂਦਾ। ਸਭ ਥਾਂ ਏਕੋ ਹੀ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਪੂਰਿਆ ਸੁਆਮੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰੁ॥ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਹੋਇ ਪਸਰਿਆ ਨਾਨਕ ਏਕਕਾਰੁ॥

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ

(ਪੰਨਾ 296)
ਸੁਆਮੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਭਾਵ ਸਾਡਾ ਮਾਲਕ, ਸਾਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ (ਦਾਤਾ+ਕਰਤਾ) ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਲ ਭਾਵ ਧਰਤੀ, ਸਮੁੰਦਰ, ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਇਕ ਓਕਾਰ (ੴ) ਅਨੇਕ ਭਿੰ ਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਏਕੋ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਅਨੰਤ ਹੈ ਤੇ ਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲੇ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਏਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲਿਆ ਪਸਰਿਆ ਆਕਾਰ (ਵਜੂਦ) ਰੂਪੀ ਇਹ ਅਸੀਮ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਬ੍ਰਹਮ) ਇਕ ਇਕਹਿਰੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਕ (ਏਕੋ) ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਤਿ ਹੈ। ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਛਲਾਵਾ ਜਾਂ ਝੂਠ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਕੁਦਰਤੀ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ— ਜੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡੋ ਸੋਈ ਪਿੰਡੋ ਜੋ ਖੋਜੈ ਸੋ ਪਾਵੈ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ 695)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਟੁਟ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ —

ਨਿਕਟਿ ਜੀਅ ਕੈ ਸਦ ਹੀ ਸੰਗਾ ਕੁਦਰਤਿ ਵਰਤੈ ਰੂਪ ਅਰੁ ਰੰਗਾ॥ (ਪੰਨਾ 376)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਪਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦਿਸਦਾ ਅਤੇ ਅੰਤਹੀਣ ਅਣਦਿਸਦਾ ਪਸਾਰਾ ਅੰਕ ਗਣਿਤ ਦੇ ਹਿੰਦਸੇ ਇਕ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਪਸਾਰੇ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਅੰਗ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਦਾਤਾਰੁ ਸਿਨਾਖਤ ਕੁਦਰਤੀ॥ (ਪੰਨਾ 141)
ਕੁਦਰਤਿ ਕਰ ਕੇ ਵਸਿਆ ਸੋਇ॥ (ਪੰਨਾ 83)

ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਤਹੀਣ ਕਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਂਦ ਰਖਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਹ ਲੋਕ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸੇ ਮਨ-ਕਲਪਿਤ 'ਰੱਬ' ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਤੱਤ ਨੂੰ ਬੁੱਝੇ ਬਿਨਾਂ ਆਲਮੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ। ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਗਮਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਨਮਸਕਾਰੁ ਗੁਰਦੇਵ ਕੋ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਜਿਸ ਮੰਤ੍ਰੁ ਸੁਣਾਇਆ।

ਭਵਜਲ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥਿ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇਆ। (ਵਾਰ 1, ਪਉੜੀ 1)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਹਨ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਭਰਮਜਾਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਪਦਾਰਥ (Matter in motion) ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਭਰਮਜਾਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦਾ ਡਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸ਼ੰਕੇ (ਨਰਕ-ਸਵਰਗ ਤੇ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦੇ ਭਰਮਜਾਲ) ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ (ਡਰ) ਵੀ ਸਦਾ ਲਈ ਨਵਿਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਸੰਕਾ ਵੀ ਸਦਾ ਲਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਭਰਮ ਭਾਵ ਮਾਇਆ (ਛਲਾਵਾ) ਹੈ ਤੇ ਜੰਮਣ-ਮਰਨ ਵਿਚ ਸਵਾਏ ਦੁਖ ਭਾਵ ਦੁਖ ਹੀ ਦੁਖ ਹਨ। ਸਾਕਤ ਭਾਵ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨ ਕਲਪਿਤ ਜਮਾਂ ਦੇ ਦੰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਡਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਡਰ ਨਾਲ ਹੀ ਲੰਘਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਉਸ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚਰਨ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਜਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਡਰ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਅੰਦਰਲਾ ਇਨਕਲਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ 'ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ' ਤੇ 'ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ' ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ ਦਿਤੀ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਐਲਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨਾਲ ਇਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਬਰਾਬਰੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਭਾਈਚਾਰਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ, ਸਦਾਚਾਰ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਆਦਿ ਸਭ ਇਸ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਝਰਨੇ ਵਾਂਗ ਫੁੱਟਦੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਲਈ ਇਕ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਕਿਹਾ ਹੈ, 'ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸੰਕਲਪਗਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਧਿਆਇਆ ਸਗੋਂ ਆਪ ਨੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 19 'ਤੇ)

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਡਾਇਰੀ 3 – ਕੋਨੇ ਵਾਲਾ ਘਰ

ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਲਿਸਟਰ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਪੂਰਬ ਤੇ ਪੱਛਮ 'ਚ, ਸਾਡਾ ਘਰ ਕੋਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਏਥੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਬ ਤੇ ਪੱਛਮ ਜਿੰਨਾ ਫਰਕ ਹੈ।

ਗੱਲ ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੂਰਜ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਹੋਲਿਸਟਰ ਦੀ ਪੂਰਬ

ਵਿਚੋਂ ਚੜ੍ਹਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਪੂਰਬ, ਫਿਰ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਏਥੇ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਪਰਲੀ ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸੌਣ-

ਡਾ. ਅੰਬਰੀਸ਼
ਫੋਨ: 98143-89522

ਕਮਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿਚੋਂ, ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ-ਦੱਖਣ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ ਮੱਲਦੀ ਨੀਵੀਂ ਪਰਬਤਮਾਲਾ ਉਤਲੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ, ਰਾਤ-ਨੀਲੇ ਤੋਂ ਹਲਕੇ ਸੰਧੂਰੀ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗਦਿਆਂ ਤਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਬ-ਦੱਖਣੀ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਾਰ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਤੇ ਚਮਕੀਲਾ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੇ ਚਮਕੀਲਾ, ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦਾ ਤਾਰਾ ਵਿਖਾਲੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ - ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਅਸਮਾਨ ਮੈਨੂੰ ਖਿੜਕੀ 'ਚੋਂ ਵਿਖਾਲੀ ਦੇਂਦਾ, ਉਸ 'ਚ ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲੇ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਾਰਾ ਵਿਖਾਲੀ ਦੇਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ 'ਮੌਰਨਿੰਗ ਸਟਾਰ', ਭੋਰ ਦਾ ਤਾਰਾ ਹੈ: ਵੀਨਸ; ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਦੇਵੀ। 'ਈਵਨਿੰਗ ਸਟਾਰ' ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਯੂਨਾਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਤਾਰੇ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਤਾਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਗੈਸ ਦਾ ਗੋਲਾ, ਇਕ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ - ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਵੱਧ ਨੇੜੇ, ਮਹਿਜ਼ 26 ਮਿਲੀਅਨ ਮੀਲ ਦੂਰ। ਤਾਂਹੀਓਂ ਇਹ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਚਮਕੀਲਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਠੰਢਾ ਦਿਸਦਾ ਇਹ ਗ੍ਰਹਿ ਅਸਲ 'ਚ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਦਾ ਗੋਲਾ ਹੈ - ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਨਰਕ। ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਮੰਨਦੇ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਕਰੋੜ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਧਰਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਵਾਹਵਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਈਅਤ ਬਦਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਦੇ ਬੰਸਰੀ-ਸੁਰਾਂ ਜਿਹੇ ਬੋਲ ਸੁਣਾਈ ਦੇਂਦੇ ਨੇ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਧੀਮੀ ਚੁਹਕ ਜਾਂ ਘੁੰਗੀ ਦੀ ਮੱਧਮ ਘੁੰਗੂ-ਘੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਗਲੀ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ, ਸਕੂਟਰ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਸਬਜ਼ੀ, ਬਰੋਡ, ਤੇ ਮੌਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁੜ, ਸਾਗ ਆਦਿ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਭਾਂਡ ਹੌਕੇ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ।

ਡਾ. ਅੰਬਰੀਸ਼, ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਥੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਮੁਕਤ (ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ) ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਾਵਿ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦਾ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਾ. ਬੇਟੇ ਕੋਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਰੱਦੀ ਤੇ ਕਬਾੜ ਵਾਲਿਆਂ, ਕੁੱਕਰ ਤੇ ਗੈਸ-ਚੁੱਲ੍ਹੇ, ਤੇ ਜ਼ਿੱਪਾਂ ਠੀਕ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੀ ਹੋਕਿਆਂ, ਕੂੜਾ 'ਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਹੂਟਰ, ਗੰਨੇ ਦਾ ਰਸ ਵੇਚਦੀਆਂ ਰੇਹੜੀਆਂ ਦੇ ਛਣਕਦੇ ਘੁੰਗਰੂਆਂ, ਗਲੀ 'ਚ ਖੇਡਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੌਲੇ, ਕਿਤੇ ਢਾਣੀ ਬਣਾ ਖੜ੍ਹੇ ਤੇ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ, ਜਾਂ ਵਿਹਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਤੇ ਹਾਰਨਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ ਨਾਲ ਗਲੀ, ਮਧੂਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਛੱਤੇ ਵਾਂਗ ਭਿਣ-ਭਿਣ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਸੁਰੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਰੌਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੇ ਡੰਡੇ ਦਾ ਖੜਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਅਚਾਨਕ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਚੁਫੇਰੇ ਪਸਰੀ ਸੰਘਣੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਂ 'ਚੋਂ ਉਭਰਦੀ ਕਮਰੇ ਦੇ ਕਲੋਕ ਦੀ ਟਿਕ-ਟਿਕ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ। - ਅਨਹਦ ਨਾਦ - ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਹੋਲਿਸਟਰ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨੇ।

ਸੁਬੂ-ਸਵੇਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਧੀ ਦੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ, ਗੋਟ ਖੜਕਾਉਣ, ਘੰਟੀ ਵਜਾਉਣ ਜਾਂ ਘਰ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਕੱਪੜੇ-ਸਫਾਈ-ਬਰਤਨਾਂ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ, ਕੂੜੇ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਾਲਾ, ਮਾਲੀ, ਸਬਜ਼ੀ ਦੀ ਰੇਹੜੀ ਵਾਲਾ, ਸਾਡੇ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਡਿੱਗੀ ਪਤੰਗ ਲੁੱਟਣ ਆਇਆ ਬੱਚਾ, ਕੋਈ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ।

ਹਲਵਾਈ, ਦਰਜੀ, ਕੈਮਿਸਟ, ਡਾਇਕਲੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਾਲਾ; ਨਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ, ਸਬਜ਼ੀ, ਦੁੱਧ-ਦਹੀਂ-ਪਨੀਰ, ਕੱਪੜੇ, ਕਰਿਆਨੇ ਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਨੇ। ਘਰ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਆਪਸ 'ਚ ਰਲਗੱਡ ਨੇ।

ਹੋਲਿਸਟਰ 'ਚ ਇੰਜ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਵਿਵਸਥਿਤ, ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਖਾਨਾਬੱਧ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਬੇਅਵਾਜ਼। ਵਾਤਾਨੁਕੂਲਿਤ ਘਰ ਦੀਆਂ ਬੰਦ ਖਿੜਕੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨੇੜੇ-ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਕਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ; ਤੇ ਸੁਬੂ-ਦੁਪਹਿਰ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ-ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਵਾਜ਼ 'ਚ ਬਹੁਤਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਚਿੜੀ ਦੇ ਚੁਹਕਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੱਗੇ ਇਕ ਫਾਇਰ-ਅਲਾਰਮ ਦੀ ਬੈਟਰੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ। ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਚੁਹਕ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਪਏਗਾ। ਬਾਹਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰੈਮਾਂ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਂਦੀਆਂ ਇੱਕ-ਦੁੱਕਾ ਮਾਂਵਾਂ, ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ, ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿਸੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀ।

ਏਥੋਂ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਬੇਅਵਾਜ਼ੀ, ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੇਰੋਣਕੀ, ਸਗੋਂ ਵੀਰਾਨਗੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਜੇ

ਮੈਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਨਾ ਲੱਗਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਹਰ ਪੱਥਰ-ਗੀਟੇ-ਚੱਟਾਨ, ਨਦੀ-ਝੀਲ-ਝਰਨੇ ਜਾਂ ਰੁੱਖ-ਝਾੜੀ ਤੇ ਜੰਗਲੀ ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਆੜੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਕੋਲ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀਰਾਨ ਜਾਪਦਾ, ਤੇ ਏਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਇਕਾਤ, ਇਕੱਲਤਾ 'ਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰਦਾ। ਉੱਜ ਇਕੱਲਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਏਨਾ ਕੀ ਡਰਨਾ! ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮੁੱਢ, ਤੇ ਅੰਤ ਆਖਰ, ਇਕੱਲਤਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਜਨਮ ਵੇਲੇ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ 'ਚ ਹਰ ਮਨੁੱਖ, ਮਾਮੂਲੀ ਜਨਮ-ਜਾਤ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵੱਖਰਤਾਵਾਂ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਹਰਸਿਟੋਪਹਰਦ ਛਹੁਦੱਲਲ ਆਪਣੀ ਅਤਿ ਜਟਿਲ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਤੇ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ, ਕਵਿਤਾ-ਆਲੋਚਨਾ ਕਿਤਾਬੀਲਲ-ਸੌਨਿ ਅਨਦ ਏਅਲਟਿ 'ਚ ਗਣਨੋਟਪਏਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ - ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮਹਿਸੂਸ

ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਵਾਕਈ ਇਕ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵ ਹੈ; ਹੋਲਿਸਟਰ ਜਾਪਦਾ - ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗੋਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ - ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਟਾਪੂ ਹੈ, ਕਿ ਇਕ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕ ਇਕ 'ਆਰਕੀਪਿਲਾਗੋ', ਟਾਪੂ-ਸਮੂਹ ਨੇ, ਇਕੱਠੇ, ਕੋਲ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ, ਪਰ ਆਜ਼ਾਦ, ਵੱਖਰੇ, ਅਜਨਬੀ। ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ, ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਸੰਖ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਹੋਲਿਸਟਰ 'ਚ ਘੱਟਾ ਨਹੀਂ ਉੱਡਦਾ। ਬਾਹਰ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸੜਕ ਕੰਢਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਨਸਪਤੀਆਂ, ਜਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪਈਆਂ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਘੱਟੇ ਦੀ ਮੋਟੀ ਪਰਤ ਨਹੀਂ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ। ਉੱਜ ਘੱਟਾ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉੱਡ ਮੁੜ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ; ਸੈਂਕੜੇ ਟਨ ਘੱਟਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੁਲਾੜ 'ਚੋਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗਿਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਏਥੇ

ਵੀ ਹਫਤੇ-ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਏਥੇ ਕੋਈ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਸੁੱਕਣੇ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ, ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਧੁੱਪ 'ਚ ਬੈਠਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਧੁੱਪ ਸੇਕਣ ਲਈ ਲੋਕ, ਹਫਤਾਅੰਤ ਨੂੰ ਪਾਰਕਾਂ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਫਰਵਰੀ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਹਫਤਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਜਪਾਨੀ ਮੇਪਲ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਬੂਟਾ ਸਾਡੀ ਨੂੰਹ ਤੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਦੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਡੀ ਪੋਤਰੀ ਹੱਥੋਂ ਲਵਾਇਆ ਸੀ, ਉਹਦੀਆਂ ਨਿੱਪੜੀਆਂ ਭੂਰੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ 'ਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਪਏ ਨੇ, ਸਗਲ ਬਨਸਪਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਹੋਲਿਸਟਰ ਦੋਵੇਂ ਥਾਂਈਂ ਇਹ ਪੁੰਗਰ ਦੀ ਰੁੱਤ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਏਥੇ ਘਰ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤੇ ਸੈਂਟਰਲੀ ਹੀਟਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭਰ ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਠੰਢ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ, ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਕੈਲਿਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਤੇ ਹੁੱਸੜ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਮੌਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਤੇ ਮਾਨਣ ਵਾਸਤੇ ਮਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਸਾਵਾਂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸਾਵਾਂ, ਖੁਸ਼ ਬੰਦਾ, ਬਾਹਰ, ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਧਰਦਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ !

CALIFORNIA

IMMIGRATION SERVICES INC.

Registered & Bonded

- * FAMILY IMMIGRATION
- * GREEN CARD PETITION
- * CITIZENSHIP
- * BUSINESS/VISITOR VISA
- * RELIGIOUS VISA
- * VARIOUS IMMIGRATION SERVICES

- * ਫੈਮਿਲੀ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- * ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਪਟੀਸ਼ਨ
- * ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ
- * ਬਿਜਨਸ ਵੀਜ਼ਾ/ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਵੀਜ਼ਾ
- * ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਵੀਜ਼ਾ
- * ਕਈ ਹੋਰ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ

Address:
Fremont Office:
 4127 Bay Street, Unit 5, Fremont CA, 94538
Tracy Office:
 1660 W Linne Rd. Unit J24, Tracy CA, 95377

Website: www.caials.com e-mail: rosy@caials.com

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

To Advertise with Punjab Times Call:
847-359-0746

Moving to Indiana?

Contact Ray Dhaliwal @ 317-993-4987

Listing and Selling Homes in Indianapolis Area.

Good relations with all the well reputed leading Builders in the Area.

Specialized in Pre-Sale homes for Investment and Residential purposes.

Helpful in Easy and Accessible Home Loans at best Interest Rates.

Ray Dhaliwal
Real Estate Broker

CENTURY 21 SCHEETZ

RAYD@C21Scheetz.com

ਐਥਟਸਫੋਰਡ ਵਿਖੇ 16ਵੀਂ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਕਰਵਾਈ

ਐਥਟਸਫੋਰਡ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਸੂਬੇ ਬੀ ਸੀ (ਬ੍ਰੀਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ) ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਐਥਟਸਫੋਰਡ ਦੇ 'ਵਿਲੀਅਮ ਜੇ ਮੋਟ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ' ਦੇ ਮਲਟੀਪਰਪਜ਼ ਜਿਮ ਵਿਚ, ਬੀ ਸੀ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੱਚੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ 16ਵੀਂ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਰੈਸਲਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਕਰਵਾਈ ਗਈ।

ਇਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਐਥਟਸਫੋਰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਲੋਅਰ ਮੇਨਲੈਡ' ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੈਂਕੜੇ, ਗਰੇਡ 8 ਤੋਂ 12 ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ

ਰੰਗਦਾਰ ਨਰਮ ਗੱਦਿਆਂ ਵਾਲੇ "ਰੈਸਲਿੰਗ ਮੈਟ" ਉਪਰ ਹੋਏ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੱਚੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਆਖਾੜੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਦਰਸ਼ਨੀ ਖੁੰਡ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੇ 'ਮਿੱਟੀ ਘੋਲਾਂ' ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਗਏ।

ਕੁਸ਼ਤੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖੇਡ ਹੈ। 16ਵੀਂ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਰੈਸਲਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਬੀ ਸੀ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਲੋਅਰ ਮੇਨਲੈਡ ਦੀਆਂ ਰੈਸਲਿੰਗ ਅਕੈਡਮੀਆਂ, ਕੁਸ਼ਤੀ ਅਖਾੜਿਆਂ ਤੇ ਕਲੱਬਾਂ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ 'ਦਾਉ ਪੇਚ' ਸਿੱਖਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ

ਤੇ ਮੂਲ ਗੋਰੇ, ਕਾਲੇ, ਚੀਨੀ, ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਟੇਕ ਡਾਊਨ ਕੁਸ਼ਤੀ ਅਕੈਡਮੀ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੱਲ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕਲੱਬ, ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਰੈਸਲਿੰਗ

ਕੋਚ ਬੀ ਸੀ ਰੈਸਲਿੰਗ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ. ਚੰਨਮੀਤ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈਆਂ।

ਕਲੱਬ, ਰੁੱਸਤਮ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕਲੱਬ, ਕੋਸਟ ਰੈਸਲਿੰਗ ਅਕੈਡਮੀ, ਖਾਲਸਾ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕਲੱਬ, ਬਾਲਾ ਜੀ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕਲੱਬ, ਅੱਬਰਨੀ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕਲੱਬ, ਚਿਲਾਵੈਕ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕਲੱਬ, ਮੈਰੀਅਟ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕਲੱਬ ਆਦਿ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ।

ਐਥਟਸਫੋਰਡ ਦੇ ਨਾਮੀ ਫਾਰਮਰ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ-ਕੁਸ਼ਤੀ

ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਰੈਸਲਿੰਗ ਕੋਚ ਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਖ਼ਲੀਫਾ ਸੁੱਚਾ ਮਾਨ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਰਿਹਾ। ਐਥਟਸਫੋਰਡ ਦੇ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਫੂਲਕਾ, ਸ. ਜੋਰਾ ਕਲੇਰ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਮਿੰਟੂ ਜੋਹਲ, ਗੁਰਤੇਜ ਗਿੱਲ, ਰਾਜੂ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

-ਫੋਟੋ ਤੇ ਵੇਰਵਾ: ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਫੋਨ: 604-505-7000

T|B|F
THE BAINS FIRM

Manpreet S. Bains

Personal Injury and Wrongful Death Attorneys

Case Results*

\$10 MILLION

Motorcycle vs. Truck Collision

\$8 MILLION

Wrongful Death

\$5.25 MILLION

Traumatic Brain Injury

\$1.1 MILLION

Burn Injury

\$1.1 MILLION

Pedestrian vs. Motor Vehicle Collision

*Past Performance Not a Guarantee of Future Results

Offices in San Francisco and Union City

WILLIAM E. WEISS
Of Counsel

No Fees Unless Recovery for Your Injuries is Made

CONTACT US AT:

Phone: (510) 474-0028 • E-mail: info@thebainsfirm.com

www.thebainsfirm.com

Homeopathicvibes

Harminder Singh Gill

Homeopathic Consultant and Practitioner

D.H.M.S.; B.C.I.H

(Ex Homeopathic Medical officer Punjab Govt.)

Now we have two locations:

940 E. El Camino Real, Sunnyvale, CA 94087

39039 Paseo Padre Pkwy, Suite# 209 (upstairs), Fremont, CA 94538

We also do Virtual appointments for long distance patients.

Ph: (408) 737-7100

www.homeopathicvibes.com

We sell and ship homeopathic remedies through out North America.

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਲੈਬਰੋਪ

ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

SAME DAY

ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ

DPF Cleaning ਅਤੇ Baking

ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

STOCKTON ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ

ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ALIGNMENT SHOP

• 3 Axle Alignment \$199

• Trailer Alignment \$150

Grand Opening

Special Price for Truck Wash

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ STOCKTON ਵਿਚ HIGHWAY 4 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ
1950 E Miner Ave.
Stockton, CA 95205

Ph: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

www.globalmultiservices.com info@globalmultiservices.com

REPAIR SHOP

ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ Oil Change, Brakes, Engine Work, Tune Up, Transmission & Clutch ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ Truck Alignment ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 500+ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ Wash ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

TEL: 209.547.9210

FAX: 209.547.9211

REGISTRATION SERVICES

ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਿਵੇਂ IFTA, CA#, MCP, 2290, ICC, BOC III, NM & Kentucky Permit, DOT Fuel Tax, Corporation Filing ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾਂ Same Day Service ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ DOT Compliance, DOT Audit ਵਿਚ ਵੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

TEL: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

Golden State Realty

Real Estate and Loans Under One Roof

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Call us before visiting new model homes to save big time.

Time to buy new home in Tracy, Manteca, Lothrop and Stockton

**Pinnacle Award Winner 2014, 2015, 2016 & 2017
Grand Master Award Winner: 2018-2021**

Call for Listing Special 2023

Ph: 510-304-9292 or 408-666-8279

Anmol Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02062952

Armaan Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02161166
Ph: 510-709-7987

Jaswinder (Jassi) Gill
M.Sc (PAU)
CA BRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

Harjot Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02036421
Ph: 408.413.8350

Rakesh Pabla
REALTOR
Lic no: 01507068
Ph: 408.531.5464

**Fremont Office: 86 Pilgrim Loop, Fremont CA 94539
Tel: 510-440-9292**

Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Recent Sales

1. 225 Lock Court
Stockto, CA, 95210

2. 5079 Brett Court
CA, 94538

3. 1379 Michael Dr
Tracy, CA, 95337

4. 3055 Bernard Ave
San Ramon, CA, 94583

5. 380 cardona Cir
Pleasanton CA 94583

6. 5788 Arlene way
Livermore CA 94550

7. 2569 Bennett ct
Tracy CA 95377

8. 3055 Bernard Ave
San Ramon, CA, 94583

9. 1693 Corpsman St
Manteca, CA, 95337

10. 5177 Roycroft Way
Fremont, CA, 94538

11. 2925 Mabury Rd
San Jose, CA, 95133

12. 105 Machado Ct
Tracy, CA, 95376

13. 3315 Mount Everest dr
San Jose ca 95127

14. 16765 oak view Cir
Morgan hill ca 95037

15. 1663 Dedini Ln
Ripon, CA, 95366

16. 2447 Remy Cantos Dr
Tracy, CA, 95376

Purchase Loan and Refinance

Call Sukhveer (Sukhi) Gill Ph: 510-207-9067

DHMS, Loan Broker

CA BRE Lic.#01180969
NMLS# 352095

ਅੱਧਵਾਟੇ ਅਲਵਿਦਾ: ਦਲੇਰੀ ਜਾਂ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ?

ਬਚਾਓ ਵਿਚ ਹੀ ਦਲੇਰੀ ਹੈ- ਵਾਲੇ ਅਖਾਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਪਛਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ।

ਜਸਿੰਡਾ ਆਰਡਰਨ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਛੱਡਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਜੂਝਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।" ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਕਸ ਨਿਹਾਇਤ ਕਾਬਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ 43 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ਉਹ। ਅਕਤੂਬਰ 2017 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਪ੍ਰਮੁਖ ਸੀ। 2020 ਵਿਚ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਤਿਅੰਤ ਹੌਲਨਾਕ ਦਰਿਸ਼ਤੀ ਘਟਨਾ ਵਰਗੇ ਗਹਿਰੇ ਸੰਕਟਾਂ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸਦਕਾ ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾ ਖੱਟੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ 'ਚ ਇਜ਼ਾਫੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ

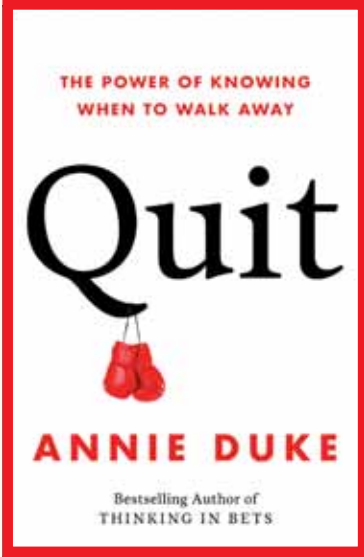

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਜ
ਫੋਨ: +91-98555-01488

ਉਸ ਦੀ ਲੋਬ ਪਾਰਟੀ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੇਗੀ। ਰਾਜਨੇਤਾਈ ਅਤੇ ਢੀਠਤਾਈ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਸਿੰਡਾ ਆਰਡਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਖਰੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਨਾਲ ਚਿਪਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਸਮਝਿਆ।

ਅੱਧਵਾਟੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਹੁਦਾ ਤਿਆਗਣਾ ਕੀ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਦੀ? ਕੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡਟੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਟੀਚਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੈਰ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚਣਾ ਕੀ ਇਖਲਾਕੀ ਉਤੇ ਹਕੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਰੁਖਸਤਗੀ ਕਿਹੜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਦਰਜਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਐਨੀ ਡਿਊਕ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕੁਇਟ'। ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਪੱਖੋਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪੱਕਰ ਖਿਤਾਰਨ ਹੈ ਐਨੀ ਡਿਊਕ (ਇਸ ਖੇਡ ਤੋਂ ਉਹ 40 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਕਮਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ)। ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਖਸਤਗੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਆਈਨਾ ਵੀ।

ਐਨੀ ਡਿਊਕ ਆਪਣੀ ਕਥਾ ਦਾ ਆਗਾਜ ਨਾਮਵਰ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਮ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1974 ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨੇ ਜੋਰਜ ਫੋਰਮੈਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਵੀਵੇਟ ਚੈਂਪੀਅਨ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮੁੜ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ 32 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ੇਵਾਰਾਨਾ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਨੇਕ ਸੀ ਇਹ ਸਲਾਹ; ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਰੁਖਸਤਗੀ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਮੌਕਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਲੀ ਨੇ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਨਾਮੀ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰਿਆ, ਫਿਰ ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਵੀ। ਸੱਟਾਂ-ਫੋਟਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 40ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜਣ ਤਕ ਪਾਰਕਿਨਸਨ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਖ ਤਾਂ ਗਈ ਹੀ, ਸਰੀਰ

ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਐਨੀ ਡਿਊਕ ਅਤੇ (ਹੇਠਾਂ) ਉਸ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕੁਇਟ' ਦਾ ਮੁਖੜਾ।

ਵੀ ਗਿਆ। 'ਅਲੀ ਦਿ ਗ੍ਰੈਟੈਸਟ' ਦਾ ਲਕਬ ਅਤੀਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹਸਰ ਐਵਰੈਸਟ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਉੱਚ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ। ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਰੀ ਬੇਸ ਕੈਂਪ (ਤਕਰੀਬਨ 26 ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ) ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਉੱਥੇ ਸੂਰਜ ਛੋਟੀ ਉੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ)। ਸਰਬਉੱਚ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨੇ ਇੱਕ ਵਜੇ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਵਜੇ ਤਕ ਤਾਂ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਉਤਰਾਈ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ, ਉਤਰਾਈ ਵੇਲੇ ਮਰਦੇ ਹਨ। 1996 ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ। ਇੱਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਦਿਨੇ 11.30 ਵਜੇ ਐਵਰੈਸਟ ਤੋਂ

400 ਮੀਟਰ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 1.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣਗੇ। ਮੌਸਮ ਵੀ ਨਾਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਸੀ। ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਐਨ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਪਰਤਣਾ ਵਾਜਬ ਸਮਝਿਆ। ਉਸੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਆਗੂ ਰੋਬਰਟ ਹਾਲ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਫੌਰੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਥੀ (ਜੋ ਚੌਖਾ ਧਨਾਢ ਯੂਰਪੀ ਸੀ) ਨੂੰ ਉਡੀਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸਾਥੀ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸਿਖਰ ਤਕ ਪੁੱਜ ਸਕਿਆ। ਵਾਪਸੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਹਿਮਾਲੀਆ 'ਤੇ ਪਰਤੇ ਅਤੇ ਐਵਰੈਸਟ ਸਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ।

ਐਨੀ ਡਿਊਕ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਬਚਾਓ ਵਿਚ ਹੀ ਦਲੇਰੀ ਹੈ' ਵਾਲੇ ਅਖਾਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਪਛਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ। ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਅਕਲਮੰਦੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਲੇਰੀ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਮੂਖਤਾਈ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਨਾਇਕ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਕਲਮੰਦੀ ਨਾਲ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਾਇਰ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਲੋਕ, ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ, ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਭਾਂਪਣ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੁਝ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ ਇਹ ਕਿਤਾਬ, ਉਹ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ।

ਸੁਹਣੀ ਤੇ ਸੁਖਾਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦਨ ਦੀਆਂ ਲੇਖਣੀਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਅਖਬਾਰਾਂ-ਰਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿੱਗਰ ਬਣਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਵਾਰਤਕ ਕਲਾ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਪ੍ਰਬੰਠਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਪੱਖ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੂਬੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸੁਹਣੀ ਤੇ ਸੁਖਾਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ'। ਇਸ ਵਿਚ 49 ਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਇਨਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਚੀਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਹਜਮਈ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਆਸਵੰਦੀ ਦੀਆਂ ਚਿਣਗਾਂ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ। ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਜਿਵੇਂ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸੁਖ', 'ਮੰਦਤੇ ਬੋਲ ਨਾ ਬੋਲ', 'ਮਾਣੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ', 'ਰੀਝਾਂ ਤੇ ਸੁਪਨੇ' ਆਦਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦਾ ਆਈਨਾ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਨਿਭਾਅ ਵੀ ਸੁਚੱਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸੁਨਰਯੂ ਸੁਜੁਕੀ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਫਿਲਾਸਫਰ (ਪੰਨਾ 129) ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਪਾਨੀ ਮੂਲ ਦਾ (ਜੈਨ) ਬੋਧੀ ਭਿਖਸੂ ਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਿਆ ਸੇਨ (ਪੰਨਾ 120) ਦਾ ਸਹੀ ਨਾਮ ਅਮਰਤਿਆ ਸੇਨ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਿਆ ਪ੍ਰਮੰਨਿਆ ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲ ਸਾਖ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਬੇਲ ਵੀ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਖੇਤਰ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਕਾਰਨ ਮਿਲਿਆ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 25 ਫਰਵਰੀ 2023 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-574

ਦੇਖੋ ਮੋਪਿਡ ਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਪੂਰਾ ਬੰਬੁਕਾਟ, ਲੱਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਛੱਡੀ ਨੂੰ ਘਾਟ। ਗਲੀ ਗਲੀ ਦੇ ਕੇ ਹੋਕਾ ਸੱਦ ਲੈਣੇ ਘਰੋਂ ਗਾਹਕ, ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਚੱਲੇਗਾ ਜੈਸੇ ਘਰ ਘਰ ਵੰਡਦੇ ਡਾਕ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-572

ਬੇਜ਼ਬਾਨ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲ ਨੀ ਸਕਦੇ, ਦਰਦ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਫੋਲ ਨੀ ਸਕਦੇ। ਮਾਲਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋ ਗਏ, ਘਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਢੋਅ ਗਏ। ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਉਡੀਕ ਪਈ ਕਰਦੀ, ਧੂਣੀ ਦੀ ਰਾਖ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ। -ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ

ਨਾਲ ਗੋਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਬਦਲਿਆ ਰੁੱਤ ਠਾਰੀ ਦੀ ਆਈ। 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਨਿੱਘ ਲੈਣ ਲਈ ਬੰਦਿਆਂ ਧੂਣੀ ਲਾਈ। ਲਾਟ ਬੁਝੀ ਤੋਂ ਤੁਰ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਸਾਂ ਸਕੀਮ ਲੜਾਈ। ਬੁਝੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੇਕ ਜੋ ਬਾਕੀ ਕਦਰ ਓਸਦੀ ਪਾਈ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਫੋਨ: 98783-37222

ਮੌਸਮ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਦੇ ਬਦਲ ਗਏ, ਪਾਲਤੂ ਜੀਵ ਘਰ ਦੇ ਨਿਘਾਂ 'ਚ ਲੁਕਗੇ। ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਕੁੰਦਰਾਂ 'ਚ ਚੁੱਪ ਗਏ, ਆਵਾਰਾ ਕੁੱਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਰੁੱਸਗੇ। ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਿੱਤਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਫਿਰਦਾ ਮਾਰਾ ਮਾਰਾ, ਲੋਹੜੀ ਤੇ ਬਸੰਤ ਲੰਘਗੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਠੁਰ ਠੁਰ ਕਰੇ ਬੇਚਾਰ। ਧੂਣੀ ਸੇਕਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸੌਂ ਗਏ ਸਾਰੇ, ਗਰਮ ਸੁਆਹ ਦੇ ਨਿੱਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁਨਬਾ ਲਵੇ ਸਹਾਰਾ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਕੁਲਬੁਰਛਾਂ (ਪਟਿਆਲਾ) ਫੋਨ : 98784-69639

ਪਾਲਾ ਠੰਢੀ 'ਵਾ ਦਾ ਲਹਿੰਦਾ ਸਿਰਫ ਬੈਠੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਅੱਗ ਦੇ ਬੋਲਾ ਚਿੱਤੇ, ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਸਮਾਨ ਬੱਲੇ ਲਾ ਧੂਣੀ ਹੋਲਾਂ ਭੁੰਨਦਿਆਂ ਢਾਣੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਰਮ ਖਾਧੀ ਖਿਸਕ ਗਈ ਚੋਰੀ ਅੱਖੀਂ ਚੀ ਚੀ ਕਰਦੀ ਠੰਢ ਦੀ ਭੰਨੀ ਮੰਡਲੀ ਆਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਆ ਨੇੜੇ ਆਸਣ ਲਾਏ ਧੁਖਦੀ ਸੁਆਹ ਦੇ ਚੱਕ ਕੰਨ ਉਤੇ ਕਰ ਇਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਅਜੀਬ ਆਵਾਜਾਂ ਕੱਢਦੇ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746

ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ; ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸਿਆਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਆਰਥਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਐਸੇ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਸੁਖਮ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਣਦਿਸ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ! ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਇਕਸਾਰ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਲੋਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨਿਰਭਿੰਜ ਸੁਭਾਅ ਰੱਖਦਾ ਜੀਅ ਪਿਛਲਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕਦਮ ਧੜੱਕੇ ਪਰਗਟ

ਕਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ
ਫੋਨ: 604-589-5919

ਕਰ, ਬੇਰੁਖੀ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦਾ ਚਾਨਣ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਲੰਘ ਜਾਇਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਬੱਝਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਫੁਪੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਗਰਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਜਿੰਨ ਦਿਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਸਮਾਜ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਉਦੋਂ ਧੀਮੀ ਰਫਤਾਰ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਬਦਲਦੇ ਯੁੱਗ ਦਾ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤੋਹਾਂ 'ਚ ਲੁਕੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਝਾਤਮੇਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਇੰਜ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਨਵੇਂ ਆਏ ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਨੇ ਤਾਂ ਤਰਬੱਲੀ ਹੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰ ਤਾਰ ਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਮੋਮਬੱਤੀ ਦੀ ਲਾਟ ਬੁੱਝ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਸਿਰਫ ਲੋੜਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਘੱਟ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀਮਿਟ ਖੱਬੜੀਆਂ ਹੋ ਖਿੱਲਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇੰਜ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੋ ਖਿੱਲਰ ਪੁੱਲਰ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੀ ਆਧੁਨਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੋਬੋਟਿਕ ਕਲਚਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਿਚਰਦਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਹਿਜ, ਪਿਆਰ, ਅਪਣੱਤ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਅਲੋਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਝ ਗਏ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਬੇਅੰਤ ਸਿਆਸੀ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ; ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਂਝਾਂ ਦੀ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਧਰ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂ ਦੇ ਰੱਤੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਢਾਦ ਦਿਸੇ ਉੱਧਰ ਹੀ ਪਲਟਾ ਮਾਰ ਜਾਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ। ਬਚਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਪੱਕ ਰਹਿਣ ਤੇ ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ; ਸਿਰਫ ਮਨ ਦੀ ਉੱਚੇ ਤੇ ਸਨਮੁੱਖ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਫਾਇਦੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਤਾਰ ਤਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ; ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਕੀਤੇ ਬਚਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਮਖੌਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਨਿਗ੍ਰਾ ਮਾਰੀਏ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁਲਕ, ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਮੰਡੀ 'ਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਸਨਮੁੱਖ ਬੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਰੂਲ-ਅਸੂਲ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀ ਪੀ ਕੇਸਦੇ ਅਤੇ ਭੰਡਦੇ ਸਨ, ਆਪਣਾ ਮੁਢਾਦੀ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀਆਂ ਪਾ ਪਲਟੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ: ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਕਈਆਂ ਦੇ ਰਾਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਪਟਕਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਵੀ

ਆਪਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਆਏ ਹਨ; ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ ਇਹ ਸਭ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬਣ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੀ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉਭਾਰੀ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋੜਾਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਣਾ ਯਕੀਨਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਖੋਲ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਮਨ 'ਤੇ ਭਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣਾ ਅਤੇ ਮਿਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਨਿੰਗਰਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿੰਗਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਭੱਖਣਾ ਵੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਬੱਚਾ ਪਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੰਗਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਪੂਰਾ ਸਰੀਰ ਬਣ ਕੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਇਸ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ

'ਚ ਪੈਰ ਧਰਦਾ, ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਪੀਘਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਲੋੜ ਪਿਆਰ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵਿਆਹ ਹੋ ਕੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਬੰਧਨ 'ਚ ਬੱਝਦਾ ਹੈ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ 'ਚ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲਿਸਟ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਤੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ

ਖਿਲਾਰਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਅ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਿਹਰਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਗਰਤਾ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ-ਬਣਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਭੱਖਣਾ ਵਧਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਸਮੇਂ ਨੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਇਖਲਾਖ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਧਰਮ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਜ਼ਬਾਨ ਰਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਚਨ ਤੋੜ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਸਿਰਫ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਫੋਕੀ ਸੁਹਰਤ ਦੇ ਭਰਮ ਜਾਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭੁਆਂਟਣੀਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਮੰਜੇ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਟੁੱਟ ਕੇ ਤੀਲਾ-ਤੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਮੁੱਕ ਦੌੜਾਂ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਬਿਰਤੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਕੀ ਵੱਕਤ ਰਹਿ ਗਈ? ਸਥਿਰ, ਅਡੋਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਭਟਕਣ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਹਿਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਤੋਲਣਾ ਮਿਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਾਫ ਸੁੱਧ ਪਾਣੀ ਤੇ ਸਾਢੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਬੜ-ਹਬੜ ਕਰਦੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੀ ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਨਿਗਲੀ ਜਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਅ ਅਤੇ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਸੂਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੀਲਾ ਅਤੇ ਪਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਨੇੜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕੌਣ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਚਾਹੇ ਨਿੱਜੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਹੋਣ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਬੋਝ ਜਾਂ ਸੁੱਬ ਕਹਿ ਲਓ ਉਹ 'ਲੋੜ' ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਬਣੇ ਫਰਨੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਿਫਰ। ਜਦੋਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਮਨ ਬੋਲੋੜੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝ ਸਕਣ ਲਈ ਵਿਹਲ ਕਿੱਥੋਂ ਹੈ? ਉਹ ਤਾਂ ਬੋਲੋੜੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੀ ਬੋਰਾ

ਕਰਦਾ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰਵਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਸੋਚੋ ਕਿ ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਹ ਦਿਓ ਜਾਂ ਔਹ ਦਿਓ? ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲੋੜ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਟੁੱਟ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਨੇਮਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਬੱਚਾ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣਾ, ਪਿਆਉਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਰੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸੁਆਉਣਾ, ਨਹਾਉਣਾ-ਧੁਆਉਣਾ, ਕੱਪੜੇ ਬਦਲਣੇ ਆਦਿ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੋੜੀ ਹੋਰ ਸੁਰਤ ਸੰਭਲਣ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਡੌਣੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਖਿਡੌਣੇ ਮੰਗਦਾ ਹੈ; ਮਾਂ ਨਾਲ ਸਟੋਰਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਮੈਂ ਆਹ ਲੈਣਾ ਹੈ ਔਹ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਮਾਂ ਹੱਝਦੀ ਹੈ ਉਹ ਰੌਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਂ ਕੋਲ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਖੇਡ-ਖਿਡੌਣੇ ਲੈ ਲੈ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ, ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸਿਰਫ ਨਵੀਆਂ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਲਫਜ਼ ਵੀ ਬੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਫਰਨੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਵਿਗੜਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਫਿਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨਾਲੋਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੁਆਨੀ

ਮੁਤਾਬਕ, ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣ ਫਿਰ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੱਡੀ ਠੀਕ ਲੀਹ 'ਤੇ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਠੀਕ ਠਾਕ ਰਹੇਗਾ ਪਰ ਜੇ ਇੱਕ ਜਣਾ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਹਵਾ 'ਚ ਉਭਾਰੀਆਂ ਮਾਰ, ਖਿਆਲੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਉੱਡਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਖਟਾਸ ਬਣਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਕੰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਵੇਂ ਸੰਪਰਕ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲਿਸ਼ਤੇ ਗੰਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਕ ਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਵੀ ਸੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਗੰਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਸਕੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਥਾਂ ਦੇ ਸਕੋ। ਉੱਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ ਅਧੂਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਜਿਹੜੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਾਂ। ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਹ ਪੱਖ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਮੈਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਹੋਰਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਯੂ ਪੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਮਪੁਰ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰ ਉੱਥੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਨੋਹ ਪਿਆਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੀ, ਸੋ ਉਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ-ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆਲਕਾ ਜਾਂ ਹਾਬੜਾ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹ ਯੂ ਪੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਗੋਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਦੇ, ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਗਿਲਦੇ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਰਹਿ ਵਾਪਸ ਯੂ ਪੀ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾਨਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੀ ਜਾਣ ਦਾ ਭੂਤ ਸਿਰ 'ਤੇ ਐਸਾ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਯੂ ਪੀ ਨਾਨਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦ ਅਤੇ ਅੜੀ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ ਸਾਉਣੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤੂੰ ਜਾਹ ਹਰਮੰਦਰ ਸਿਹਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਹਾਵੜਾ ਮੇਲ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਾ ਆ। ਸੋ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਮੈਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹਾਵੜਾ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਾ ਆਇਆ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਸਾਂ; ਮੇਰੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀਆਂ (ਮੇਰੀ ਮਾਂ) ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਕੇ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ, ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਜਾ ਉਤਰਿਆ। ਨੇੜੇ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਟਰੈਕਟਰ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਝੰਮਣ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ 'ਤੇ ਜਾ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਵੀ ਆਏ ਹਨ? ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਏ ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬੰਧੀ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੋ ਉਸ ਦੇ ਸਾਈਕਲ ਮਗਰ ਬੈਠ ਕੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਅਨਵਰੀਆ ਫਾਰਮ, ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਮੇਰੇ ਨਾਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋ ਸੌ ਮੀਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਗੱਡੀ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰ ਕੇ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਯੂ ਪੀ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਸੱਚ ਨਾ ਮੰਨਿਆ, ਆਖੀ ਜਾਏ ਕਿ ਤੂੰ ਇਕੱਲਾ ਤਾਂ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ; ਕਹੋ ਕਿ ਬੀਬੀ (ਮੇਰੀ ਮਾਂ) ਦੂਸਰੇ ਮਾਮੇ ਕੋਲ ਸਮਸਾਬਾਦ ਅਟਕ ਗਈ ਹੋਊ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਚਿੱਠੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਕੋਨੇ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਪੁੱਜਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਾਨਕੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੇਰੇ ਮਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਮੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨੋਹ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਧੁਹ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਯੂ ਪੀ ਲੈ ਗਈਆਂ। ਕੋਨੇਭਾ ਆਉਣ ਤੱਕ ਸਾਲ 'ਚ ਮਹੀਨਾ ਮਹੀਨਾ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਦੁੱਤੀ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ, ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ, ਖੁਦਗਰਜ਼ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ; ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਰੂਪੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿੰਜਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਤੇ ਟਹਿਕਦਾ ਰਹਿ ਸਕੇ।

(ਸਫ਼ਾ 14 ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਦੇ ਪਰਮ-ਆਤਮ ਨੂੰ ਅਰਾਧਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪੰਥ ਜਾਂ ਮਾਰਗ ਦੀ ਹੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਪੂਰਨਤਾ ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਇਹ ਗਾਡੀ-ਰਾਹ ਹੈ। ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਟੱਕਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸੋਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸੀ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ

ਪੰਜਾਬ ਮਸਲਾ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ !

ਸ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵਾਜਬ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਹਨ: ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗਾ ਮੋਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਿਵੇਂ ਸੀ? ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਟੇਟ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਜਾਂ ਅਣਪੱਖੀ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ-ਨੇਤਾਵਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ? ਕਿ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੋਰਚਾ ਚੋਕ ਮਹਿਤੇ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਰੰਭ

ਡਾ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟੋਰਾਂਟੋ ਈ-ਮੇਲ:
sukh_pal@hotmail.com

ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਿਉਂ ਵਰਤਿਆ? ਕਿ ਜੂਨ 1984 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣੇ ਸਨ ਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਹੱਥੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕਤਲ ਹੋਏ ਸਨ?

ਸ. ਪਰਹਾਰ ਨੇ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਰਣ-ਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਪਣਾਅ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਧੇਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸੰਨ 1982 ਦੇ ਲਾਗੇ 'ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ' ਪਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ। ਜੇ ਪਰਚਾ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੋਏ ਤੇ ਮੱਦਦਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਦਸ ਗੁਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਪਰਹਾਰ ਦੇ ਏਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਵ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਤਲ ਹੀ ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਸੰਨ 1986 ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਮਰਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦਾ ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਗਹਿਲੋਤ ਸੀ, ਜੋ ਜਗੀਨ ਤੇ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਕ ਬੰਡਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਗਹਿਲੋਤ ਨੇ ਆਖਿਆ: 'ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ - ਤੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਮਾਰੇ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ - ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਮਾਰੇ। ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ। ਆਪਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕਦੀ ਵੀ ਏਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅਣਿਆਈ ਮੌਤ ਏਸ ਲਈ ਮਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ, ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬਿਆਨ ਏਹ ਲੀਡਰ ਦੇਣਗੇ - ਉਹੀ ਤੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਜਾਂ ਜਾਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੰਗਾਰਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜਾਈ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।' ਗਹਿਲੋਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਵੀ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜਾਂ ਏਸਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਰੋੜਾ ਸਮਝ ਕੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵ ਅਜਿਹੀ ਸਟੇਟ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਚ 'ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ' ਜਾਂ 'ਬੇਗਮਪੁਰੇ' ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਹੀ ਕਿੱਥੋਂ?

ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਘਰ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾੜੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 28 ਜਨਵਰੀ 2023 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਦਾ ਲੇਖ 'ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮਸਲੇ' ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਦਲੀਲ, ਦਲੇਰੀ, ਹਵਾਲੇ, ਸਮੁੱਚਤਾ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਿਰ ਅਜਿਹਾ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਵਧਾਈ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕੱਟੜਤਾ, ਸਹਿਮ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵਿਰਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਅਫ਼ਸਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ: ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਕਿਉਂ ਛੱਡਿਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ: ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਨਾਮੀ ਖਾੜਕੂ ਆਇਆ ਤੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਆਖਿਆ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ: 'ਮੈਂ ਖੁਦ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਸੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ।' ਉਹ ਬੋਲਿਆ: 'ਮਹਿਕਮੇ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਿਉ'। ਮੈਂ ਆਖਿਆ: 'ਮੇਰੇ ਮਾਤਹਿਤ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਕਰਿੰਦੇ ਆਮ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਟੰਗ ਕੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਲੱਖ ਰੁਪਈਆ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ'। ਉਸ ਖਾੜਕੂ ਨੇ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਪਿਸਤੌਲ ਕੱਢ ਕੇ ਮੇਜ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ: 'ਪਤੈ ਏਹ ਕੀ ਹੈ?' ਮੈਂ ਖੱਬੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਰੁਮਾਲ ਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਰਾਜ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਾ ਪੇਚਕਸ ਕੱਢ ਕੇ ਮੇਜ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਭੱਚਕਾ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ: 'ਏਹ ਕੀ ਹੈ?' ਮੈਂ ਆਖਿਆ: 'ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਏਹ ਰੁਮਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਹ। ਮੈਂ ਬੰਦ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਪਿਸਤੌਲ ਪੁਰਜ਼ਾ ਪੁਰਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਏਸ ਮੇਜ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿਆਂਗਾ, ਫਿਰ ਬੰਦ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰਾ ਮੁੜ ਕੇ ਜੋੜ ਦਿਆਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਏਹਦੀ ਧਮਕੀ ਨਾ ਦੇਹ। ਮੈਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ'। ਉਹ ਬੰਦਾ ਚੁਪਚਾਪ ਪਿਸਤੌਲ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਆਇਆ, ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਾਗਜ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਉਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਵਾਰ, ਬੱਚੇ, ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਨਾਂ ਟਿਕਾਣੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਪਤੇ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ: 'ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਦਿਆਂਗੇ'। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ: 'ਹਾਲੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਏਹ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ - ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਕਾਬਲ ਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸਿੱਖ ਨਾਲ, ਤੇ ਏਨੇ ਅਣਦਿਸਦੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ। ਜਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?' ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਿਆ: 'ਜੇ ਜੀਅ ਕਰੇਗਾ, ਕਰਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਆਵਾਂਗਾ ਪੈਸੇ ਲੈਣ'। ਉਹ ਬੂਹੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਰਨ ਦਾ ਰਿਸਕ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸਾਂ, ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਉਹਦੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣੀ। ਜ਼ਾਹਰ ਸੀ - ਉਹ ਖਾੜਕੂ ਹੀ ਸੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।'

ਏਦਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਟੜ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਉਪਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ 'ਵਾਲ-ਪੇਪਰ' ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਲਸਾ-ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਡਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਏਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਡਲ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਸਹਿਮਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਕੱਢੇ ਮਾਰਨਾ, ਹੱਥ ਵੱਢਣਾ, ਸੂਲੀ ਟੰਗਣਾ ਜਾਂ 'ਸੋਧ ਦੇਣ' ਵਰਗੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ - ਸਹਿਜ ਜਾਂ 'ਸਿੱਥੋਲਿਕ' ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕਿੰਨੀ ਤ੍ਰਾਸਦਿਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂ ਧਿਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ।

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਬੋਧੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਹੈੱਡ ਸੀ। ਉਹ ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ: 'ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋ ਗਈ?' ਉਹ ਬੋਲੇ: 'ਕੋਈ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ

ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਓਸ ਵਾਸਤੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਹੈੱਡ ਬਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਧੀ-ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ! ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ ਕਿ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਏਨੀ ਕੀਮਤੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਗੱਲ ਪਿੱਛੇ ਜਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ? ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਲਈ ਆਦਰ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਨਿਤਾੰਤ ਅਣਜਾਣ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਖੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ।

ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ: 'ਬੋਧੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਰਤਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਿਵੇਂ ਸੀ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ: 'ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਛੁਟੀਆਂ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕੋਲੰਬੋ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਵੱਡੇ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਵਿਚ ਦਸ ਕੁ ਦਿਨ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਰੋਜ਼ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ ਬਹਿਸ-ਮੁਬਾਹਸੇ ਲਈ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤਕ ਚਲਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਢਿੱਡੋਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਰੱਜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਸ਼ਾਸਤਰ, ਰਸਮਾਂ, ਤਪੱਸਿਆ, ਇਤਿਹਾਸ, ਕਥਾਵਾਂ, ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ - ਉਹਦੀ ਡਟ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਖਾਸੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਦਸ ਦਿਨ ਪੁਣਿਆ, ਵਸ ਲੱਗੇ ਛੋਟਾ ਤੇ ਨੀਵਾਂ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਅਜੀਬ ਲੋਕ ਸਨ। ਜਦ ਤਕ ਮੈਂ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਚਾਹੇ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਦੀ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਟੋਕਦੇ। ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਫ਼ਲਾਣੀ ਧਿਆਨ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਰਸਮ ਦੀ ਕੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੈ? ਏਹਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਮਨ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਜਾਂ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ? ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ। ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਬੋਲਾਂ, ਉਹ ਬੜੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ। ਜਦ ਜਾਣ ਦਾ ਦਿਨ ਆਇਆ

ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ - ਏਹ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਏਥੇ ਨਾ ਵਤਨ ਦੇਣਗੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੱਠ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੁਝ ਸੌ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ। ਮੱਠ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਦਸਤਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਵਸਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ: 'ਸਾਡਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਦਸ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਏਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ

ਕਮੀਆਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ। ਏਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਬਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਆਪ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤਕ ਬਹਿ ਕੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਜੀਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਅਹਿਸਾਸਮੰਦ ਹਾਂ - ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਏਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ-ਬਰ-ਜ਼ਰੂਰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੀ ਆਉਣਾ। ਪਰ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਉਣ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਹੀਨੇ ਭਰ ਲਈ। ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕੋਣ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਲਾਭ ਉਠਾਅ ਸਕੀਏ।' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਏਨਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਓਥੋਂ ਪਰਤਿਆ ਕਿ ਫੇਰ ਕਦੀ ਓਧਰ ਮੂੰਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਸਦਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਵੇਕ ਨਿਮਰਤਾ ਜਾਂ ਖਿਆ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਕਿਹਾ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਾਰਾ ਵਿਚੋਂ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਓਧਰੇ ਕੀ, ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਵੀ ਹੁਣ ਮੁਨਕਰ ਹਾਂ। ਧਰਮ ਸਦਾ ਜੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਚਦੇ, ਸ਼ਬਦ ਵਿਵੇਕ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦੇ ਹਨ।

ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੱਬ ਨੇ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰਚ ਦਿੱਤੀ, ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਫ਼ਰਮਾਇਆ। ਅਰਥਾਤ - ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਜੀਵ-ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਦੇ ਪੋਪ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਈਸਾਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਿਆਗਦਿਆਂ ਏਵੋਲਯੂਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਏਵੇਂ ਹੀ ਪੋਪ ਨੇ ਸਮਲਿੰਗਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ: ਜੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ ਹਾਂ। ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਘੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਤੇ ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਸਾੜ ਸਾੜ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ। ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਾਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਜਦ ਕੋਈ ਈਸਾਈ ਬੰਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਰਮ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਸਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨੋਂ ਪੱਛੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਸਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਏਸਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਸਾਡੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਅੱਜੜੇ ਰਾਹੀਂ ਪੱਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

'ਆਰਸੀ' ਪਰਚੇ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਖ਼ਰੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸੰਨ 1982 ਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਵਾਪਰੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਉਸਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਛਪੀ ਸੀ। ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਸੰਗਤ ਨੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬੁਰੀਆਂ ਕਨਸੇਆਂ ਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਸਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਅਜ ਦਾ ਸੱਚ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਭਾਲ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ, ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਸ. ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਬੰਦੇ ਲੱਭੇ। ਲਉ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੋ।'

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਲਣ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਖੜੇ ਖਾੜਕੂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: 'ਏਹਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣ ਦੇਣਾ!' ਸ਼ੇਰ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ: 'ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਆਏ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੋ, ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ - ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦਾ।' ਉਹ ਬੰਦੇ ਬੋਲੇ: 'ਓਏ, ਏਹਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਏਹਨੂੰ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ!' ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ: 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਲੀਲ'।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਗਰਮ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਂ ਨੇਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੜ ਮਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ: 'ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਸੰਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਕਿੱਲ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਉਗੇ।' ਅਰਥਾਤ: 'ਠੱਕ ਦਿਓ' ਹੀ ਸਾਡੀ ਸੋਚ-ਵਿਧੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਏਵੇਂ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ - ਉਹ ਅੱਗ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਇੱਟ ਵਰਗਾ ਹੋ ਕੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਜੇ।

ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਚੱਲਣ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਰਨਾ ਅਸੀਂ ਓਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸੀਂ ਲੜ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਏਹਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਤੇ ਅਜੋਕੀ ਮਿਸਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਸਟੇਟ ਹੈ। ਸੱਠ ਲੱਖ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਹੱਥੋਂ ਮਰੇ ਯਹੂਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਹੀ ਹੱਲ ਵਜੋਂ ਸੋਚਣ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਗਰੀਬ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀਆਂ ਲਈ ਖੁਦ ਹਿਟਲਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਣ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਤਾਈਂ ਸਾਰੀ ਯਹੂਦੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ ਦੇ ਦੋ ਟੀਕੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਗਏ, ਕਿਸੇ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਟੀਕਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅੱਧਖੁਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰੇ, ਉਹਨੂੰ ਮਾਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਦਾ ਘਰ ਚੂਨੇ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਸੋਚਵਾਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਕ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜ਼ਾਲਮ ਨੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ? ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਏਸ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵੀ ਇਕ ਸੀਮਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਉਦੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਸਾ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੈਦ ਹੋਏ। ਮੇਰੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਨਕ-ਨਿਵਾਸ ਸਥਿਤ 'ਦਰਬਾਰ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਲਈ ਗਏ। ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ: ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਕੌਣ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੰਦਾ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਗਰਜੇ: 'ਲੱਖ ਲਾਹਨਤ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ। ਸੌ ਛਿੱਤਰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰ ਕੇ। ਅਵੱਲ ਤਾਂ ਮਾਰ ਹੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਨਿਕੰਮੇ ਤੇ ਬੇਗੈਰਤਾਂ ਨੂੰ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਹੰਤ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਤੁਹਾਥੋਂ ਉਹਨੂੰ ਗੋਲੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਾਰੀ ਗਈ?'"

ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੰਤ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਬ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਹਨ - ਸਾਧ ਤੇ ਸੰਤ। ਸਾਧ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ - ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਹਾਲੇ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਾਗਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣੋਂ ਰੋਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਓਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ 'ਸਾਧ' ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ - ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਇਹ ਸਭ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਅੰਦਰ ਹਿੰਸਾ ਹੁਣ ਉਠਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਲੜੇ ਵੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਬਚਾਅ ਵਾਸਤੇ ਲੜਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਰਸ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਉਹ ਤਿਲ-ਭਰ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਗੁਰਧਾਮ ਨੂੰ ਵਿਲਾਸੀ ਮਹੰਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਰਧਾਮ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਹੰਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਬਿਬੇਕ ਦਾਨ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੀਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਏਵੇਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰਧਾਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ। ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਪਹਿਰੇ 'ਤੇ ਖੜੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣੇ ਯੂਪੀ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਹ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ। ਹਰ ਜੰਗ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਦੇ ਦੇ, ਦਾਬੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਕਰ ਨਹੀਂ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਅੱਖ ਪਾ ਕੇ ਅਡੋਲ ਖਲੋਤਾ ਨਿੱਠਬਾ ਸਾਂਤ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਥਿਆਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਏਹਦੀ ਰੂਹ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਏਹ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸੂਫੀ ਬਾਬਿਆਂ, ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬਿਆਂ ਰਲ ਕੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਸਤਰਾਂ ਨੇ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿਚ ਬਚਾਇਆ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਲੂਹਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਸਦਾ ਬਚਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਚਾਰ, ਵਾਰਤਾਲਾਪ, ਸੋਚ, ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਤਿਲਕਦਾ ਜਾਂਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਏਦਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਸੀਂ ਨਾ-ਮੁਤਨ-ਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸੋਚਣ, ਸਮਝਣ ਸੁਣਨ ਜਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਸੰਨ 1982 ਵਿਚ ਮੈਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਦੁਆਈ 'ਮਚੈਟੀ' ਦਾ ਸਰਵੇਅ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਏਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਮਾਝੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਵਿਚਰਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਰਜਿਸਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਨੀਲੇ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾੜ੍ਹੇ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ: 'ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਕਿੱਧਰ ਹੈ?' 80 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ: 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਬੋਟਾ ਜੀ। ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਦਾ ਦਿਨ ਏ। ਲੱਸੀ ਪੀ ਕੇ, ਝੱਟ ਆਰਾਮ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪ ਛੱਡ ਆਵਾਂਗਾ।' ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਪਲੇ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਉੱਕੇ ਹੀ ਕੋਰੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਮੁੰਡੇ ਖੁੰਡੇ ਲਈ ਮਾਝੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜੀਣ ਵਰਤਣ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਬਕ ਸੀ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਜਿਸ ਵੀ ਪਿੰਡ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਰ ਨਾਲ ਫ਼ਤਹਿ ਬੁਲਾਅ ਕੇ ਮਿਲਿਆ।

ਫ਼ਾਸਟ ਫ਼ਾਰਵਰਡ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਸੰਨ 1991 ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਲਾਗਲੇ ਰੇਲਵੇ ਫ਼ਾਟਕ ਕੋਲ 70 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਗਰੀਬਤਾ ਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਦਾ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਉਹਨੂੰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਦਿਸੀ ਤਾਂ ਭੱਜ ਕੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਸੁਆਰ ਦੇ ਜੁਆਨ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡੇ ਤੋਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਏ। ਡਰਾਈਵ ਕਰਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸਕੂਟਰ ਨੂੰ ਮੋੜਾ ਦੇ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲਾਗੋਂ ਕੱਢਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਵੱਟ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚਪੇੜ ਮਾਰੀ ਤੇ ਮਾਂ-ਭੈਣ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਰਫ਼ਤਾਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਸਕੂਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਚਪੇੜ ਵਿਚ ਵੀ ਚੋਖੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਡਿੱਗਾ, ਉਹਦੀ ਪੱਗ ਲਹਿ ਗਈ ਤੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਟਰੱਕ ਹੇਠ ਆਉਣੋਂ ਮਸਾਂ ਬਚਿਆ। ਸੰਨ 1995 ਵਿਚ ਪੀਏਯੂ ਵਿਖੇ ਸਾਡੀ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਲਈ ਪਰਚਾ ਛਾਪਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਬੰਦਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਘਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸ਼ਾਮੀਂ 8 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਟਰ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਉਹਦੀ ਲੱਤ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਉਹਦੇ ਲਾਗਿਓਂ ਕਈ ਬੰਦੇ ਲੰਘੇ, ਪਰ ਪਹਿਲਾ ਬੰਦਾ ਜਦ ਆ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਮਦਦ ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਤਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਢੇ ਯਾਰਾਂ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

1992 ਜਾਂ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਦਾ ਇਹ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜੰਮਿਆਂ ਸਾਂ। ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਝਾਮਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੇ ਮਚੈਟੀ ਦਾ ਸਰਵੇਅ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਸੰਗਦਿਆਂ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕਮੀਜ਼ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਲੁਹਾ ਕੇ ਉਹਦੀ ਪਾਟੀ ਜੇਬ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਕੋਲੋਂ ਤਰੋਪਾ ਭਰਵਾਅ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੱਟ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਵੇਖ ਕੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ: 'ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਆਇਓ। ਕੱਲ੍ਹੀ ਦਾਲ ਨਾ ਦੇਈ। ਮੁੰਡੇ ਲਈ ਆਡਿਆਂ ਦੀ ਭੁਰਜੀ ਬਣਾ ਦੇ।' ਮੈਂ ਤਾਂ ਓਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆਂ ਸਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲਮੀਕ ਨੇ ਅਗਨੀ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸੁੱਚੀ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਬਨਬਾਸੀ ਹੋਈ ਗਰਭਵਤੀ ਮਾਂ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਓਟ ਆਸਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚੌਦਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਮੱਚੀ ਖਾੜਕੂ ਅੱਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟਿਆ, ਪਰ ਸਦੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਸੁਹਿਰਦਤਾ, ਨਿਤਾਣੇ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਆਦਰ, ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪੱਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਰਚਿਆ ਸੀ - ਉਹ ਵੀ ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਲੋਕਾਂ ਹੱਥੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸੌਣਾ ਤਕ ਖੁੱਸ ਗਿਆ। ਏਨੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਵੀ ਨਾ ਰਹੀ। ਜੇ ਕੁਝ ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਹਾਲੇ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਬਲ ਜਾਵੇ।

ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਚੋਖੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰਸਾਰ ਇਕ ਬੰਦਾ ਬਲਦ ਦਾ ਰੱਸਾ ਫੜੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਸ. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬੋਲਿਆ: 'ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹਾਂ, ਏਸ ਨਾਤੇ ਤੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਭੈਣ ਦਾ ਘਰ ਜਾਣ ਕੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਆਇਆਂ। ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਜੰਮ ਜੰਮ ਰਹੋ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜੀਅ ਕਰੋ'। ਉਹ ਬੋਲਿਆ: 'ਮੈਂ ਡਾਕੂਆਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜ ਕੇ ਅੱਡੇ ਅੱਡ ਦਿਸਾ ਵਿਚ ਭੱਜੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੁਲਸ ਦੀ ਘੋੜੀ ਕੱਢੀ ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਖੁਰਾ ਨੱਪਿਆ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਘੋੜੀ ਵੱਟੋ ਬਲਦ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਠਾਣੇ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਕ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਬੱਕ ਗਿਆਂ। ਡਾਕੋ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਚੈਨ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੇਰਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਆਲ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਸਦਾ ਲਈ

ਸ਼ਕਤੀਚਾਰੀਆ

ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।' ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਾਂਝਾ ਘਰ ਹੈ, ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਪਏਗਾ'। ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਭਰਾ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਸ਼ਰਨ ਆਏ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਡਾਕੂ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।' ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ: 'ਏਹਦਾ ਨਾਉਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਰੱਖ ਦਿਓ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪੇਗਾ - ਮੇਰਾ

ਸਰਿਤਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦਫਤਰੋਂ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਭਾਣਜੀ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਐ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਅੱਜ ਮਾਲ 'ਚੋਂ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਡਰੈੱਸ ਲੈ ਆਵਾਂ। ਸਰਿਤਾ ਦਾ ਪਤੀ ਰਮੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਝੱਟ ਹੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਣਾ ਲਈ। ਬੇਟਾ ਰਾਹੁਲ ਅਜੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਵਿਹਲਾ ਸਮਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਝੱਟ ਹੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਮਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੋਚਿਆ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਇਆ, ਪੈਸੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਲੱਗ ਜਾਣ ਪਰ ਕੱਪੜੇ ਵਧੀਆ ਹੀ ਲੈਣੇ ਹਨ। ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਡਰੈੱਸ ਪਸੰਦ ਆ ਗਈ। ਰੇਟ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੱਸਿਆ। ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਝੱਟ ਹੀ ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਕਾਰ 'ਚ ਬਹਿ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ। ਮਾਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਇਕ ਰੋਹੜੀ 'ਤੇ ਆਲੂ ਪਏ ਦੇਖ ਕੇ ਸਰਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਆਲੂ ਲੈ ਜਾਨੇ ਹਾਂ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਖੇਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮੁੜਦਾ, ਰੋਜ਼ ਹੀ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਨੀ ਹਾਂ।' ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਕਾਰ ਰੋਹੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਲਾਈ।

ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਰਿਹੈ। ਏਦਾਂ ਇਹ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਿਆ ਵੀ ਲੁਕਿਆ ਰਹੇਗਾ।' ਉਹ ਬੰਦਾ ਨੌਂ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਘਰ ਰਿਹਾ। ਘਰ ਖੇਤ ਦਾ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ। ਅੱਖ ਸਦਾ ਨੀਵੀਂ ਰਖਦਾ। ਘਰ ਦੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪਰ ਬੜਾ ਬਾਗੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦੀ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਗਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਲੜ ਪੈਂਦਾ। ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਛੱਡ ਦੇਂਦਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਸ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਧੀ ਜਦ ਤਕ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਨਾ ਗਈ। ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀਪੱਤ ਆ ਗਿਆ। ਸੰਨ '51 ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਓਪਰੇ ਨੂੰ ਵਰ੍ਹਿਆਂਬੱਧੀ ਕੀ, ਦਿਨ ਭਰ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਦੁੱਧ ਦੇ ਸੜੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਲੱਸੀ ਵੀ ਫੂਕ ਮਾਰ ਮਾਰ ਪੀਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਦੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਰਚਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਤਾਣਾ ਪੈਣਾ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੇ ਵੇਲੇ ਮੋਰੀ ਮੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਖਾਤਰ ਲੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੀ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਮਗਰੋਂ ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ 20 ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰ ਗਏ। ਓਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਉਣ ਦਾ ਲਾਭ ਅਜੋਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਲੜ ਮਰਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ - ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ - ਅੰਤ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਭੁਗਤ ਗਏ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ - ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਏਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਏਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਆਪ-ਬਣੇ ਲੀਡਰ ਏਦਾਂ ਕਰ ਕਿਉਂ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਆਇਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੂਟੇ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਅੱਧ ਪੱਤਾ ਉਗਦਾ ਸੀ।

ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਬੱਚੇ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹਰ ਬੂਟੇ ਦਾ ਹਰ ਪੱਤਾ ਤੋੜ ਤੋੜ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ। ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: 'ਏਹਨੂੰ ਪੱਤੇ ਤੋੜ ਕੇ ਸੁਆਦ ਆਉਂਦੇ। ਬੜਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਹੈ - ਝਿੜਕਾਂ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ। ਚਲੋ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਪੱਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ।' ਮੈਂ ਇਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕਿਹਾ: 'ਏਸਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਏਹਦੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ ਹੋਣੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਏਹ ਬੱਚਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਣਾ। ਹੁਣ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਏਹਨੂੰ ਏਸ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਰਸ ਅੱਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।'

ਕਈ ਕਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਗਰਮ-ਵਿਦਵਾਨ ਉਸੇ ਬੱਚੇ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਰਸ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਨ - ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਤਾੱਘ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਜਾਂ ਜਸਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਖਸ਼ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਉਘਾੜਣ ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਇਹੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨ ਪੱਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਟੁੱਟਣ ਦਿਉ, ਆਪਣਾ ਰਸ ਲਉ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ - ਹੋਰ ਪੱਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਸਾਡੇ ਗਰਮ-ਖਿਆਲੀਏ ਸਿੱਖ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਚਲੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਭੈਣ ਵਿਜੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨਯਨਤਾਰਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲੈ ਗਈ। ਰਾਜਘਾਟ ਲਾਗੇ ਗਾਂਧੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੜੇ ਸਨ। ਨਯਨਤਾਰਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਾਰ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਮੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਗਾਂਧੀ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਨਯਨਤਾਰਾ ਨੇ ਚਾਣਚੱਕ ਤੇ ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਰ ਪਾਉਣਾ! ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਭੱਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਇਹ!' ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਜ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਧਸ ਜਾਈਏ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾੜਕੂ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖੜੇ ਪੈਰੀਂ ਸੋਧ ਦੇਈਏ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸੁਣਿਆ, ਲਾਗੇ ਆ ਕੇ ਨਯਨਤਾਰਾ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ: 'ਉਮੀਦ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਉਮਰੇ ਏਵੇਂ ਹੀ ਸੱਚ ਬੋਲਦੀ ਰਹੇਗੀ।'

ਜੇ ਕੁਝ ਵੇਖਦੇ ਵੇਖਦੇ ਅਸੀਂ ਬੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖਾ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਾਂ। ਹਰਚਰਨ ਪਰਹਾਰ ਹੁਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ (ਏਸਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਵਾਂਗ) ਮੁੜ ਫੋਕਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇ। ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਮਰ ਭਰ ਏਵੇਂ ਹੀ ਸੱਚ ਬੋਲਦੇ ਰਹਿਣ।

ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਫਰਕ

ਰੋਹੜੀ ਕੋਲ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸਨ। ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਭਿੰਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੱਤੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਹਵਾ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਮੇਸ਼ ਕਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸਰਿਤਾ ਨੇ ਕਾਰ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, "ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੀ ਰੇਟ ਐ ਆਲੂਆਂ ਦਾ?" ਉਸ ਨੇ ਰੋਹੜੀ ਨੂੰ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ। "ਪੁੱਤ ਦਸ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੇ ਨੇ, ਜੇ ਇਕੱਠੇ ਪੰਜ, ਦਸ ਕਿੱਲੇ ਲੈ ਲਓਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਦੇ ਰੁਪਏ ਘੱਟ ਲਾ ਲਵਾਂਗਾ।" ਤੱਕੜੀ ਦੇ ਵੱਟੇ ਸਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। "ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਿਉਂ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ ਐ, 10 ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੇ? ਜਾਇਜ਼ ਰੇਟ ਕਰੋ ਤਾਂ ਹੀ ਲਵਾਂਗੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਰੋਹੜਿਆਂ ਬਬੇਰੀਆਂ ਨੇ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗ ਹੀ ਲਾਈ ਐ ਲੋਕਾਂ ਨੇ।" ਸਰਿਤਾ ਨੇ ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਮੂੰਹ 'ਚ ਹੀ ਬੁੜਬੁੜਾਈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਲਿਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਬੇਟਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰੀਂ, ਤਕੜੇ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਆਲੂ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤਕ, ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਰੁਪਏ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਰੋਹੜੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਐ! ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਮਾਲ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋ, ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

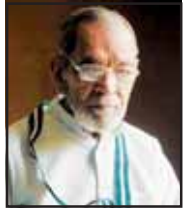
ਸਮਾਨ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵੀ ਰੁਪਇਆ ਘੱਟ ਕੀਤਾ? ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਐ ਕਿ ਲਿਫਾਫਾ ਵੀ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਐ, ਤੇ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਹੀ ਤਾਂ ਫਰਕ ਐ, ਉੱਥੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਕੱਚ ਵੀ ਹੀਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਰੋਹੜੀ ਸੁਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਕਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਰੋਟੀ ਜੋਗਾ ਆਟਾ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਹੀ ਫਿਕਰ" ਗੱਲ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚਿੜਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਸਰਿਤਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਈ। "ਪੰਜ ਕਿੱਲੇ ਤੋਲ ਦਿਓ ਬਾਪੂ ਜੀ" ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬਸ ਐਨਾ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਪੰਜ ਕਿੱਲੇ ਆਲੂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਫੜਾਇਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਜੇ ਕੰਬਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਕੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਿਤਾ ਕਾਰ 'ਚ ਜਾ ਬੈਠੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਪਏ ਡਰੈੱਸ ਵਾਲੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵੱਲ ਮਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਚੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

-ਅਰਸ਼ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 94542-15070

ਲਾਹੌਰ: ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਪੈਰਿਸ

“ਜਿਸ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਜੰਮਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ...”

ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਟਕ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੈਰਿਸ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਦੀ ਇਕ-ਇਕ ਸੜਕ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ‘ਚ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਨੁਵਾਦ: ਐੱਸ. ਬਲਵੰਤ

ਨੀਂਹ ਰਾਜਾ ਰਾਮਚੰਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਲਵ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਉਥੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਨੀਂਹ ਰਾਜਾ ਰਾਮਚੰਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਲਵ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਉਥੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ

ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ, ਜਨਰਲ ਮਰਚੈਂਟਾਂ ਦੀਆਂ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀਆਂ, ਕਰਾਕਰੀ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਉਥੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵਜਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਹਨ- ਭੱਲਾ ਬੂਟਾ ਵਾਲਾ ਤੇ ਕਰਨਾਲ ਬੂਟ ਸਾਪ, ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਕਵਾਤਰਾ ਜਨਰਲ ਸਟੋਰ, ਧਨੀ ਰਾਮ ਦੀ ਲੋਹੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਜਨਰਲ ਮਰਚੈਂਟ, ਲਾਹੌਰ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਸਾਪ, ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਕੂਲੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ-ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਰਾਮ ਲਾਲ ਸੂਰੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਅਤਰ ਚੰਦ ਕਪੂਰ, ਯਾਨੀ ਏਰੀਏ ਟਿਡ ਵਾਟਰ ਵਾਲਾ, ਕੇਸਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਾਲਾ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਹਲਵਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਹੀ ਦੀ ਲੱਸੀ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁੱਧ-ਦਹੀ ਅਤੇ ਲੱਸੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਤਗੜੇ-ਤਗੜੇ ਲੋਕ ਹਰ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਗੜਵੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ ਵਲਟੇਰੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਵਿਚ ਲੱਸੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਦੁਕਾਨ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਘੰਟੇ ਹੀ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਵੱਡੀ ਭੱਠੀ ‘ਤੇ ਉਬਲਣ ਲਈ ਦੁੱਧ ਦਾ ਕਤਾਰਾ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਭਰਪੂਰ ਮਲਾਈ ਨੇ ਮੱਲ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਵੀ ਬਾਦਮ ਤੇ ਛੁਹਾਰੇ ਤਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਂਧਾ ਕਿੱਲੇ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਕੁਝ ਤਕੜੇ ਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਤਿੰਨ ਪਾਅ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਲੋਕ ਲੱਸੀ ਵੀ ਤਿੰਨ ਪਾਅ ਦਹੀ ਦੀ ਬਣਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ‘ਚ ਅਸਲੀ ਖੋਏ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਪੇੜੇ ਵੀ ਪੁਆ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲੱਸੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗਲਾਸ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੜੇ ਵਾਲੇ ਗਲਾਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੇਪਰਬੈਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਮੋਢੀ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਬਾਰੇ ਕਿੱਸਾ ਛੇੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤੁਰਦੇ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਜਿਵੇਂ ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕਾਮ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਰੁਕਦਾ, ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ, ਕੁਝ ਪੀਂਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਨਾਰਕਲੀ ਕਿਵੇਂ ਪਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਫਾਰਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਸੌਂਦਰ ਖਾਨਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਾਲ-ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਰਾਹ ‘ਚ ਡਾਕੂਆਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਸਮਾਨ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਬਚੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ‘ਚ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰੇ ਨੱਚਣ-ਗਾਉਣ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਅਨਾਰ ਦੀ ਕਲੀ’ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮਗਰੋਂ ‘ਅਨਾਰਕਲੀ’ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪੈ ਗਿਆ।

ਮਗਰੋਂ ਦੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨ ਸਲੀਮ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਅ ਗਈ ਤੇ ਜਦ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨਾਰਕਲੀ ਨੂੰ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਮਰ ਪ੍ਰੇਮ-ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਅਨਾਰਕਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜੁੜਨ ਨਾਲ ਉਹ ਵੀ ਅਮਰ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਲੋਅਰ ਮਾਲ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੀ ਕਬਰ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕਾਂਸੀਰਾਮ ਜਨਰਲ ਮਰਚੈਂਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਗਾਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਸਟਰ ਪੰਡਤ ਉੱਤਮ ਚੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਉਹ ਰੱਜਦੇ ਪੁੱਜਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਜਾ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਉਲਟੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਔਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣਾ ਸਿਖਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ‘ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਬੈਠ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਉਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ‘ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਰੱਜੇ ਪੁੱਜੇ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਪੰਜ ਤੋਂ ਦਸ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸੜਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੋ ਪਠਾਣ ਛੁਰੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਕੂ ਦੀ ਧਾਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਸਭ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਲ ਪੱਟੇ ਵਾਲੇ ਦੋ ਚੱਕਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਉਹ ਛੁਰੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਖੋਲੇ ਪਟੜੀ ਤੇ ਬੈਠੇ ਮਾਰਵਾੜੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਪਗੜੀਆਂ ਪਹਿਨੀ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਕੰਨਾਂ ਚੋਂ ਮੈਲ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਐਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੰਨਾਂ ‘ਚੋਂ

ਮੈਲ ਕੱਢਵਾਉਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ? ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਦੰਦ ਵੀ ਸਾਫ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪ ਸਾਫ ਕਰਨੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੱਜ਼ਾਰ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਕ ਹੀ ਗੱਲ ਅੰਦਰ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ-ਕੋਈ ਕੰਨ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਢਣ ਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਦੰਦ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦਾ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਕਾ ਲਗਾਉਂਦੇ- “ਦੰਦ ਖੁਰਚਵੀ, ਕੰਨ ਕਲੇਲ, ਇਕ ਆਨਾ ਦੋਵੇਂ ਮੇਲ”, ਭਾਵ ਇਕ ਆਨਾ ਖਰਚ ਕੇ

1946 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਇਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ। ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਬਰਕ ਦੀ ਖਿੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੰਨ ਤੇ ਦੰਦ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਅੱਜ਼ਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰੇ। ਇਹ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੈਲਫ ਹੈਲਥ ਦੇ ਅੱਜ਼ਾਰ ਵੀ ਵੇਚਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਸਾਪ ਨਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਜੋ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਚਿਮਟੇ, ਤਬਲੇ, ਮਜ਼ੀਰੇ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਕੱਟਦੀ ਹੋਈ ਸੜਕ ਇਕ ਤਰਫ ਏਬਕ ਰੋਡ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਣਪਤ ਖੇਡ ਚੱਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਏਬਕ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਸੰਨ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਈਸਵੀ ‘ਚ ਹੋਏ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਏਬਕ ਦੀ ਕਬਰ ਸੀ ਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਐਂਡ ਸਨਜ਼ ਜੋ ਕਾਲਜਾਂ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਮਗਰੋਂ ਲਾਹੌਰ ਛੱਡ ਦਿੱਲੀ ਆ ਗਏ ਸੀ; ਤੇ ਦੂਜੇ ਸਨ ਹਿੰਦੀ ਭਵਨ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਆਹਲਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਹੀ ਰਾਮਲਾਲ ਦਾ ਢਾਬਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਇਕ ਤੋਂ ਦੋ ਆਨੇ ‘ਚ ਪੂਰਾ ਖਾਣਾ-ਯਾਨੀ ਦਾਲ, ਸਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਚਟਣੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿ ਨਾਨਾ ਜੀ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਮਾਮਾ ਜੀ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਧੀ ਜਾਂ ਭੈਣ ਦੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮੁਨਾਸਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦੇ। ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦਾ ਡੱਬਾ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਲਿਜਾਂਦੇ ਤੇ ਉਸ ਘਿਉ ਦਾ, ਦਾਲ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੜਕਾ ਲਗਵਾ ਲੈਂਦੇ। ਜੇ ਉਹ ਡੱਬਾ ਹੋਟਲ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਪਰ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜਿੰਦਰਾ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੋਟਲ ‘ਚ ਨਾਨਾ ਜੀ ਜਾਂ ਮਾਮਾ ਜੀ ਦਾ ਘਿਉ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਨਾਲ ਲੈ, ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਜਾਣਾ ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ‘ਤੇ ਬੋਝ ਨਾ ਬਣਨਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ।

ਗਣਪਤ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਜੇ ਦਿਆਲ ਕਪੂਰ। ਸ਼ੁਰੂ ‘ਚ ਵੱਡੀ ਭ੍ਰਾਤਾ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਅਖੀਰ ‘ਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ, ਅਨਾਰਕਲੀ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਮੰਜਲ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲਾਪ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਦਫਤਰ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਂਸਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਕੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਿਰਕੀਆਂ ਬਣਵਾਉਣ

ਲਈ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਬੱਕ ਜਾਏ ਜਾਂ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ਦੇ ਉਤਲੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸੋਟੀਆਂ ਟਿਕਾਅ ਦਿੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਚੇਤੇ ਕਰੀਦਾ ਤਾਂ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਹੁਤ ਦਰਦਨਾਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਘਰ ਦੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਧੱਕ ਲਿਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ‘ਚ ਨੀਲਾ ਗੁੰਬਦ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ ਤੇ ਜਾਨਕੀਦਾਸ ਦਾ ਜਨਰਲ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਸਟੋਰ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਰਾਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਉੱਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭੀੜ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਬਾਅਦ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਮਿਨਰਵਾ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਕਸਰ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਹਰ ਬੋੜੀ ਦੂਰੀ ‘ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਵੀ ਖੋਜੀ ਲੋਕ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚੁਣਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਸੀ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਦੋ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ। ਇਕ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਤੇ ਦੂਜੀ ਮਿਹਰਚੰਦ ਲਛਮਣ ਦਾਸ। ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਖੋਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਆਉਂਦੇ। ਮਗਰੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਆਸਨ ਜਮਾ ਲਏ ਸਨ!

ਅਨਾਰਕਲੀ ‘ਚ ਹੋਰ ਜੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਮਨੋ-ਪ੍ਰਮੋਨੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਕ੍ਰਾਕਰੀ ਵਾਲੇ ਬੀਜਾਮਲ ਮੇਲਾਰਾਮ, ਕਾਗਜ਼ ਵਾਲੇ ਰਾਮਲਾਲ ਕਪੂਰ, ਬੰਸੀਧਰ ਕਪੂਰ ਤੇ ਜੇ.ਬੀ. ਅਡਵਾਨੀ ਸਨ। ਪਿਛਲੀ ਸੜਕ ਤੇ ਅਰੋੜਬੰਸ ਪ੍ਰੈਸ ਤੇ ‘ਪੈਸਾ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਸਨ। ਲਾਹੌਰੀ ਗੇਟ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸੜਕ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ ਜਿਸ ‘ਚ ਆ ਕੇ ਗਣਪਤ ਰੋਡ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਰੋਡ ਵੀ, ਅੱਗੇ ਮੋਰੀ ਗੇਟ ਸੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੇਟ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਦਾਤਾ ਗੰਜਰਬਖ਼ਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਸੀ ਜਿਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭੀੜ ਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਥਾਨ ਗੁਰੂਦੱਤ ਭਵਨ ਸੀ ਜਿਥੇ ਆਰੀਆ ਉਪਦੇਸ਼ਕ

ਮਹਾਵਿਦਿਆਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਦੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੈਦਾਨ। ਇਹੀ ਵੱਡੀ ਸੜਕ ਰਾਵੀ ਰੋਡ ਕਹਾਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਖੀਰ ‘ਚ ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ‘ਚ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਹੌਰੀ ਗੇਟ ਦਾ ਚੌਕ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂਗਿਆਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਤਾਂਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸੁਆਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਛੱਡਣ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਮੋਟਰ ਵੀ ਸੁਆਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਫੁਟਪਥ ਵੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮੁਕਾਮਾਂ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਉਥੋਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਆਨੇ ਕਿਰਾਇਆ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਤਾਂਗੇ ਤੇ ਇਕ ਆਨਾ ਲੱਗਦਾ ਪਰ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀ ‘ਚ ਜਾਣ ਦਾ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ। ਹੋਰ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸੁਆਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਲ ਕੀਲਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਕਾ ਲਗਾਉਣਾ ਆਖਦੇ ਸਨ। ਮੋਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰ ‘ਤੇ ਲੱਗਾ ਰਬੜ ਦਾ ਭੋਪੂ ਵਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੇ। ਅੱਡੇ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੋਰਦਾਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਚੌਕ ‘ਚ ਅੱਡੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵੈਦ ਕਵੀਰਾਜ ਦਾ ਦਫਤਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਸਤਿਹਾਰੀ ਫੱਟੇ ਬਾਂ-ਬਾਂ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ। ਇਸੇ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅਨਾਰਕਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਰਦੂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਜੋ ਫਜ਼ਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਮੱਛੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਚਮਨ ਲਾਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਮਹਿਕ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਖਿਲਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਇਹ ਮੱਛੀ ਵਾਲਾ ਚਮਨ ਲਾਲ ਸ਼ਾਇਰ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ’ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ‘ਚ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਜੋਸ਼ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ‘ਚ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਐਸੀ ਸੀ ਜਿਸ ‘ਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮ ‘ਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕੱਢ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਆ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਵੇਰ ਸਾਰਾ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂਗੀ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮੰਨਾਂਗੀ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਸੋ, ਇਸੇ ਫੁਤੂਰ ‘ਚ ਉਹ ਭੱਜਾ-ਭੱਜਾ ਘਰ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਮਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ‘ਚ ਛੂਹੇ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰ ਉਹਦਾ ਕਲੇਜਾ ਕੱਢ ਵਾਪਸ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਭੱਜ ਪਿਆ। ਉਹ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸ ਰਿਹਾ। ਬੱਸ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਤੇ ਇਕੋ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ। ਤੇ ਉਹ ਰਾਹ ‘ਚ ਪਏ ਇਕ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਠੁੱਡਾ ਖਾ ਕੇ ਧੜੱਕ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮਾਂ ਦਾ ਕਲੇਜਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੇ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਲੇਜੇ ‘ਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, “ਪੁੱਤ ਤੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਸੱਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ?”

ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸੁਣ ਸਭ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਗਿੱਲੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਹਾਲ ‘ਚ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਸੰਨਾਟਾ ਹੁੰਦਾ। ਮਾਹੌਲ ਗਮਗੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ‘ਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ। ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਦੇ ਮੋਹ ਭਰੇ ਪਲਾਂ ‘ਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ।

ਮਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ। ਫਰੋਲਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ‘ਚ ਅਨੇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਤੇ ਅਧੁਨਿਕ ਸਮਿਆਂ ‘ਚ ਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। (ਚੱਲਦਾ)

ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਮਿਲਣੀ ਵਿਚੋਂ ਉੱਭਰੇ ਸਵਾਲ

ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਘਰ ਤੋਂ ਸਕੂਲ, ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਚੇਤ ਜਾਂ ਅਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਲੂਮਨੀ ਮੀਟ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਖਾਸਕਰ ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਦੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 30 ਅਪਰੈਲ 1962 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਅੱਜ 65 ਵਿਭਾਗ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ

ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਲਣੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪ੍ਰੋ. ਅਰਵਿੰਦ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਮਿਲਣੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ।

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: +91-98764-57590

ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਦੇਣ ਵੱਡੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਪਸਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ... ਸ਼ਾਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਿਨ-ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ।”

ਵਾਕਿਆ ਹੀ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ 275 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਲਜ, 9 ਨੋਬਰਹੁੱਡ ਕੈਂਪਸ, 12 ਕਾਂਸਟੀਚੂਏਟ ਕਾਲਜ ਅਤੇ 6 ਰਿਜ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹੇ ਹਨ। ਲਗਭਗ ਸਵਾ ਦੋ ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਅ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ‘ਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ’ ਤਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵੇਲਾ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਵਤਦਾ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਬੱਚਾ ਉਦੋਂ ਉਹ ਸਕੂਲ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਆਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਜੋਬਨ ਰੁੱਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 1965 ਵਿਚ 32 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ-ਰਾਜਪੁਰਾ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਵਰਗੀ ਔਰਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲੱਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡਾਨ ਭਰਨੀ ਸਿਖਾਈ। ਇਹ ਉਹ ਦੌਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੱਥ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣ ਕੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ:

ਅੱਥ ਅੱਥ ਧਰਤੀ ਕੰਥੇ ਤੱਕੇ ਚੋਰ

ਚੁਰਾ ਨਾ ਸਕੇ। ਭਾਵ, ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਹਰ ਮੂੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਦਾਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਭੈਣ-ਭਾਈ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਤੱਕ ਘੱਟ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਬਾਰਵੀਂ ਤੋਂ ਆਈਲੈਟਸ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਖੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸੀ ਹੈ।

ਧਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖਿੱਡੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਲੂਮਨੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁੱਜੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੁਖਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ 1981-82 ਵਿਚ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਤਮਕ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਸਦਾ ਇਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।”

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਰਾਜ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਫਿਜ਼ਿਓਥੈਰੇਪੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨ ਵੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰ

ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੁਖਰਾਜ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਜਾਂਦੇ ਮੂੰਡੇ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੁੱਤ ਸ਼ੇਰ ਵੱਗਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾ ਭੁਲ ਜਾਵੀਂ’, ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਉਠਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਆਈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ‘ਪੁੱਤ ਸ਼ੇਰ ਵੱਗਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵੀਂ!’ ਇਹ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਮੈਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰ ਗਿਆ। ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ?”

ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਰਖਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਮਿਲਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਖਿੜ ਉੱਠੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਾਗ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੇ ਹੁਣ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਲੁਣਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਅਲੂਮਨੀਅਨਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਬਣਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ

ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਜੌਹਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਅਲੂਮਨੀ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਖੰਮ੍ਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਰੇ ਅਲੂਮਨੀ ਜਿਹੜੇ ਵਧੀਆ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਅਤੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਵਰਗੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ-ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ-ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਵਦੀਪ ਗੌਤਮ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਝਾਇਆ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਨੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਦਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇ ਅਮੀਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਕੀਦੇ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਵਿਚ ਮੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਲਮ

ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਕਿ ‘ਵਿੱਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ’ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਧੁਨੀ ਵੀ ਹੈ, ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ‘ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਤੀਜਾ ਸਵਾਲ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ? ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਭੱਜ-ਭੱਜ ਬਾਲਟੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਮੈਂਸ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕਿੰਨਾ-ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ, ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਕੰਬਲ ਕੱਟ ਕਰਦੇ, ਆਪਣੀ ਫੋਕੀ ਟੌਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਖੋਹ-ਖੋਹ ਕੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਬੂਟ ਪਾਉਂਦੇ ਆਦਿ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ‘ਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਚੌਥਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਇੱਥੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਕਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸਾਬਕਾ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲੂਮਨੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਂਗ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਫਰਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜੋਕੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਲਈ ਮਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਫਾਲਤੂ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲੂਮਨੀ, ਫੰਡ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਉਪਰਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਉਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਨੂੰ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ।

ਇੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਅਦਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ, ਨਵੇਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। (ਲੇਖਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਇੰਟਰਨ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।)

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਰਹੇ ਡਾ. ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਝਲਕ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਜੌਹਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਅਲੂਮਨੀ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਖੰਮ੍ਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਰੇ ਅਲੂਮਨੀ ਜਿਹੜੇ ਵਧੀਆ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।”

ਰੀੜਾਂ-ਭਰੇ ਜਜ਼ਬੇ ਵਾਲੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ (ਟੋਰਾਂਟੋ)

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ, ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਾਥਣ, ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ, ਸਾਡਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬੇਟੀ ਕੋਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਾ ਬੇਅ-ਏਰੀਆ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਮ ਦਿਸਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬੇਅ-ਏਰੀਆ ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਤੇ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਉਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ-ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਥੇ ਕੋਈ ਸਾਹਿਤਕ ਇਕੱਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚੰਗੀ-ਖਾਸੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਸਾਹਿਤ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੁੜ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਹਿਤਕ ਇਕੱਠ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨ ਨਹੀਂ।

ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦ ਮਿਲਣਸਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸੱਜਣ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਦੀ ਤੁਹਾਡੀ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰੀ ਜਾਂ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ, ਚਿਰ-ਵਿੱਛੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਧਰੋਂ ਗਏ ਹਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਮਾਣ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: +9180763-63058

ਵਿਚ ਸਵਾਗਤੀ ਸਭਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗੁਣ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਮੋਹ ਪਰਗਟਾਉਂਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਧਰਲੇ ਕਈ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਹਾਣ ਦੇ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਫੇਰ ਘਰੀਂ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਘਰ ਵੀ ਤੁਹਾਥੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਇਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਥਾਨਕ ਲੇਖਕ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਚੰਗੀ-ਖਾਸੀ ਰੋਣਕ ਲਾ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਕਈ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੋਵਾਲ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਇਧਰ ਨਹੀਂ ਛਪਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਛਪੀ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਖ, ਪਿੰਜਰਾ ਤੇ ਪਰਵਾਜ਼' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਝੂਠ ਦਾ ਸੰਤਾਪ' ਤੋਂ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖਾਣੇ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਏਨੇ ਮਿੱਤਰ ਹੋਰ ਬੁਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਪੂਰੀ ਮਹਿਫਲ ਸਜ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣ, ਕਵਿੱਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਦੂਰਗੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਖਾਣਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੱਥੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਵਕਾਨ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਕੜਕੀ ਵੀ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਚ-ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਵਿੱਤਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਵੀ ਖੱਟ ਰਹੀ ਸੀ।

ਰਚਨਾਵਾਂ, ਭਾਵ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਲਈ ਘਾਟੇਵੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਵਕਤੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰੋਤੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਜ-ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਣੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਦੀ ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ! ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਉਹ ਰਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੀਆਂ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਮੌਕੇ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਕਵਿੱਤਾ ਨਾਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਵਿੱਤਾ ਮੁਕਦੀ ਤਾਂ ਅ-ਕਵੀ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਾ ਲੈਂਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਮੌਕੇ ਤਰਾਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਗਲਪਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਮੇਰੇ ਇਕ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਭੁੱਲਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰਤਾਰੀ ਪਲਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ...।" ਪ੍ਰੋ. ਕੁੱਦੋਵਾਲ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਧਰੋਂ ਬੇਖਿਆਨੇ ਹੋ ਕੇ

ਪਿੰਡ ਪਿਥੇ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤੀ ਹਯਾਤੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਲੰਘਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਿਸਾਲੀ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਲੇਠੇ ਨਾਵਲ 'ਇਹ ਜਨਮ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ' ਨਾਲ ਇਕੋ ਡਗੇ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਲੁੱਟਣ ਵਰਗਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਢੇਰ ਹੈ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹੀਰੋ-ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਰੋਈਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਲਸਰੂਪ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਅੰਦਰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਹਿ-ਲਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ 'ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਲੜੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲੜੀ ਦੇ ਚੌਦਵੇਂ ਪੂਰ ਵਿਚ ਉੱਘੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ (ਟੋਰਾਂਟੋ) ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਗੱਲੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਕਦਮ ਕੰਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚਾਲਿਉਂ ਟੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੌਜੀ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਲੇ, "ਇਹ ਕਰਤਾਰੀ ਕੌਣ ਹੋਈ ਬਈ!"

ਇਸ ਮੋਹੱਬਰੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਜੋੜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਇਹ ਮਹਿਫਲ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸ਼ਿਕਸਤ ਰੰਗ' ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਨੇ ਇਕ ਕਾਪੀ ਮੈਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਥੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਉਹਦੀਆਂ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਵਿਹਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਰੱਖ ਛੱਡਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਸ ਪਲੇਠੀ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕਲਾ, ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪਕਿਆਈ ਸਦਕਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਵਿੱਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਉਹਦੀ ਕਵਿੱਤਾ ਦੇ ਅਸਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਥੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੋਈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਹੱਥੀ ਦੇ ਸਕਾਂ, ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੇ ਉਸ ਕਾਰਨ ਰਹੀ ਭੱਜ-ਭਜਾਈ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਦੇਸ ਪਰਤ ਕੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਕਾਫੀ ਵਡ-ਆਕਾਰੀ ਲੇਖ ਪੂਰਾ ਤਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਟਾਈਪ ਅਜੇ ਮੈਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪਰਵਾਸੀ ਕਵੀ ਪਸ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਇਧਰੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੇਖ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਡਾਕ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਮੈਂ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਲੇਖ ਮਿਲੇ ਤੋਂ ਉਹਨੇ 25 ਮਾਰਚ 2007 ਨੂੰ ਜੋ ਮੇਲ ਭੇਜੀ, ਉਹ ਮੈਂ ਵਡਮੁੱਲੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਾਂਝੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮੇਲ ਵਿਚ ਦੇਸ ਪਰਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਇਥੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਸੰਗ ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਕੋਚ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਹੀ ਰੱਖਾਂਗਾ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਪਰਦੇਸੀ ਵਸੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਸਾਹਿਤ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਸਾਡਾ ਉਲਾਂਭਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਲਾਂਭਾ ਹੈ ਵੀ ਠੀਕ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਧਰੋਂ ਗਏ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਅਵਤਾਂ ਉਡਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਇਧਰਲੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਡੱਤਣ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੇਤੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ "ਜਹਾਜ਼ ਜਿੰਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ", "ਕੁੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸਕੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ" ਤੇ "ਮੁਰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਟਰੇਆਂ"। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਵਿੱਖੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਮਾਨਵੀ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਸਕਣ!

ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋਗੇ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੱਸਾਂ, ਅਨੇਕ ਲੇਖਕ/ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਥੋਂ ਜਾ ਕੇ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਆਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖਰੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋ!" ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ,

ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਸਿਰਫ 'ਸੁਰਜੀਤ' ਲਿਖਣ ਨਾਲੋਂ 'ਸੁਰਜੀਤ (ਕੈਨੇਡਾ)' ਨਾ ਲਿਖ ਦਿਆਂ? ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੁਰਜੀਤਾਂ ਵੀ ਕਵਿੱਤਰੀਆਂ ਹਨ, 'ਸੁਰਜੀਤ (ਟੋਰਾਂਟੋ)' ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ।

'ਸ਼ਿਕਸਤ ਰੰਗ' ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਦੋ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਹੇ ਸਖੀ' ਤੇ 'ਵਿਸਮਾਦ' ਹੋਰ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਪਾਰਲੇ ਪੁਲ' ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੱਜਰਾਪਨ ਜਿਉਂ-ਦਾ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। "ਕੈਨੇਡਾ ਵਸੇ ਹੋਏ" ਦੀ ਥਾਂ "ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿ ਰਹੇ" ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਾਣ, ਉਹ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਤਾਰਨੇ ਪਏ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਕਾਰਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਸੇ ਹੋਏ ਘੱਟ ਅਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਧੀਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਰਹਿ ਰਹੇ' ਹੋਣ ਦੀ ਪੀੜ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਲੱਖਣ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ 'ਰਹਿਣ' ਦੀ ਥਾਂ ਉਥੇ 'ਵਸਣ' ਲੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਇਸ ਪਲੇਠੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਔਗੁਣ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਨੇਕ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਭਵ, ਜਜ਼ਬੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਲਾ-ਕੋਸ਼ਲਤਾ, ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਪੇਤਲੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਅਭਿਆਸੀ ਕਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਬਾਹਰ

ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹਦੀ ਕਵਿੱਤਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੱਖ ਏਨੇ ਪੁਖਤਾ ਹਨ। ਜੋ ਰਚਨਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾ, ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਰਪੱਕ ਕਲਮ ਦੀ ਮੋਹਰ-ਛਾਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਨਿਸਚਿਤਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ-ਦਿਸ਼ਾ, ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਪੀੜ, ਅਤੇ ਆਖਰੀ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਇਸਤਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਰਦ।

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਨਿਸਚਿਤਤਾਵਾਂ, ਦੁਵਿਧਾਵਾਂ, ਅਚਨਚੇਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਹੈ। ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਸਦੇ ਉੱਤੇ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੀ ਲੋਅ ਸਾੜਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਹ-ਦਿਖਾਵੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ: "ਦੂਰ ਦਿਸਦੇ 'ਤੇ ਇਕ/ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੀ ਜਿਹੀ ਲੋਅ/ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਹਦੇ ਦੁਆਲੇ/ ਭੰਬਟ ਬਣ ਘੁੰਮਦੀ/ ਪਰ ਕੀ ਪਤੈ ਕਿ ਇਹ/ ਸ਼ਮੂ ਬਣ ਸਾੜੇਗੀ ਇਸਨੂੰ/ ਜਾਂ ਰਾਹਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ!" (ਹਾਦਸੇ ਤੇ ਮੌਸਮ)

ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਜਿੱਥੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਦੀ ਘੱਟ, ਸਾੜਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧੇਰੇ ਹੈ: "ਮੇਰੀ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਦਿਸਦੇ ਤੀਕ/ ਇਕ ਹਨੇਰਾ ਰਾਹ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ/ ਜੋ ਅੱਗ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ/ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ/ ਕੰਧਾਂ ਬਣ ਖੜੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।" (ਸ਼ਾਮ ਫਿਰ ਢਲੀ ਹੈ)

ਅੱਗੇ ਅੱਗ ਦਾ ਦਰਿਆ, ਪਿੱਛੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਹੋ ਤੁਰਨ ਨੂੰ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਭੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦੂਜੇ ਪਾਰ ਟਿਕਾਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇ: "ਇਹਨਾਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਤੈਰਦੀ ਇਕ ਬੋੜੀ/

ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ

ਮੈਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੈ/ ਜੀਅ ਕਰਦੈ, ਇਸ ਬੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ/ ਇਹਨਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸੰਗ ਹੋ ਤੁਰਾਂ/ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ/ ਇਸ ਚੌਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ!" ਪਰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਰੀੜਾਂ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਠੋਰ ਯਥਾਰਥ ਬਲਵਾਨ ਹੈ: "ਅਚਨਚੇਤ ਮੇਰੇ/ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਫੜੇ ਚੁੱਪੂ/ ਕੱਚੀ ਮਿੱਟੀ ਵਾਂਗ ਭੁਰ ਕੇ/ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਤੈਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ/ ਤੇ ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ/ ਖਾਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਬਣ/ ਕੋਹਾਂ ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਅਪਾਰ! ਅਪਹੁੰਚ!" (ਸੌਤਾ ਸਮੁੰਦਰ)

ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਭ ਹੋਸ਼ਾਂ, ਸਮਝਾਂ ਅਤੇ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਲ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਥ-ਵੱਸ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਮੁੰਚੀ ਕਵਿੱਤਾ 'ਇਕ ਪਲ' ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ: "ਇਕ ਪਲ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜੀਵਨ/ ਇਕ ਪਲ 'ਚ ਜੀਵਨ ਬਣਦੇ ਮੌਤ/ ਇਕ ਪਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹੋਣੀ/ ਇਕ ਪਲ ਹੀ ਸਿਰਜਦੈ ਇਤਿਹਾਸ/ ਇਹ ਜੀਵਨ ਮਹਿਜ਼/ ਇਕ ਪਲ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਬੱਸ!" (ਇਕ ਪਲ)

ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਦਿ-ਅੰਤ ਅਤੇ ਅਣਦਿਸਦਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਧਰਮ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਦਾ ਹੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਇਸ ਧੁੰਦ ਅਤੇ ਘੁਸਮੁਸੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਚਰਚੀਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹਨਾਂ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਕਵਿੱਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਰੋਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ-ਤਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਮਾਨੰਤਰ ਉਹਦਾ ਸਦਾਚਾਰਕ ਨਿਘਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਨਿਘਾਰ ਹੈ: "ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਫੇਰ ਰਵਾਂ ਹੈ/ ਉਹੀ ਸੜਕ/ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਉਸ ਥਾਂ/ ਕੱਲ੍ਹ ਜਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਹਾਦਸਾ!" (ਸੜਕ ਫਿਰ ਰਵਾਂ ਹੈ) ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹਾਦਸਾ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪੀੜ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਜਗਾਉਂਦੀ। ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਧਦੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਟਦੀ ਰਵਾਂ-ਚਾਲ ਲੰਘਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਅਸਦਾਚਾਰਕਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮਨ ਵੀ ਪਲੀਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ, ਭਾਵ ਧਰਤੀ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਭੌਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਲੀਤ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਪੀੜ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਰਵਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਸੜਕ ਦੀ ਹੈ, ਓਨੀ ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਮਨੁੱਖ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਾਂ, ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਹੈ: "ਹੇ ਮਾਂ ਧਰਤੀ/ ਬੜਾ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਕੋਈ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖਾਂ/ ਤੇਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ/ ਤੇਰੇ ਖੁਰਦੇ ਪਰਬਤਾਂ ਦੀ/ ਸੁੱਕ ਗਏ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ/ ਗੰਧਲਾ ਗਏ ਸਾਗਰਾਂ ਦੀ/ ਮੁੱਕਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ/ ਦੂਸਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹਵਾ ਦੀ!" (ਤੇਰਾ ਦੁੱਖ ਮੇਰਾ)

ਖੁਰਦੇ ਪਰਬਤਾਂ, ਸੁੱਕਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ, ਗੰਧਲੇ ਸਾਗਰਾਂ, ਮੁੱਕਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਦੂਸਿਤ ਹਵਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਪਾਧਾਪੀ ਦੀ ਰਵਾਂ-ਰਵੀ ਦੌੜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਮਸਾਲ-ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਵਿੱਤਰੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬਾਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ: "ਇਸ ਵਾਰ ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਓ/ ਤਾਂ ਇਕ ਦੀਵਾ/ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜਗਾਉਣਾ/ ਜੋ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਮਸਾਲਾਂ ਫੜ/ ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਤੁਰੋ/ ਹੱਕ ਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਜਿੱਤ ਖਾਤਰ/ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨਾਲ ਲੜੋ/ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ/ ਰਾਹ ਸੁਆਰਨ ਲਈ ਸੂਲੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੋ!"

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

(ਇਕ ਦੀਵਾ) ਮੰਜਲ ਵੱਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤਦੇ ਸਕਾਰਥ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮਸਾਲਾਂ ਫੜ ਕੇ ਕਾਫ਼ਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਬਣਾਵੇ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਸੁਆਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰਥ ਸਮਝੇ।

ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਪੀੜ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪੀੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਇਦ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਰਵਾਸੀ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਿਆਗਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਪੁੰਜੀ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ। ਇਹ ਪੁੰਜੀ ਬੱਸ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਨ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਦੀ ਹੈ: “ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਪੁੰਜੀ ਮੰਗ ਰਿਹੈ/ ਤੇ ਉਹ ਪੁੰਜੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣ/ ਇਕ ਜੋਬ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜੋਬ ਤੱਕ ਭਟਕ ਰਿਹੈ/ ਪੁੰਜੀ ਦੀ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਉਹ ਲਟਕ ਰਿਹੈ!” (ਪਰਦੇਸੀ)

ਪੁੰਜੀ ਦੀ ਇਸ ਭਟਕਣ-ਲਟਕਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਮਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨਗਿਣਤ ਕੁਝ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਮਨੁੱਖ ਆਖਰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਰਵਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੁੰਜੀ ਨੂੰ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਮਾਣਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਰੀੜ ਬੱਸ ਰੀੜ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਬੇਵਸੀ ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: “ਰੱਬਾ! ਜੀਵਨ ਦਿਨੈ/ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਮਾਣਨ ਲਈ/ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿਆ ਕਰ!” (ਪੀਲੇ ਪੱਤੇ)

ਪੁੰਜੀ ਦੀ ਇਹ ਦੌੜ ਕਿੰਨੀ ਅਮਾਨਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੰਜੀ ਦਾ ਇਹ ਮੋਹ ਕਿੰਨਾ ਬੇਕਿਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹਫ਼ਦਾ-ਹਫ਼ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਪੁੰਜੀ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਹਦੇ ਨਿਹਾਰਨ-ਸਲਾਹੁਣ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਿਰਜਿਆ-ਸਜਾਇਆ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਮਨ ਦੇ ਨੈਣ ਉਹ ਸਭ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਜੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਹੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਜੇ ਕਦੀ ਕੋਈ ਸੁਹਾਵਣਾ ਪਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਮਨੁੱਖ ਦੰਗ ਹੀ ਤਾਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: “ਸਪਤ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਹਿੰਗੀ ਸੀ/ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕੀ ਮੈਂ/ ਏਨਾ ਸੁਹਣਾ ਚੰਨ ਸੀ/ ਕਿ ਰਹਿ ਗਈ ਹੱਕੀ-ਬੱਕੀ ਮੈਂ!” (ਪਰਿਕਰਮਾ)

ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪੁੰਜੀ ਦੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਨਾ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਤਲਿੱਸਮ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕਲਾਮਈ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ‘ਕੀਰਤਪੁਰ ਵੱਲ’ ਨਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਏਨੀ ਸੰਖਣੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਏਨਾ ਗੱਠਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਤਾਂ ਇਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲਿਖਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪਰ ਮੈਂ ਪਾਠਕ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਠ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ: “ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਮੈਨੂੰ/ ਕਿ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਨਸੀਬ ਹੋਣੀ/ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ/ ਮੈਂ ਬੱਸ ਪਰਵਾਸ ਵਿਚ ਹੀ/ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹਿਣੇ ਇਹ ਉਮਰ-ਕੈਦ/ ਬਾਮੁੱਕਤ, ਬੇਇੱਖਿਆਰ/ ...” ਇਸ ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿਚਲੀ ਸੰਸਿਆਂ ਦੀ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੀਵੇ-ਬੱਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਵੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਲੋਅ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ: ਸੁਣਦੀ ਹਾਂ/ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀਆਂ/ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸੰਗੀਤ/... ਤੇ ਰੋਜ਼ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹਾਂ ਤਦਬੀਰਾਂ/ ਇਸ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ!...”

ਪਰ ਇਸ ਉਮਰ-ਕੈਦ ਨੇ ਤਾਂ ਟੁੱਟਣਾ ਨਹੀਂ! ਤਾਂ ਫੇਰ ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਉਮਰ-ਕੈਦ ਵਿਚ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਬਚ-ਬਚਾਈ ਦੇ ਇਸ ਯਤਨ ਵਿਚ ਉਹ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਤਲੀ ਉੱਤੇ ਸੀਸ ਧਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਚਮਤਕਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਰਹਿਤਲ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਉਹ ਓਪਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਿੱਠੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਕੌੜੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ: “ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਚੱਲਾਂ ਉਸ ਥਾਂ/ ਜਿਥੇ ਕੌੜੇ ਰੀਠੇ ਮਿੱਠੇ ਹੋਏ

ਸੀ।” ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ: “ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਕਦ/ ਡਰ ਹੈ ਮੈਨੂੰ/... ਕਿਤੇ ਵਕਤ ਇੰਜ ਹੀ ਬੀਤ ਜਾਵੇ ਨਾ/ ਤੇ ਮੇਰੀ ਬਜਾਇ/ ਮੇਰਾ ਡੱਬੇ-ਬੰਦ ਵਜੂਦ ਹੀ ਪਿੰਡ ਪਰਤੇ/ ਤੇ ਜਾਂ ਕੁੱਜੇ-ਬੰਦ ਮੇਰੀ ਰਾਖ/ ਕੀਰਤਪੁਰ!”

ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਧਿਆਨਯੋਗ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਉਹ ਹਨ, ਜੋ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਥਿਤ ਨਾਰੀਵਾਦ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ

ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਮੋੜ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਹਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਰਿਜਕਦਾਤਾ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਆਦੀ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਦਾਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਨਜਵਾਬੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਪੁਰਸ਼

ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਉਲਟ ਸੁਰਜੀਤ ਇਸ ਕਥਿਤ ਆਰਥਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੱਚ ਪਛਾਣਦੀ ਹੈ: “ਘਰ ਪਰਤਦੀ ਹਾਂ/ ਘਰ ਦਾ ਕੋਨਾ-ਕੋਨਾ ਪੁਕਾਰਦੈ/ ਕੰਮ! ਕੰਮ! ਕੰਮ!... ਘਰ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੈ/ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੈ/ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੈ/ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੈ/ ਪਰ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਦੀ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ!” (ਪੂਰਨ ਵਿਰਾਮ)

ਅਖੌਤੀ ਨਾਰੀਵਾਦ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਆਰਥਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜੋ ਘਰ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੈ, ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਘਰੇਲੂ ਜੰਜਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਫ਼ਤਰੀ

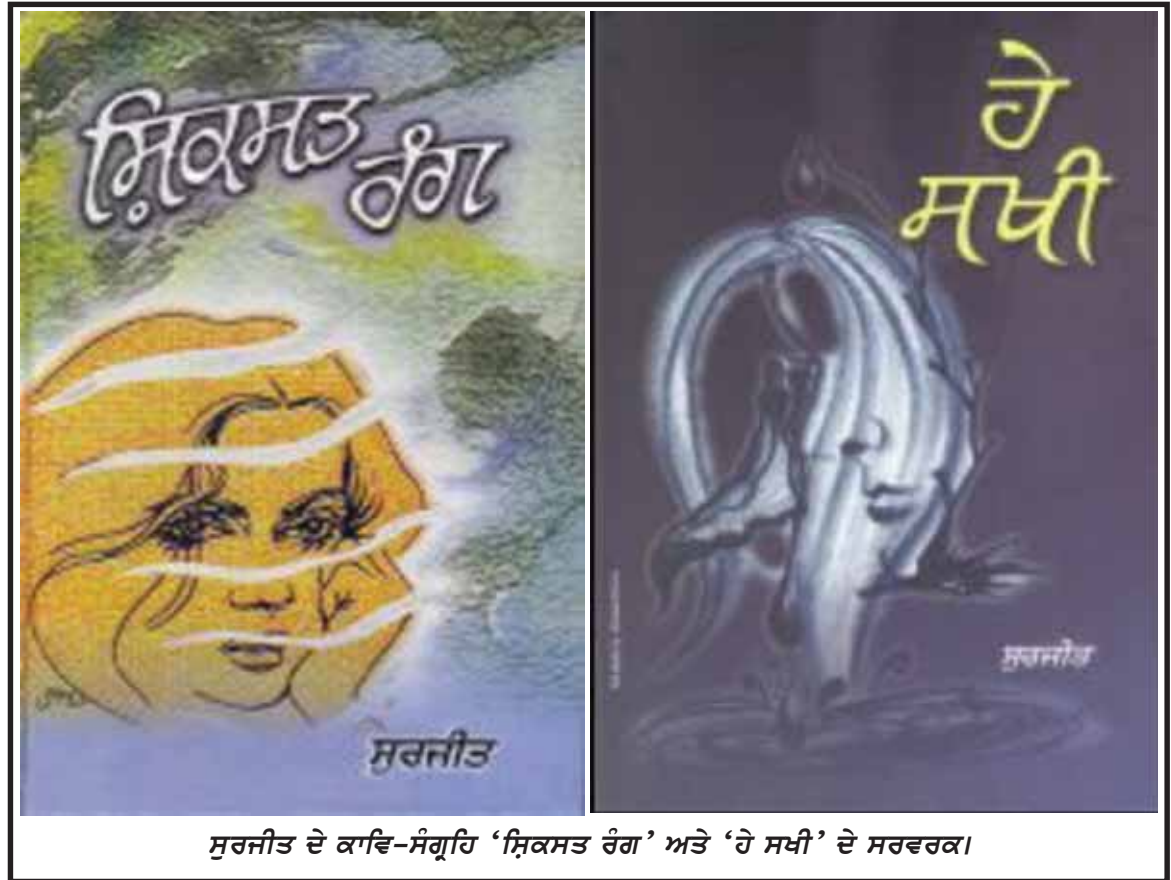
ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਭੇ ਫਲਸਫ਼ਿਆਂ, ਸਭੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ, ਸਭੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨਦਾਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਏਡੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਉਹ ਕਾਤਰ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਘਰ ਕਹਿ ਸਕੇ: “ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ/ ਕੋਈ ਫਲਸਫ਼ਾ, ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਨ, ਕੋਈ ਸ਼ਾਸਤਰ/ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਮੇਰਾ ਘਰ ਕਿਹੜੈ?/ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ?/ ਬਾਬਲ ਦਾ ਵਿਹੜਾ?/ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਦਿਲ?/ ਜਾਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਮਕਾਨ?/ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ?” (ਬੇਘਰ)

ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਸਵਾਲਾਂ-ਸਿਰ-ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ: “ਕੀ ਮੈਨੂੰ/ ਕਦੇ ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏਗਾ?” (ਨਿਰਵਾਣ)

ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਪੁਰਸ਼, ਸਮਾਜ, ਇਤਿਹਾਸ, ਫਲਸਫ਼ਾ, ਦਰਸ਼ਨ, ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਭ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਔੜਨ ਕਰਕੇ ਗੁੰਗੇ ਅਤੇ ਅਬੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ-ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਆਖਦੀ-ਪੁਛਦੀ ਹੈ: “ਮੇਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਤਾਂ ਦੇਹ ਜਵਾਬ/ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੁਛ ਤਾਂ ਦੇਹ ਹਿਸਾਬ/... ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ ਮੇਰੀ ਨਹੀਂ/ ਮੇਰਾ ਚੈਨ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ/ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਮੇਰੀ ਰਾਤ/ ਮੇਰਾ ਵੀ ਦੇਹ ਖਵਾਬ!” (ਕੁਛ ਤਾਂ ਦੇਹ ਜਵਾਬ) ਪਰ ਉਹਦਾ ਸਫ਼ਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਗੁੰਗਾਰੇ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਉਹਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੁਣ ਰੁਕਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ: “ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕੋ ਹੁਣ/ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਛੂਹ ਲੈਣ ਦਿਓ/ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ, ਦੁਰ.../ ਉਸ ਪਰਬਤ ਸਿਖਰ ਨੂੰ/ ਜਿਥੇ ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ/ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ/ ਜਿਥੇ ਗਗਨ ਛੂਹਣ ਲਈ/ ਕੋਈ ਅੰਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ!” (ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕੋ)

ਸੁਰਜੀਤ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਜਿਥੇ ਗਗਨ ਸਹਿਜ ਖਲੋਤਿਆਂ ਹੀ ਛੂਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੀਤ ਦੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਲੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰਖਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਵਾਹਨ ਉੱਤੇ ਸਵਾਰ ਰਹਿ ਕੇ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਪਹੀਆ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪ ਵੀ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਅਸਾਵੀਂ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਵੀਂ-ਸਵਾਹਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਜਾਗਰਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਗਰਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਾਗਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਨਸਾਨ ਜਾਗਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਲਵੇ, ਫੇਰ ਉਸ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੈਰੋਬਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ: “ਆਪਣੇ ਤੀਜੇ ਨੇਤਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦਿਓ/ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਇਨਸਾਨ/ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਾਗ ਉਠੇਗਾ/ ਤੇ ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ/ ਦਰਸ਼ਕ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤੱਕੋ/... ਆਓ ਅੱਗੇ ਵਧੋ/ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੈਰੋਬਰ ਹੋ/ ਜ਼ਰਾ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਵਧੋ!” (ਪੈਰੋਬਰ)

ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਵੇਦਨਾ-ਸੰਵੇਦਨਾ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ, ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬੇ-ਗੁੱਧਾ ਠਰ੍ਹਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੀੜ-ਭਰਿਆ ਜਜ਼ਬਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ!

ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਸ਼ਿਕਸਤ ਰੰਗ’ ਅਤੇ ‘ਹੇ ਸਖੀ’ ਦੇ ਸਰਵਰਕ।

ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਸ਼ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਭਾਵ ਇਸ ਦੇ ਨਿਕਾਸ-ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਸੋਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਲ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸੰਤੁਲਨ ਮੋਟਿਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰਦ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਦਾ ਸੋਖਾ ਰਾਹ ਫਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਵਾਲੀ ਕਾਮ-ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਰੀ ਦੀ ਪੀੜ ਤੇ ਵੇਦਨਾ-ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਲ-ਸੌਖੇ ਪਰ ਕੁੱਝ ਨਾਰੀਵਾਦ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਹੋਣਾ ਹੀ ਇਸਤਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰਾਪ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਠੀਕਰਾ ਮਰਦ ਦੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਭੰਨਦੀ। ਉਹ ਮਰਦ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ‘ਮੈਂ’ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ। ਉਹਦੀ ਵਕਤਾ ਸਮੂਹਿਕ ਨਾਰੀ ਦੀ ਅਬੋਲਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ। ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਈ ਸਦੀਵੀ ਪੀੜ ਅਤੇ ਅਬੋਲਤਾ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਸਦੀਆਂ ਲੰਮੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਛਾਣਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਸਭਿਅਤਾ, ਸਦਾਚਾਰ, ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਰਹਿਮ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਕਿਰਦੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ, ਮਾਸ ਦੀ ਤਿਜਾਰਤ ਤੇ ਗਿਰਾਵੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਜੁੜਦੇ ਗਏ ਹਨ।

ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੋੜ ਦਿੰਦਾ ਆਇਆ

ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੀਰਘਕਾਲੀ ਦੁਰਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨੀ ਪਵੇਗੀ: “ਕਾਲੇ ਕੋਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਫਰ ਵਿਚ/ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ 'ਚੋਂ/ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਸਭਿਅਤਾ/ ਸਦਾਚਾਰ, ਭਰੋਸਾ ਤੇ ਰਹਿਮ ਵਰਗੇ/ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨਿਰੰਤਰ ਕਿਰਦੇ ਗਏ!” ਇਸ ਸਫਰ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ “ਸਿਰਜਦੇ ਰਹੇ ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਲਾਲ-ਬੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ/ ਤੇ ਮਾਸ ਦੀ ਤਿਜਾਰਤ ਕਰਦਿਆਂ/ ਗਿਰਾਵੇ ਦੀ ਜੂਨੇ ਪੈ ਗਏ।” (ਕਾਲੇ ਕੋਹਾਂ ਦਾ ਸਫਰ)

ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਚੰਗੇ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਕਿਰਦੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦੀ ਤਿਜਾਰਤ ਵਧਦੀ-ਫੁਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੁਟਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਕੀ ਹੈ: “ਸਿਕਰਿਆਂ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਜਾਏਗੀ ਇਕ ਦਿਨ/ ਡੋਲੀ ਅੰਦਰ ਬਹਿ ਜਾਏਗੀ ਇਕ ਦਿਨ/ ਘਰ ਤੋਂ ਦਫ਼ਤਰ/ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਘਰ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਦੀ/ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ ਇਕ ਦਿਨ/ ਹਾਸੇ ਇਹਦੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ/ ਬੋਲ ਏਸ ਦੇ ਰੁਲ ਜਾਣਗੇ/ ਅੰਦਰ ਵੜ-ਵੜ ਰੋਏਗੀ ਇਹ/ ਬਾਹਰੋਂ ਸਾਬਤ-ਸਬੂਤੀ ਲਗਦੀ ਹੋਏਗੀ ਇਹ!” (ਚਿਤੀਆਂ ਦਾ ਚੰਬਾ)

ਕੁੱਝ ਨਾਰੀਵਾਦ, ਜੋ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਵੈਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਮੰਜਲ

ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹੋਰ ਵਧੀਕ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਨੇਰਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਸੀਬੇ ਵਿਚ ਦੁਰ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਚੰਨ ਦੀ ਚਿੱਪਰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਚਿੱਪਰ ਨਾਲ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ: “ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ/ ਇੰਜ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਮੈਂ/ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਚੰਨ ਮਿਲਿਆ/ ਨ੍ਹੇਰਿਆਂ 'ਚ ਖੋਰਿਆ ਮੈਂ!” (ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ)

ਪਰ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਵਕਤਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਵਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਅਬੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਅਬੋਲਤਾ ਨੂੰ ਬੋਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੱਬ ਅਤੇ ਰਿਜਕਦਾਤਾ ਜਿਹੇ ਦਰਜੇ ਦੇਵੇਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਦਾਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰੱਬ ਅਤੇ ਰਿਜਕਦਾਤਾ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ: “ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਨਹੀਂ/ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰਾ ਰਿਜਕਦਾਤਾ ਹੈ/ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ/ ਤੇਰੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ/ ਭੱਤਾ ਢੋਇਆ ਹੈ/ ਚੱਕੀ ਪੀਸੀ ਹੈ/ ਤੇ ਚੌਕਿਆਂ 'ਚ/ ਆਪਣੀ ਕਾਇਆ ਬੁੱਢੀ ਕੀਤੀ ਹੈ/... ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਰਿਜਕਦਾਤਾ ਨਹੀਂ/ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਜੀਵਨਦਾਤੀ ਹਾਂ!” (ਜੀਵਨਦਾਤੀ)

ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ

ਖ਼ਾਲਸਾ ਏਡ

ਖ਼ਾਲਸਾ ਏਡ ਹੈ ਖ਼ਾਲਸਿਆਂ ਦੀ, ਸੇਵਾ ਖਾਸ ਦਸਵੰਧ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਜੋ ਏਹ ਸੇਵਾ, ਉੱਤਮ ਖਾਸ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਠੇ ਵੀ, ਆਫ਼ਤ ਆਈ ਰਵੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਯੋਧੇ ਬਣੇ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਆਸ।

ਜਾਤਾਂ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਨਸਲਾਂ ਤੋਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਜੋ ਏਹ ਸਬਕ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਓਹ ਸਿੱਖ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਾਸ। ਲੰਗਰਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਤੋਟ ਨਾ ਆਈ, ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੈ

ਦੇ ਨਜ਼ਮਾਂ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਦੀ, ਬੁਝਾਵੇ ਪਿਆਸ। ਬੋਦਲਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖਵਿੰਦਰਾ ਏਡ ਜੋ, ਖ਼ਾਲਸਿਆਂ ਚਲਾਈ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇ ਏਹ ਸੇਵਾ, ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਅਰਦਾਸ। -ਸੁੱਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ ਫੋਨ: 360-281-2624

ਦੁਖੜੇ

ਖੁਦ ਦੇ ਦੁਖੜੇ ਖੁਦ ਦੇ ਕੋਲੇ ਫੋਲਿਆ ਕਰ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਦਿਲ ਨਾ ਖੋਲਿਆ ਕਰ।

ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦੇ ਹੱਸ ਕੇ ਤੂੰ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਾ ਡੋਲਿਆ ਕਰ। ਸਭ ਦਾ ਏਥੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰਾ ਰੇਟ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ ਭਾਅ ਹੀ ਨਾ ਤੂੰ ਤੋਲਿਆ ਕਰ।

ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਭੇਸ ਅੰਦਰ ਗੈਰ ਫਿਰਦੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਤੂੰ ਬੁਹਾ ਖੋਲਿਆ ਕਰ। ਤੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਜੋਕਰ ਦੁਰ ਜਾਣਾ ਖੰਡ ਵਰਗਾ ਮਿੱਠਾ-ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਿਆ ਕਰ।

ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਰ ਕੋਈ ਧਰ ਦੇਵੇਗਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਰੋਲਿਆ ਕਰ। ਜਦ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰੰਗ ਖਿੜ-ਖਿੜ ਪਵੇ ਤਦ ਤੂੰ ਗਮਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਵਿਚ ਨਾ ਘੋਲਿਆ ਕਰ। -ਹਰਦੀਪ ਬਿਰਦੀ

ਮੀਮੋ

ਨੀਲੇ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਅੱਜ ਫੇਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫਿਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿੱਲੀ ਮਚਾਈ ਤੇ ਅਵਾਜ਼ ਕੱਸੇ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਲੇ ਫੁੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਾਟੇ ਚੀਬੜਿਆਂ ਵਿਚ ਲਪੇਟੀ ਇਹ ਅਣਭੋਲ ਜੁਆਨੀ, ਰੇਲ ਦੇ ਇਸ ਬਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੇ ਟੋਟੇ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਤੇ ਮੰਗਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਦੀ ਦਾਦ ਲਈ ਕਈ ਭੂਤਰੇ ਜੱਟ ਨੌਟਾਂ ਦੇ ਨੋਟ ਉਸ ਅੱਗੇ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਉਹ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਇਕ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਲੈਂਦੀ।

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 408-608-4961

ਜੀ, ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਵੱਢੀ ਨਹੀਂ। ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀ। ਕੁੱਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁੱਝ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਿਨ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਪਰ੍ਹੇ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। 'ਚਲੋ ਇਸ ਦੀ ਮੀਮੋ ਕੱਟਦੇ ਹਾਂ-' ਉਸ ਦੀ 'ਮੀਮੋ' ਕੱਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਾ ਦਿਸੀ, ਬਿਨ ਟਿਕਟ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਤੋਂ ਡਰ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਮੀਮੋ ਤੋਂ। ਪਰ ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਪੀਲਾ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਚਿਹਰਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੰਦ ਕਥਾ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰਦਾ ਸੀ, ਪਈ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਅਵੱਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਕੀਮ ਨੇ ਦੁਆਈ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੱਝ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉੱਠ ਸਕੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹੀ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰੱਤ ਚੁਸ ਲਈ ਸੀ। ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵਾਂਗ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਇਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਾਣਿਓਂ ਮੁੜੀ ਖੋੜੀ ਵਾਂਗ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਤਾੜ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਹੋ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸੀ, ਤਰੀਕਾ ਸੀ, ਜਾਦੂ ਸੀ। ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦੀ, ਹੱਥ ਫੈਲਾ ਦਿੰਦੀ। ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਬੱਸ ਬਣ ਗਿਆ ਕੰਮ। ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨੀਲੇ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਲੈਂਦੀ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁੱਝ ਨਾ ਪਾਉਂਦੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਸਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਮੀਮੋ' ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਨੀਲੇ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕਲਾ, ਤਰੀਕੇ ਤੇ ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰਾਂ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲਣ ਲਈ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬਾਬੂਆਂ, ਪਾੜ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਸੇ ਬੈਠ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੱਸਦੇ ਪੇਂਡੂ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਸ ਜਿੰਡੀ ਲੰਮੀ ਧੋਣ ਫੈਲਾ ਕੇ ਉਪਰ ਨਿਗਾਹ ਸੁੱਟੀ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਦੀ ਹੋਈ ਜਾ ਅਲਖ ਜਗਾਈ। "ਬਾਬੂ ਜੀ ਚਾਰ ਆਨੇ, ਵੀਰ ਜੀ ਚਾਰ ਆਨੇ, ਰੱਬ ਤੈਨੂੰ ਵਹੂਟੀ ਦੇਵੇ। ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਆਨੇ।" ਇਕ ਮੁਸਟੰਡੇ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਦਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। "ਜਾਹ ਪਰ੍ਹੇ ਨੰਬਰਦਾਰਾ ਤੂੰ ਵੀ ਐਵੇਂ ਫੋਕਾ ਮਖੌਲ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦੇ।" ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਲੈ ਕੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੀ ਛਾਤੀ ਫੁੱਲ ਗਈ ਪਰ "ਫੋਕੇ ਮਖੌਲ" ਦੀ ਕਾਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਹਲੂਣ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਸੇਕ ਲੱਗਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਘੁੱਟਿਆ ਜਿਹਾ ਗਿਆ। 'ਤੂੰ ਹਾਂ ਕਰ ! ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿਆਂ।'

'ਚੱਲ ! ਚੱਲ ! ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਨਿਕਲਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਰਬਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਇਓ ਵੱਡਾ।' ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

'ਇਕ ਇਕ ਰੁਪਿਆ, ਕਿੰਨਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਹੀ ਦਸ ਰੁਪੇ ਲੈ ਲੈ।' ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਆਖਰ ਝਕਦੇ ਝਕਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੀ। 'ਕੁੱਝ ਦੇਨਾ ਵੀ ਐਂ ਕਿ?'

'ਜਾਹ ਬੀਬੀ ਜਾਹ, ਇਹ ਐਵੇਂ ਝੇਡਾਂ ਕਰਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ। ਨਾ ਪੈਸਾ ਨਾ ਧੋਲਾ ਤੇ ਕਰਦੀ ਮੇਲਾ ਮੇਲਾ।' ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਇਕ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਗੱਭਰੂ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਨ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ।

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਲੈ ਫੜ' ਖਾਲੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਵਗਾਹ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਖਾਲੀ ਕਰ ਲਈ।

'ਪਰ ਹੱਸ ਕੇ ਦਿਖਾ ਇੱਕ ਵੇਰਾਂ' ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੰਗੀ।

ਉਹ ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸੀ, 'ਅੱਛਾ ਵੀਰ ਜੀ, ਬੜੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ।'

'ਵੀਰ ਜੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਗੱਭਰੂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ-ਬਣਾਈਆਂ ਸਕੀਮਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਚਲਦੀ ਬਣੀ ਅੱਗੇ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਅਖੌਤੀ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਮਖੌਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ

ਉਸ ਲੜਕੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਨੀਲੇ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਵੱਲ ਵਧੀ ਜੋ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੱਡੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਸਾਢੇ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਛਿੱਲ ਲਾਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਆਵੇਗੀ ਜ਼ਰੂਰ। 'ਆ ਬੱਲੀਏ! ਆ ਗਈ ਏ?' ਇਕ ਪਾੜ੍ਹੇ ਨੇ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ। 'ਆ ਗਈ ਆਂ ਜੀ! ਤੁਹਾਡਾ ਆਸਰਾ ਤੱਕ ਕੇ।' ਨੀਲੇ ਦੀ ਹਲੀਮੀ ਨੇ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਏ। 'ਅਜ ਇੱਕ ਗਾਣਾ ਸੁਣਾ ਦੇ ਚੋਂਦਾ ਚੋਂਦਾ।' ਸਿਫਾਰਸ

ਆਈ। 'ਨਹੀਂ, ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਗੱਡੀ ਚ।' ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼ਰਮੇ ਸ਼ਰਮੀ ਤੋਂ ਵੇਖੋ ਵੇਖੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਆਨੇ ਦੇ ਕੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਭਾਨ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਉਹ ਪੈਸੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਧਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। 'ਅਗਲੇ ਡੱਬੇ 'ਚ ਚੜ੍ਹੀ, ਗਾਣਾ ਸੁਣਾਏਗੀ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠੋਗੀ ਜੇ ਕਹੋ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ।' ਇਕ

ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਨੀਲੇ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਥੋੜਾ ਸੀ ਜੁ ਡਰ ਜਾਂਦੀ। ਗੱਡੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਵਿਚ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਵੇਖਦੇ ਵੇਖਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰੋਣਕ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਪਾੜ੍ਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ, ਉਹ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਨੀਲੇ ਚੜ੍ਹੇਗੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹਨਗੇ। ਗੱਡੀ ਨੇ ਚੀਕ ਮਾਰੀ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹਿੱਲ ਪਈ। 'ਉਹ ਲੜਕੀ! ਟਿਕਟ?' ਉਹ ਚੜ੍ਹਨ ਹੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲੇ ਇਕ ਬਾਬੂ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ। 'ਜੀ ਬਾਬੂ ਜੀ! ...ਟਿਕਟ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ...।' ਨੀਲੇ ਨੇ ਡਰਦੇ ਡਰਦੇ ਕਿਹਾ। 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਤੇਰੇ ਪਿਉ ਦੀ ਏ?' ਬਾਬੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰੋਹਬ ਸੀ। 'ਜੀ ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਆਂ...।' 'ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੀ ਆਂ। ਮੇਰੀ ਇਕ ਅੰਨ੍ਹੀ ਮਾਂ, ਇਕ ਲੁਲੂ ਭਾਈ ਤੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦੀ ਰੋਟੀ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੈ ਬਾਬੂ ਜੀ।' 'ਤੂੰ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ।' ਬਾਬੂ ਨੇ ਕੜਕ ਕੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਰੋ ਮੇਰੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਮਾਂ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਰੋ' ਨੀਲੇ ਨੇ ਤਰਲੇ ਕੱਢੇ। 'ਨਖਰੇ ਨਾ ਕਰ ਐਵੇਂ! ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਮਖੌਲ ਸਮਝ ਛੱਡਿਓ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਇੱਧਰ ਆ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।' ਬਾਬੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲੁੱਚਪੁਣਾ ਉਤਰ ਆਇਆ। 'ਕਿਧਰ ਬਾਬੂ ਜੀ?' ਲੜਕੀ ਦੇ ਭਾਣੇ ਭੂਚਾਲ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ। 'ਕੁ-ਲਗਦੀ ਕਿੱਧਰ ਦੀ' ਏਨੇ ਨੂੰ ਗਾਰਡ ਦਾ ਡੱਬਾ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੱਡੀ ਅਜੇ ਹੌਲੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਨੀਲੇ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। 'ਚੜ੍ਹ ਉਪਰ। ਗਾਰਡ ਦੇ ਡੱਬੇ 'ਚ। ਨਹੀਂ ਤੇ ਤੇਰੀ ਮੀਮੋ ਕੱਟਦਾ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ।' 'ਮੀਮੋ' ਨਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲਿਆ ਮੇਰੀ ਨਾ ਕੱਟੀ, ਮੈਂ ਮੀਮੋ ਨਹੀਂ ਕਟਾਉਣੀ ਮੈ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਮਰ ਕੇ ਬਚੀ ਆਂ। ਨੀਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮੀਮੋ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਖੋਰੇ ਮੀਮੋ ਸੀ ਜਾਂ ਤਲਵਾਰ, ਮੀਮੋ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਉਹ ਲੜਕੀ ਝੱਟ ਪੱਟ ਗਾਰਡ ਦੇ ਡੱਬੇ 'ਚ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਉਹ ਬਾਬੂ। 'ਆਉ ਮੇਰੀ ਜਾਨ।' ਗਾਰਡ ਨੇ ਬਾਹਰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਲਿਆਂਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੀਡ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਾਲ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਨਿੱਮੋਝੁਣੇ ਹੋਏ ਨਿਰਾਸ਼ ਪਾੜ੍ਹੇ ਡੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀਖਾਂ ਨਾਲ ਲਟਕੇ, ਹੱਡਾ ਰੋੜੀ ਦੀ ਗਿੱਧ ਵਾਂਗ ਗਾਰਡ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾਈ ਆਪਣੀ ਹਾਰ 'ਤੇ ਪਸ਼ਚਾਤਪ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਠਿੱਠ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ। ਘਟੀਆ ਤੇ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਲ-ਛਿਮਾਹੀ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਗੇੜਾ ਮਾਰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਏਧਰੋਂ-ਓਧਰੋਂ ਦੱਸ ਪੈਂਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਕਿ

ਪ੍ਰੈ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
91+94176-92015

ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਪੰਜਾਬ-ਗੇੜਾ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮਿਲਿਆਂ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ-ਵੱਸ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੀਬੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਵਿਚਾਰੀ ਦਾ ਅੱਗੋ-ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ

ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਿ

ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਪੇਕੇ ਨਾ ਸਹੁਰੇ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ-ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮਨ ਹੌਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ। ਐਤਕੀਂ ਜਦੋਂ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਾ ਬਾਈ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਤਰਲਾ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਕਾਰ 'ਤੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਪਰ ਇਕ ਤਰਕੀਬ ਬਣਾਈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਚਲਾ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਘੰਟੇ-ਦੋ ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨੂੰ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ। ਪਰ ਇਕ ਗਤਬਤ ਹੋ ਗਈ। ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਘਰ ਦਾ ਰਾਹ ਯਾਦ ਆਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁੰਦਲੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਕੇ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਆਖਰ ਉਹਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਬੀਬੀ ਕੋਲ ਫੋਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਬਾਈ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਆਇਆ,

"ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ। ਮੈਂ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।" ਹੁਣ ਹੋਰ ਮੁਸਕਿਲ ਹੋ ਗਈ। ਬੀਬੀ ਨੂੰ 'ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਖੜਾਉਂਦਾ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਫੋਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਬਾਈ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਫੋਨ ਕਰੇਗਾ, ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ। ਬੈਰ ਮੈਂ ਦੁਚਿੱਤੀ ਜਿਹੀ ਵਿਚ ਬਾਏ ਸੋਚਿਆ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਬਾਈ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਦੂਰੋਂ ਬਾਈ ਦੀ ਕਾਰ ਆਉਂਦੀ ਵੇਖੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਹੁਣ ਚੱਲਦਾ ਹਾਂ, ਘੰਟੇ ਤਕ ਇੱਥੇ ਹੀ ਆ ਜਾਈ, ਮੈਂ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ।" ਪਰ ਸਾਡੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਬਾਈ ਉੱਥੇ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਚੱਲਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ-ਵਸ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਬੀਬੀ ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਬਾਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਮੂਹਰੇ ਲਾ ਲਈ। ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਘਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਬਾਈ ਝੱਟ ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ।

ਘਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਲ ਡਰਿੰਕ ਪਿਆਇਆ। ਮੈਂ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਪੀਤਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਸਰਸਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ 'ਫਾਰਮ' ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ-- "ਹੋਰ ਬਾਈ, ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਦਾ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਿੱਛੋਂ... ਕੀ ਕਰਦੈਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ... ਤੇਰੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੰਦ ਟੁੱਟੇ ਪਏ ਨੇ, ਆਹ ਵੇਖ-ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪੂਰੇ ਨੇ...ਵਾਲ ਡਾਈ ਕਰਦੈਂ? ਵੇਖ, ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਵਾਲ ਚਿੱਟੇ ਹੋ ਗਏ.. ਬੜਾ ਲਿੱਸਾ ਹੋ ਗਿਐਂ, ਮੈਂ ਤੈਥੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਹਾਂ... ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਹਤ ਵੇਖ... ਤੇ ਮੈਂ 'ਹਾਂ-ਹੂੰ' ਕਰ ਕੇ ਟਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੋਚੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਟਪਟਾਂਗ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮਾਰ ਕਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਗੇੜਾ, ਉੱਥੇ ਬੜੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੇ,

ਇੱਥੇ ਕੀ ਹੈ- ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ? ਐਵੇਂ ਜੁਨ ਗਾਲਣੀ... ਫਾਰਨ ਦੀ ਦਾਰ, ਮੇਮਾਂ, ਝੀਲਾਂ, ਸਮੁੰਦਰ, ਨਜ਼ਾਰੇ, ਐਸ ਹੀ ਐਸ...।' ਬੀਬੀ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ 'ਭਕਾਈ' ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬੀਬੀ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਲਾਚਾਰ ਜਿਹੀ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਬਾਈ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰੇ, ਪਰ ਉਹ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਮਨ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਯਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਲੂਸ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣਾ ਤੇ ਮੈਂ ਸਫਲ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਬਾਈ ਵਿਚਾਰਾ ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਰ ਆਇਆ ਵੀ ਪਰ ਜਾਲ 'ਚ ਨਹੀਂ ਫਸਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਸਾਖਿਆਤ ਸਹੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ- 'ਇਕ ਚੁੱਪ ਸੌ ਸੁੱਖ।' ਜੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲੱਗਦਾ, 'ਤੂੰ-ਤੂੰ ਮੈਂ-ਮੈਂ' ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਲੋਕ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ-- 'ਫਰੀਦਾ ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਿ ਗੁਸਾ ਮਨਿ ਨ ਹਢਾਇ। ਦੇਹੀ ਰੋਗ ਨਾਲ ਲਗਈ ਪਲੈ ਸਭ ਕਿਛੁ ਪਾਇ।' ਅੱਜ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦੇ ਸ਼ਲੋਕ ਨੂੰ ਕਮਾਇਆ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਹੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦਾ ਸਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਾਣਮੱਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ

ਸਿਹਤਨਾਮਾ

ਹਵਾਵਰਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿਚ ਜੁਟੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣੀ ਬੁੱਝੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਅਜਿਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤਰਿਆ-ਬਹੱਤਰਿਆ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨਾਂ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਲਿਸਟਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਐਮ.ਡੀ
ਫੋਨ: 0175-2216783

ਜਾਣਕਾਰੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਟੇਜਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਸਾਂਭਦਾ ਹੈ:

1. ਪੱਕੀ ਕੱਚੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ:- ਇਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤਕ ਗੱਲ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਪੂਰੀ ਯਾਦ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2. ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਸਾਂਭਣਾ:- ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਉਹੀ ਗੱਲ ਬੌਤਾ ਬਹੁਤ ਝਾੜ ਕੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੱਸਾ ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ:- ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸਤਿਆ ਲੱਸੀ ਵੀ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਯਾਦ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ-ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਮਰ ਭਰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚੁਫੇਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮੌਤ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨ ਹਿੱਸੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦਾਂ ਉਘਾੜਨ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦਿਨ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਖਰਬਾਂ ਸੈੱਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਨੂੰ ਰਿਪੇਅਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਸੈੱਲਾਂ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੀ ਜਾਪੇ ਪਰ, 'ਕੱਲ ਕੀ ਖਾਧਾ ਸੀ', ਵਰਗੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ

ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਹਿਲਜੁਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਗੱਲਾਂ ਰੋਜ਼ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਜਵਾਬ ਲੱਭ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲਈ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪੂਰਾ ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਉਘਾੜਨ ਲਈ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਬਾਹਰੀ ਸੁਨੇਹੇ ਤੋਂ ਦੂਜਾ, ਅੰਦਰੂਨੀ। ਸੈੱਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਛਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਇਕ ਨੱਕਰੇ ਤਹਿ ਬਣਾ ਕੇ, ਯਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਦਿਮਾਗ ਉਸ ਯਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚੰਗੀ, ਮਾੜੀ, ਬੇਹੂਦਾ, ਸ਼ਰਮਸਾਰ, ਭਿਆਨਕ ਆਦਿ ਲੇਬਲ ਲਾ ਕੇ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਯਾਦ ਦੀ ਫਾਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪੱਕੀ ਯਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣਾ ਹੈ-ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਭੜਕਣਾ ਹੈ, ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਭੁਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ-ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਯਾਦ ਉੱਤੇ ਬਾਹਰੀ ਅਸਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:- ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤਣਾਓ, ਗੱਸਾ, ਲੜਾਈ, ਪਿਆਰ, ਮੌਤ ਆਦਿ। ਜੇ ਯਾਦ ਪਿਆਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਡੂੰਘੀ ਸੱਟ ਮਾਰ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਭੁੱਲਦੀ ਨਹੀਂ। ਤਣਾਓ ਅਧੀਨ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫਿੱਕੀਆਂ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਿਆਨ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਯਾਦ ਉਘਾੜੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਿਸ ਪਵੇ ਤਾਂ ਛਪੀ ਹੋਈ ਯਾਦ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਉਘਾੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੁੱਤਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਗਦਾ ਹੋਇਆ, ਸਾਫ-ਸਫਾਈ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਸਾਂਭਦਾ ਜਾਂ ਝਾੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਸੁੱਤਿਆਂ ਵੀ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਮੁਸਕਾਨ, ਹਾਸਾ ਜਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਬੋਲ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕ ਖੋਜਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਬਤ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹਵਾਵਰਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ:

1. ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਣੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ:

ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ, ਗੋਡੀ ਕਰਨੀ, ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ, ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਨੀ, ਸ਼ਤਰੰਜ ਖੇਡਣੀ, ਕੈਰਮ ਬੋਰਡ ਖੇਡ ਖੇਡਣੀ,

ਸੁਡੋਕੂ ਖੇਡਣੀ, ਪਹੇਲੀਆਂ ਬੁੱਝਣੀਆਂ ਆਦਿ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿਲਜੁਲ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੁਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

2. ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤੋਂ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਪੱਕੀ ਯਾਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੇਖਣਾ, ਸੁਣਨਾ, ਟੋਹਣਾ, ਸੁੰਘਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰਲ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰਦਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਿਮਾਗ ਦਾ 'ਪਿਰੀਫੋਰਮ ਕੋਰਟੈਕਸ' ਹਿੱਸਾ ਸੁੰਘੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ, ਭਾਵ ਨਜ਼ਰ, ਛੋਹ, ਸੁਣਨਾ ਆਦਿ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਦ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਯਾਦ ਉਘਾੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੁੰਘਣ ਲਈ ਜੁੜੀ ਯਾਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

3. ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣਾ:

ਜਦੋਂ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਚਲੋ ਉਮਰ ਲੰਘ

ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਟਿਕਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸੋਚ ਹੀ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

4. ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਧੀਆ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ:

ਹਰ ਨਿੱਕੀ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਦਿਮਾਗ ਲਈ ਵੀ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਚਾਬੀ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਕੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਲੂਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਗਿਆ, ਘਰ ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਐਨਕ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ, ਵਗੈਰਾ।

ਇਸੇ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਚਾਬੀ ਇਕੋ ਥਾਂ, ਐਨਕ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੀਜੀ ਥਾਂ। ਜੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਫਾਲਤੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਇੰਜ ਹੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਜੁਬਾਨੀ ਰੱਟਾ ਲਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਲਿਖਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਿਮਾਗ ਉੱਤੇ ਫਾਲਤੂ ਬੋਝ ਨਾ ਪਵੇ।

ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਵੀ ਇਕ ਫਾਈਲ ਲਾਉਣੀ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਗਜ਼ ਲੱਭਦਿਆਂ ਸਾਰਾ ਘਰ ਉੱਤੇ ਖੋਲੇ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਫਰਿਜ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਅਲਮਾਰੀ ਉੱਤੇ ਇਕ ਕਲਿੱਪ ਲਾ ਕੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

5. ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਣਾਓ:

ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਭੁੱਲਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਬੋਲ ਕੇ ਸੁਣਾਓ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਗਰਾਰੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਅੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਸਲਨ-ਐਹ ਪਰਸ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹਾਂ-ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਓ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਕੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਕੇ ਪੁੱਛ ਲਵੋ-ਯਾਦ ਹੈ ਨਾ ਪਰਸ ਐਥੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ!

6. ਔਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ

ਯਾਦ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ:

ਜਦੋਂ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ ਇਕ ਔਖਾ ਚੈਪਟਰ ਮਸਾਂ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਹਟੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹੋਰ ਔਖਾ ਚੈਪਟਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਬਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਚੈਪਟਰ ਵੀ ਔਖਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਕ ਔਖਾ ਤੇ ਫੇਰ ਇਕ ਸੌਖਾ ਚੈਪਟਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਚਤਾ ਕੁ ਆਰਾਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮਾਮੇ ਦੀ ਭੂਆ ਦੇ ਸਾਂਢ ਦੀ ਗਵਾਂਢ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਦੀ ਭਾਬੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣੇ ਔਖੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ!

7. ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ:

ਔਖਾ ਚੈਪਟਰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸੌਖਿਆਂ ਯਾਦ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਔਖੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੀ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਲਿਖ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲੰਘਦੇ ਵੜਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਪੱਕੀ ਯਾਦ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਚੈਪਟਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਏ ਰੱਟਿਆਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਰੱਟੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਕੱਚੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

8. ਲੈਮ ਤਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ:

ਜੇ ਸਬਜ਼ੀ, ਐਨਕ ਲਿਆਉਣੀ, ਅਲਮਾਰੀ ਠੀਕ, ਸਕੂਲ ਫੀਸ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਜੋੜ ਲਵੋ- ਸ, ਅ, ਅ, ਸ ਤੇ 'ਸਾਸ' ਯਾਦ ਰੱਖ ਲਵੋ ਤਾਂ ਕੰਮ ਭੁੱਲਦੇ ਨਹੀਂ।

ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਮਬਾਣ ਹੈ-ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ!

ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਿੱਜਿਆ ਮਨ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਜਦੋਂ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟਦੀ ਜਾਪੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ, ਭਾਵੇਂ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ, ਜਾਨਵਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਰੋਬ ਨਾਲ, ਪਰ ਕਰੋ ਜ਼ਰੂਰ! ਅਜ਼ਮਾਓ ਤੇ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਲਓ!

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਉੱਤੇ ਭਾਰੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਲਿਹਾਜ਼ੂ ਪੁੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸਾਧਣ ਦੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਮੁਤੱਲਕ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ, ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਉਮੀਦ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਬੇਨਾਮੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ

ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਮਚੰਦਰਨ

ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣਗੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਫ਼ਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਗੋਤਾ ਖਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੁਨਬਪਰਵਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਫ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਹੀ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਜਿਵੇਂ 'ਮੋਦੀ ਮੋਦੀ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ ਬਥਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਨਿਰੀ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਸੀ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਉਲਟ ਮੋਦੀ ਘੱਟ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਅੱਪੜਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਰਬਉੱਚ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ

ਅਫ਼ਾਨੀ ਦਾ ਅਣਸੁਲਝਿਆ ਸਵਾਲ

ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਆਗੂ ਭਗਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਵ ਕਾਂਤ ਬਰੁਆ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 'ਇੰਡੀਆ ਇਜ਼ ਇੰਦਰਾ ਐਂਡ ਇੰਦਰਾ ਇਜ਼ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਘੜਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਆਗੂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਖੀਏ ਉਧੇੜਦਾ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਔਖਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਅਸੰਭਵ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਬਚਾਓ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇਹ ਹੁਨਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਫ਼ਾਨੀ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ। ਅਫ਼ਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ (ਪੂੰਜੀ) ਅਤੇ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਵਿੱਭ ਨੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਾਕੀ ਵੱਡੇ ਖਿਡਾਰੀ ਇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਜਾਂ ਆਲਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਥਕੰਡੇ ਨਾ ਵਰਤਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕ ਉਦਮੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕ-ਸਾਫ ਰਹੇ ਜਦਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਪੁੰਜੀਪਤੀ ਜਮਾਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਸਿਆਹ

ਕਰਨ 'ਤੇ ਜੁਟੀ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਗ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫ਼ਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰੀਬੀ ਸਾਂਝ ਕਰ ਕੇ ਹੈ।

ਹਕੀਕੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਰਜ਼ੀ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੁਝ ਹਕੀਕੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਾਨੀ ਨੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਲਾਈਦਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ? ਕੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮੁਬਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਅਤੇ ਗੰਗਾਵਰਮ ਬੰਦਰਗਾਹ ਅਫ਼ਾਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਘੋਖ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ? 'ਫਾਇਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਨਿੱਕੀ ਏਸ਼ੀਆ' ਮੁਤਾਬਕ 'ਅਫ਼ਾਨੀ ਸਮੂਹ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਫੀਸਦ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ'। ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਜਾਂ ਅਫ਼ਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਅਪਰਾਧਕ ਇਰਾਦਾ ਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਵਿਹਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਤੇ ਸਿਰਫ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਨੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ ਵਿਚ ਅਫ਼ਾਨੀ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਲਈ ਇਹੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਅਤਿਅੰਤ ਧਨਾਢ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਠੱਲ੍ਹ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਉਦੋਂ ਨਾਕਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ

ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੈਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਸਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬੈਂਕਰ ਲਈ ਕੋਈ ਇਕ ਉਦਮੀ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਹੇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੰਦੇਭਾਗੀ, ਹੋਰਨਾਂ ਉਭਰਦੇ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਗਤ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਨਜ਼ਰ ਪੂੰਜੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਖੀ ਹੈ। ਹੋਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾ ਮੌਜੂਦ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਉਦਮੀ ਇਕ ਹੀ ਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਅਫ਼ਾਨੀ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਕ ਰਵਾਇਤੀ ਭਾਰਤੀ ਪੁੰਜੀਪਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਨਤਕ ਬੱਚਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੰਗਣ ਲਈ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਅਫ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਰਜਾਉਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਉਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਸੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਉਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਉਰਜਾਵਾਂ ਦੀ ਅਲਖ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀਕਰਨ ਹੀ ਇਕਮਾਤਰ ਰਾਹ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਭਾਰਤੀ ਪੂੰਜੀ ਉਪਰ ਅਫ਼ਾਨੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ, ਓਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੈਰੇਜ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਆਲਮੀ ਮੰਚ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸਟੀਵ ਜੋਬਸ ਤੇ ਮਾਰਕ ਜ਼ਕਰਬਰਗ ਜਿਹੇ ਉਦਮੀ-ਅਰਥਪਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਸਾਡੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਤੀ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਲਿਹਾਜ਼ੂ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਰੂਪ ਆਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅਫ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਨਵਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਈਏ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਅਫ਼ਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਡੇਗਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਅਫ਼ਾਨੀ ਆਪਣੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਫਾਲੋਆਨ ਪਬਲਿਕ

ਆਫਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਚੁਣਾਵੀ ਸਾਲ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧੀਆ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਅਤੇ 21 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬੀਬੀਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਐਨਰੋਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਝਟਕਿਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਐਨਰੋਨ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਐੱਲ.ਆਈ.ਸੀ.) ਅਤੇ ਐਪਲਾਈਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫੰਡ (ਈ.ਪੀ.ਐੱਫ.) ਉਪਰ ਐਨਰੋਨ ਇੰਡੀਆ (ਡਬਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ) ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰਜ਼ਾ ਤਾਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁਛਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸਟੋਰੀ ਕੱਢੀ ਸੀ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ਮਾਰ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸੰਪਾਦਕ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਟੋਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਆਲਮੀ ਅਖਬਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਟੋਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਵੱਜੀ ਠੱਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਹ ਐਨਰੋਨ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕਸਾਫ ਦੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਝ, ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ 2008 ਵਾਲਾ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਗਲੀ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ 'ਨਵੀਂ' ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਆਮਦ ਅਤੇ 1966 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੜ-ਗਠਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ 'ਨਵੀਂ' ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਹਿਲੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਖਰੜੇ 2013 ਅਤੇ 2018 ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਖਰੜਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸਾਂ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਖਰੜੇ ਵਿਚਾਰੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ, ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਇਸ

ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ
ਫੋਨ: +91-98722-20714

ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੈਰ-ਸੰਜੀਦਾ ਰਵੇਈਏ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਆਈ ਕਮੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹਵਾਲਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਦੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ, ਖਾਸਕਰ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ

ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ ਤਸਖ਼ੀਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀ ਮਾਡਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅਨਾਜ ਉਗਾਉਣ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਮੰਤਵ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਦਕਾ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅੰਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਕੀੜੇਮਾਰ ਤੇ ਨਦੀਨਮਾਰ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਕਾਇਮ ਕਲਪ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਵੱਜੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਹਨ- ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਲਾਗਤ, ਘਟਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਘਟ ਰਹੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਸਾਇੰਸ ਇਕੱਲੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਲਏ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ-ਵਾਧਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗਤ ਪੱਖੋਂ ਅਸਰਦਾਰ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖੋਂ

ਹੰਢਣਸਾਰ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਖੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਆਮਦਨ ਵਧੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਖਾਸਕਰ ਸਨਅਤੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥੂਲ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਿੱਤੇ ਜਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਕੁਝ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋਹਲ ਕਮੇਟੀ-1 (1986) ਅਤੇ ਜੋਹਲ ਕਮੇਟੀ-2 (2002) ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਢੁਕਵੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਅਤੇ ਸੇਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਤਹਿ ਉਤਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਵੱਲ ਵੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ (ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ) ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਰਾਹੀਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਖਪਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿ ਝੋਨੇ-ਪਾਣੀ-ਊਰਜਾ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੀ ਹਾਲੀਆ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਇਕ ਨਹਿਰ ਦਾ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ (ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਈ ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀ) ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਧਸਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ। ਇਹੋ ਦੁਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਸਬਬ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਨੀਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ। ਸਾਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਨੀਤੀ ਵੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਦਾ ਮਾਲੀ ਵਿਕਾਸ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਧ ਰਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਰਾਹੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਰੇ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਹਿਮ ਪਰ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਦਰਿਆਈ ਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ 82 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ

ਫ਼ਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਓਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਆਮਦਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਜਿੰਨੀ ਆਮਦਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੇ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਵਿਚ ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਅ ਤੇ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕਰਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਰਕਬੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਤੇ ਜੋਖਮ ਬੀਮਾ ਵਰਗੇ ਕਦਮ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਮੰਡੀਕਰਨ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਖਪਤ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ ਤਹਿਤ ਉੱਭਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਮਾਰਕੀਟ ਚੌਕਸੀ ਵੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੁਹਿੰਦ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਨੀ ਬਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਹੇਵੰਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤਵੱਜੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚਲੀ ਵਾਧੂ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖਪਾਉਣਾ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਖਾਕਾ ਉਲੀਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਭਰਵੇਂ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਝਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ (31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ) ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਖਾਸਕਰ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਨੀਤੀਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸਕਰ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਠੋਸ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸ ਪਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ - 'ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਦੇ ਫੁੱਲ'

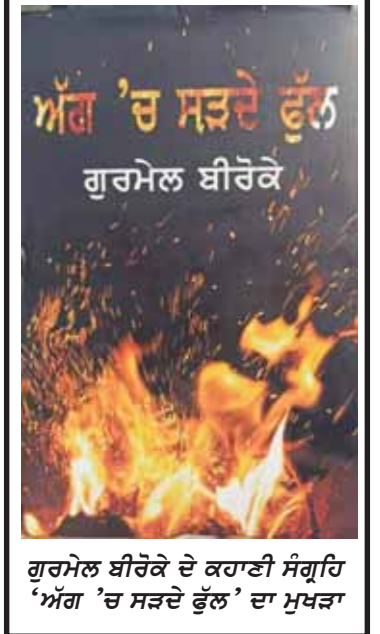
ਪਰਵਾਸੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਮੇਲ ਬੀਰੋਕੇ ਆਪਣੇ ਪਲੇਠੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਦੇ ਫੁੱਲ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬਾਤਾਂ ਸੜਕ ਦੀਆਂ' ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਜੋੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸ-ਪਰਵਾਸ ਨਾਲ

ਨਿਰੰਜਣ ਬੋਰਾ
ਫੋਨ: 91-89682-82700

ਜੁੜੀਆਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸੰਵਾਦ ਸਿਰਜ ਕੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੁਹਜ ਸਲੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜ ਸਕੇ ਜਿਹੜਾ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਤੁੰਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੂਰਬ ਵੱਲੋਂ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਾਰਤ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਏਧਰ ਬੁਲਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ-ਫੇਰੀਆਂ ਤੇ ਚਲਾਕੀਆਂ ਸਿੱਖ ਗਏ

ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਢਾਲ ਸਕੇ। ਕਹਾਣੀ 'ਛਾਲਾ ਫਿੱਸ ਗਿਆ' ਦੇ ਪਾਤਰ ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਵਾਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਵਾਸ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਵੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਉਲਝਣਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੂਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਡੇਨੀਅਲ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਰਵੀਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੰਕੀਰਣ ਤੇ ਛਲ ਕਪਟ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਰਵੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡੇਨੀਅਲ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਬੂਠੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਵਾਲੇ' ਇਸ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਇਕ ਪੱਲਤੇ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਗੋਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੋਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲਾ ਪੱਲਤਾ ਹੀ ਭਾਰੂ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ

ਸਾਂਝੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖਾਨਦਾਨੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਗੁਰਮੇਲ ਬੀਰੋਕੇ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਦੇ ਫੁੱਲ' ਦਾ ਮੁਖੜਾ

ਬੁੱਕਲ ਵਿਚਲੇ ਸੱਪਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ 'ਸੀਲ ਮੋਰਨੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਹਰਲੀਨ ਕੌਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸੀਲ ਮੋਰਨੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਗਰੀਬ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਪਿਓ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲਾੜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਤ ਕੇ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਸੰਤਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਸੁੱਚੇ ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਕੀਚਰਾਂ' ਵਿਚਲੀ ਸਰੂਪ ਹਰਲੀਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਮੰਦਬੁੱਧੀ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੇ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਸਹੁਰਾ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਰ ਖਰੀਦ ਗੁਲਾਮ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਭੋਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਸਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਵਜੋਂ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਟਾਕੀਆਂ ਲੱਗੇ ਰਿਸ਼ਤੇ' ਵਿਚਲੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਸਰਾਬੀ ਕਬਾਬੀ ਹੋਲਦਾਰ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਟਾਕੀਆਂ ਲੱਗਾ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਰ ਤਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਮਤਰੇਈ ਧੀ 'ਤੇ ਹੀ ਮੈਲੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਮੁਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਸਮੇਤ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਭਰੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲ' ਆਪਣੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅੰਦਰਲੇ ਮਾਨਸਿਕ ਖਲਾਅ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੇ ਦਾਦਕਿਆਂ

ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਅਮਾਨਵੀ ਵਿਹਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਦੋ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਡਾ ਮਾਨਸਿਕ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਸੀ ਸਾਥ ਤੇ ਸਮਲਿੰਗੀ ਸਬੰਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਲਾਅ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਾਥੀ ਦੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਟਾਈਟਲ 'ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਦੇ ਫੁੱਲ' ਦੇ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਜਵਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੇ ਨਫਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਨ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਜੁਗਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਂਗ ਸਾਦ-ਮੁਰਾਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗਤਾ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੌਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ-ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੋੜੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਵਸੇਬਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਪਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਹਲ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਛਪੀ ਗਈ 112 ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ 225 ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸੁਅਗਤ ਯੋਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਉੱਪਰ ਹਾਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਮੋਬਾਈਲ

ਸ਼ਰਾਬ, ਬੀਤੀ-ਸਿਗਰਟ, ਜ਼ਰਦਾ ਅਤੇ ਗੂਟਕਾ ਆਦਿ ਹੀ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਜਿਵੇਂ ਮੋਬਾਈਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਜ਼ਨੂੰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਈ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਮੋਬਾਈਲ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਟੈਬਲੇਟ ਆਦਿ ਗੈਜ਼ਟਸ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਰਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ

ਅਬਦੁਲ ਗੱਫਾਰ

ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵੀ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਹਰ ਆਮ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਬੱਚੇ ਵੀ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੱਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਲਗਭਗ 30 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਅਤੇ 70 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਰੀਬ 39 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਮਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੋਬਾਈਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਤਰਾਉਂਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਫੋਨ 'ਚ ਰੁੱਝਿਆ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਵੇਗਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਸਕੂਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਕੁੱਝ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਸਰ ਮੋਬਾਈਲ

ਫੋਨ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਵੀ ਮੋਬਾਈਲ ਪ੍ਰਤੀ ਆਕਰਸ਼ਣ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਣ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਟਵਿੱਟਰ ਅਤੇ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. ਐਪਸ ਦੀ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ

ਦੇ ਸੋਖਣ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਐਕਸੀਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ

ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਬਾਲਗ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ ਲਿੰਕਾਂ 'ਤੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲਗ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਏ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਹਿਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਟੋਲੋਡੋ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਖੋਜ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਜ਼ਟਸ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਨੀਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇਪਣ ਵੱਲ ਧਕੇਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਚਮੜੀ 'ਤੇ ਖਰਸ਼, ਖੁਸ਼ਕੀ ਅਤੇ ਟੈਨਿੰਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਥਕਾਵਟ, ਸਿਰਦਰਦ, ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਮੀ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦਾ ਘਟਣਾ, ਕੰਨ ਵੱਜਣਾ, ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ, ਮੋਟਾਪਾ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਆਦਿ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਸਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮਾਂ ਦੀ ਲੱਗੀ ਲੜ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਗੇਮਾਂ ਵੱਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੇਮਾਂ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜਨਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਮਿਲਵਰਤਨ ਦੀ ਘਾਟ, ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦਾ ਭੰਗ ਹੋਣਾ, ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਣਾ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਮਨ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪੱਖਾਂ 'ਚ ਉਦਾਸੀਨਤਾ, ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਵਧਣਾ, ਹਿੰਸਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ 'ਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਰੱਜ ਕੇ ਆਨਲਾਈਨ ਹੋਮ ਵਰਕ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਲੜ ਲਗਾਉਣ 'ਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਅੰਦਰ ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਫ੍ਰੀਟਾਈਮ ਗਰੁੱਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਮ ਵਰਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਲਹਿਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਵੱਸ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਗੇਮਿੰਗ, ਯੂ-ਟਿਊਬ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੋਬਾਈਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰੀ ਵਾਲੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦਲਦਲ ਰੂਪੀ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਮਾਰ

ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਵੇਂ ਗੈਜ਼ਟਸ ਅਤੇ ਐਪਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਰਤੋਂ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਅਤੇ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਬਲੈਂਡ ਪ੍ਰੈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਘਾਤਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਅਣਚਾਹੇ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਬੱਚੇ ਫੋਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਐਨੇ ਜ਼ਨੂੰਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਚ ਗੁਆਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਮੋਬਾਈਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਅਸਲੀਲ ਸੰਦੇਸ਼, ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਭੇਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਔਸਤ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੁਹਾਡੀ ਫਲੋਸ ਸੀਟ ਤੋਂ 7 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਦੇ ਕੀਟਾਣੂ ਫੂਡ ਪ੍ਰਾਇਜ਼ਿਨਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੇ ਕੀੜਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੇਟ ਦਰਦ, ਉਲਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦਿਲ ਜੋ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਦਿਲ ਜੋ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਨਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਣਾ ਸੀ ਹੋ ਗਿਆ ਡਰ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਫਿਰ ਨਾ ਕੋਈ ਮਲਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਇਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਉਸਦਾ ਖਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਅਮੀਰੀ ਹੈ ਦਿਲ ਵੀ ਫਿਰ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕਰਦੈ ਜੋ ਪਿਆਰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੈ ਜੋ, ਜੀਣਾ ਉਸਦਾ ਕਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨੁਰ ਚਮਕਦਾ ਹੁੰਦੈ ਸਾਫ਼ ਦਿਲ ਦਾ ਜਲਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਦਿਲ ਦੁਖਾਇਆ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੇ ਕੋਮਲ ਚੰਗਾ ਨਾ ਇਹ ਅਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
-ਬਸੰਤ ਲਾਲ ਕੋਮਲ
ਫੋਨ: 94170-05813

ਸਮਰਪਣ
ਸੱਚ ਦੱਸੀ... ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਮੇਰੇ ਅਦਬ ਅਤੇ ਇਬਾਦਤ ਦਾ...?

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਪਰ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਡਾਹੜਾ ਏਂ ਤੇ ਡਾਹੜੇ ਅੱਗੇ ਕੀਹਦਾ ਜ਼ੋਰ?? ਜਾਂ ਤੂੰ ਪੱਕਾ ਪਰਖਦਾ ਹੋਣੈ, ਮੇਰੇ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਵਫ਼ਾ ਨੂੰ।
ਹਾਂ, ਤੂੰ ਡਾਹੜਾ ਵੀ ਏਂ ਤੇ ਪਰਖ ਵੀ ਸਕਦੈ ਚੱਲ ਦੱਸ, ਕੀ ਕਸਵੱਟੀ ਹੈ ਤੇਰੀ ਪਰਖ ਦੀ? ਜਾਨ? ਜਹਾਨ? ਸ਼ਾਨ? ਈਮਾਨ?
ਸਭ ਪੇਸ਼ ਏ ਤੇਰੀ ਖਿਦਮਤ 'ਚ! ਸਵੀਕਾਰ, ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ...? ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਤੂੰ ਤਾਂ ਡਾਹੜਾ ਏਂ...! -ਖੁਸ਼ਦੀਪ ਬਰਾੜ

ਕਾਤਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਭਾਲਦੇ
ਕਾਤਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਭਾਲਦੇ, ਨਾਦਾਨ ਨੇ ਜੋ ਏਹ ਆਸ ਪਾਲਦੇ।
ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਹ ਕੋਹ ਮਾਰੇ, ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਅਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਭਾਲਦੇ।
ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਏਥੇ, ਕੈਦ ਕਿਹੜੇ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ ਪੰਛੀ। ਨਸੀਬ ਨਾ ਛੱਤ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸੌਂਦੇ, ਫਿਕਰ ਪਏ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦਾਲ ਦੇ।
ਪਿਓ ਨੇ ਕਚਹਿਰੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਸੀ ਮੰਗਿਆ, ਪੁੱਤ ਪਿਆ ਅਜੇ ਤਰੀਕਾਂ ਭੁਗਤੇ। ਆਓ ਸੁਣਾਵਾਂ ਸੁਣੇ ਸਾਬੀਓ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਲ ਚਾਲ ਜੇ।
ਬੇਕਸੂਰ ਜਿੱਥੇ ਰਗੜੇ ਜਾਵਣ, ਕਸੂਰਵਾਰ ਬਣ ਮੰਤਰੀ ਬੈਠੇ। ਰੋਤਾ ਚਿੱਟਾ ਭੁੱਕੀਆਂ ਵੇਚਣ, ਦੁੱਧ ਦੀ ਰਾਖੀ ਬਿੱਲੇ ਬਹਾਲ 'ਤੇ।
ਬੁਠੇ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿੱਧਰੇ, ਹੋਈਆਂ ਕਿਤੇ ਬੁਠੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ। ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕਿਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਢੱਕਤੇ, ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜਾਲ 'ਤੇ।
ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਥਾਲੀ ਧਰ ਕੋਈ ਦੋਦਾ, ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗੀ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਲੂਣ ਕੋਈ ਭੁੱਕੇ, ਜਦ ਕੋਈ ਖੱਲੇ ਅੱਗ ਬਾਲ ਦਏ।

ਹਕੂਮਤਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਸੋਚ ਨਾ ਬਦਲੀ, ਬਦਲਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖਵਿੰਦਰਾ ਇਸਹਾਸ ਫਰੋਲੇ। ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਚਿਣੇ ਸੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤ-ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ।
ਕਾਤਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਭਾਲਦੇ, ਨਾਦਾਨ ਨੇ ਜੋ ਏਹ ਆਸ ਪਾਲਦੇ। ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਹ ਕੋਹ ਮਾਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਅਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਭਾਲਦੇ।
-ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ

ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ...
ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਆਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ, ਤੇਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਭੁੱਲ ਕੇ ਸਭ ਗਿੱਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ, ਆ! ਪਿਆਰਾਂ ਦੀ ਰਾਹ ਟੁਰੀਏ। ਬਿਖੜੇ ਪੰਧ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ, ਆ! ਚਨਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਹ ਟੁਰੀਏ। ਕਿਸਤੀ ਜਾਪੇ ਹੁਣ ਮੰਝਧਾਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ...! ਜੋ ਸੁਪਨੇ ਸੰਜੋਏ ਸਨ ਸੱਜਣਾ!

ਬੜੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨਿਭਾਵਾਂਗੇ ਤੋੜ ਤੱਕ ਸੱਜਣਾ, ਦਿਲੋਂ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨੈਣ ਨੇ ਦੀਦ ਦੇ ਭੁੱਖੇ, ਤੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ...!
ਜ਼ਮਾਨਾ ਲੱਖ ਮਾਰ ਤਾਹਨੇ ਇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਡੋਲਦਾ ਤੱਕਿਆ। ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਗਾਥਾ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਟੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਤੇਰੀ ਇਕ ਹੀ ਤੱਕਣੀ 'ਤੇ ਦਿਲ ਨਿਸਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ...!
ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰ ਜੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੱਗ 'ਤੇ ਨਾਮ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਜੋ ਅਪਣਾ ਲਏ ਇਹ ਗੁਣ, ਇਹ ਕਰਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਰਸਾਂ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨੂੰ, ਦਿਲੋਂ ਗੁਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਆਰਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਇਆ ਕਰ, ਤੇਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
-ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਫੋਨ: 94175-02773

ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 500 'ਸਮਾਰਟ ਵਿਲੇਜ' ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿੱਥਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਖੇਡਾਂ, ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਛੋਟੇ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਨੌਜਵਾਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰਤ ਹੋ ਸਕਣ।

ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ 'ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਮੇਰੀ ਰੂਹ' ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 9 ਟੀਚੇ ਮਿੱਥੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਰੋਟੀ ਮਿਲੇ, ਪਿੰਡ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਣੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪਿੰਡ 'ਚ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ, ਪਿੰਡ 'ਚ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲੇ, ਪਿੰਡ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਿੰਡ 'ਚ ਆਪਣਾ ਭਰਵਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਹੋਵੇ, ਪਿੰਡ 'ਚ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਮਿਲੇ, ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾੜੀ, ਸਾਉਣੀ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕਾਈ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ (ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ) ਚੁਣਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਰਡ ਬੰਦੀ ਨਾਲ ਪੰਚ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਪੰਚਾਇਤ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤਾਂ 'ਚ ਉੱਚ ਵਿਕਾਸ ਪੰਚਾਇਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿੱਕੇ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਿੰਬ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੁਣੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਗ੍ਰਾਮ ਸੇਵਕਾਂ, ਮਨਰੇਗਾ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਉਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 'ਚ ਹਾਲਤ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਦੋ-ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਲਗਭਗ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ

ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮਤਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਇਜਲਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਕੋਈ ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਕੰਮ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਫਗਵਾੜਾ ਦੇ 91 ਪਿੰਡ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 91 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਪੰਚਾਇਤ ਸਕੱਤਰ ਹਨ, ਫਗਵਾੜਾ 'ਚ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਨਹੀਂ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਥਾਈਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਾਜ਼ੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 3893 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਛੁਡਵਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਦੀ 6 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕੇਸ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਾਰਨ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਲਟਕਦੇ ਹਨ, ਉਪਰੰਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ

'ਚ ਮਗਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਇਕ ਵੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ। ਮਗਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਅਤੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮਟੀਰੀਅਲ (ਸਾਮਾਨ) 'ਤੇ ਖਰਚਿਆ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਲੇਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ 71 ਫ਼ੀਸਦੀ ਖਰਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮਟੀਰੀਅਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ਼ 28.56 ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ 100 ਦਿਨ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੜਕਾਂ, ਛੱਪੜ ਆਦਿ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਉਤੇ ਹੀ

ਦਿੱਤੀ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖਰਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ 'ਫੰਡ ਨਿਯੰਤਰਿਤ' ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਲਗਭਗ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਹੀ ਚਲਦੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆੜੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਟੀਚੇ ਮਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਮਾਡਲ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਕਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਕੀਮ, ਚੁਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਲੱਖ-ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ, ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਸਕੂਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਲਾਨਿੰਗ (ਯੋਜਨਾ) ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਰਹੀ। ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਬੇਲੋੜਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲੀਆਂ, ਨਾਲੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ, ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਆਦਿ ਤੱਕ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਰ ਦਸ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਲਸਟਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ। ਬਲਾਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਦੀਆਂ। ਕਿੱਥੇ ਹਸਪਤਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਹੈ, ਕਿੱਥੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ, ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਹਨ, ਵੱਡੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿੱਥੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੂਬਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੇ।

ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਚੋਲੇ ਰੱਪੇ, ਪੇਂਡੂ ਧੜੇਬੰਦੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਢਾਂਚਾ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸ ਪਿੰਡ ਤੇ ਕਿਸ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਕਿਸ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਾਕਮ ਵੀ ਇਹ ਲਿਸਟਾਂ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਕਚਹਿਰੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੱਲ ਕਰਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਿੰਡ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸਿਸਟਮ ਸਿਆਸੀ ਚੁੰਗਲ 'ਚ ਫਸ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸੁਚੇਤ ਲੋਕ ਹੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰਿਤ ਕਰ ਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਪੰਚ-ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਆ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਕ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਇਕ ਬਲਾਕ ਦਾ ਵੀ ਚਾਰਜ ਹੈ। ਕੀ ਤਿੰਨ ਵਿਕਾਸ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਫ਼ਸਰ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੀਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਰਕਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਕਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ 13ਵੇਂ ਅਤੇ 14ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਮਗਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫੰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ ਭਰ 'ਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ 6.68 ਲੱਖ ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 4.98 ਲੱਖ ਏਕੜ ਵਾਹੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਵਣ, ਸੜਕਾਂ, ਸਕੂਲ, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ, ਛੱਪੜ ਆਦਿ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ 1.70 ਲੱਖ ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੀਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਕਮਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲੀ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਨੂੰ 384 ਕਰੋੜ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ 18,412 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ

ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਅਪੀਲਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ 2000 ਕਰੋੜ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਬਜ਼ੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਹਿ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਧੌਕੇ ਧੌਸ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਗਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਯੋਜਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਪਰ ਮਗਨਰੇਗਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜੋ ਹਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ, ਉਹ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ-ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2022-23 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਨਰੇਗਾ ਨੇ 1.52 ਲੱਖ ਕੰਮ (ਪਹਿਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ) ਉਲੀਕੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ (ਨਵੰਬਰ 2022) ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ 18.78 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੀ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸੂਬੇ ਨੇ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ 1500 ਕਰੋੜ ਖਰਚੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 853.46 ਕਰੋੜ ਹੀ ਖਰਚੇ (56.9 ਫ਼ੀਸਦੀ)। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 153 ਵਿਕਾਸ ਬਲਾਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ 13,326 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 654 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਹੋਈ। ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰੋੜਾ, ਬਜਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕਮੀ ਜਾਂ ਵੱਧ ਰੋੜਾ 'ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਮਾਰਤੀ ਮਟੀਰੀਅਲ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਠੱਪ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਥਾਈਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਫੰਡ ਤਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਖਰਚੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਮਗਨਰੇਗਾ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਆਨਲਾਈਨ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਮਾਰਤੀ ਮਟੀਰੀਅਲ ਦਾ ਭਾਅ ਤੈਅ ਹੈ। ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਕੀਮਤ 300 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਬੋਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ 400 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਰੇਟ ਦਾ ਫਰਕ ਕਿਹੜੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੁੱਕੇਗਾ? ਉੱਥੇ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਰੇਟ 400 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 500 ਰੁਪਏ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮਗਨਰੇਗਾ 'ਚ ਇਹ ਰੇਟ 250 ਤੋਂ 300 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਹਾੜੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ 73ਵੀਂ ਸੋਧ ਜੋ 1992 'ਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 1993 'ਚ ਇਹ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਈ, ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇ। ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ 29 ਮਹਿਕਮੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਪਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਧਰੇ ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਗਏ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਹੀ ਨਾ

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਡਿਜੀਟਲ ਹੋਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰੀ ਜਾਈਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨ

ਮੁਹੰਮਦ ਅੱਬਾਸ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਫੋਨ: 98552-59650

ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਅਰ 'ਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਖੋਖਲੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ

ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ

ਹੈ : ਬੜ੍ਹਨੇ ਕੋ ਬਸਰ ਚਾਂਦ ਸੇ ਭੀ ਆਗੇ ਬੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਯੇਹ ਸੋਚੀਏ ਕਿਰਦਾਰ ਘਟਾ ਹੈ ਕਿ ਬੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਕਸਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਦਰੱਸੇ ਵੇਖੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਵਧੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਅਕਸਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਦੀ ਥਾਂ ਟੱਬਰ

ਵਾਈਜ਼ ਹੀ ਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ, 'ਲੰਬਤਾਂ ਦਾ ਜੱਗੀ!' ਤੇ ਬੱਚੇ ਆਖਣਾ, 'ਹਾਜ਼ਰ ਜੀ!'

'ਗੁੱਜਰਾਂ ਦਾ ਸਦੀਕ!' ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਹਾਜ਼ਰ ਜਨਾਬ!

'ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਕੁਲਦੀਪ!' ਹਾਜ਼ਰ ਜੀ! ਨਾਈਆਂ ਦਾ ਮੁਖਤਿਆਰ! ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਜੁਆਬ 'ਚ ਆਖਣਾ ਹਾਜ਼ਰ ਜੀ!

ਤੇ ਫਿਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਣਾ 'ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦਾ ਅਜ਼ਰਫ!' ਤੇ ਉਨ੍ਹੇ ਵੀ ਆਖਣਾ ਹਾਜ਼ਰ ਜਨਾਬ!

'ਪਠਾਨਾਂ ਦਾ ਜਮਸ਼ੇਦ!' 'ਪਰੇਜ਼ੇਟ ਸ੍ਰ!'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਅਲੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰਬੀਅਤ ਵੱਲ ਵੀ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਇਖਲਾਕੀ

ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ (ਫਿਰੋਗ) ਦੇਣ ਲਈ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨੋਕੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਕੂਲ 'ਚ ਬੱਚੇ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਨੋਕ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਜਦੋਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਪੁੱਛਦੇ ਤਾਂ ਲੰਬਤਾ ਦਾ ਜੱਗੀ ਆਖਦਾ, 'ਜੀ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਮੱਝਾ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਨਲਕੇ 'ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਬਾਲਟੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।' ਮਾਸਟਰ ਆਖਦਾ, 'ਸਾਬਾਸ਼ੇ ਵੀ ਜੱਗੀ ਤੇਰੇ!' ਤੇ ਉਧਰ ਗੁੱਜਰਾਂ ਦਾ ਸੱਦੀਕ ਆਖਦਾ, 'ਜੀ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਫਜ਼ਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਮੱਝਾ ਨੂੰ

ਪੱਠੇ ਪਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਮੱਝਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੋਅ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।'

'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਵੀ ਸਦੀਕ ਤੂੰ ਬੈਠ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ।'

ਨਾਈਆਂ ਦਾ ਮੁਖਤਿਆਰ ਆਖਦਾ, 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਿਮਾਰ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।'

ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਰਫ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, 'ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੂਹ ਦੇ ਲਾਗੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਲਟੇਰੀਆਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਭਰ ਪਾ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।'

ਕਾਸ਼ ਉਹ ਦਿਨ ਮੁੜ ਆ ਜਾਣ... ਕਾਸ਼ ਸਾਡੀ ਉਹ ਸਾਦਗੀ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇ... ਕਾਸ਼ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਹੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦੁਬਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ... ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਜੋ ਆਇਆ ਸੋ ਚਲਸੀ ਸਭੁ ਕੋਈ ਆਈ ਵਾਰੀਐ ॥

IN LOVING MEMORY OF

Harjit Singh Dhesi

NOVEMBER 8TH, 1959 - FEBRUARY 12TH, 2023

FUNERAL SERVICE

SUNDAY, FEBRUARY 19TH 2 PM- 3:30 PM

RESTLAND FUNERAL HOME

13005 GREENVILLE AVE

DALLAS, TX 75243

BHOG

4 PM ONWARDS

GURDWARA SINGH SABHA

1201 ABRAMS RD

RICHARDSON, TX 75081

GURMAIL DHESI 903-744-2131

HARVINDER RANDHAWA 214-769-8946

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਿਹ

ਸੰਗਤੇ ਅਬਾਦ ਰਹੈਂ, ਆਵਤੈ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰਹੈਂ, ਬੁੰਗੇ ਝਲਾ ਝਲ ਰਹੈਂ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕੇ॥
ਲਾਗਤੇ ਦੀਵਾਨ ਰਹੈਂ, ਗਾਵਤੇ ਸੁਜਾਨ ਰਹੈਂ, ਝੁਲਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰਹੈਂ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੇ॥

ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੈਨ ਹੋਜੇ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)

3636 Gurdwara Ave, San Jose CA 95148, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ: www.sanjosegurdwara.org or facebook "San Jose Gurdwara"

ਮਹੱਲਾ ਮਹੱਲਾ

ਖੇਡ ਮੇਲਾ

ਐਤਵਾਰ 19 ਮਾਰਚ 2023

ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾਈ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ **ਐਤਵਾਰ 19 ਮਾਰਚ 2023** ਨੂੰ ਖਾਲਸਾਈ ਜਾਹੇ ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਦੌਰਾਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀ ਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ, ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਅਤੇ ਕਵੀਸਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਓ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਵਾਲੀਬਾਲ, ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ, ਬਾਸਕਿਟਬਾਲ, ਗਤਕਾ, ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸਰੀ ਜਾਂ ਨੀਲੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੋ ਜੀ।

General Info: Sukhdev Singh Baniwal 408-421-9463
Arun Singh 408-439-8903
Langer Seva: Harjinder Singh Ladhar 408-904-9158
Kuldip Singh Shergill 408-230-8319
Stall Reservations: Khushvinder P. Singh 408-507-1290

Parking available at Evergreen Valley High School, Carolyn Clark Elementary School. See Map for details. Shuttle will be available for rides.

Sports Events

Call For Registration:
(Volleyball) Charan Singh Bhandal 408-482-1372
(Basketball) Jaswinder Singh Sohal 408-391-7013
Harjinder Singh Purewal 408-824-8762
Harpinder Singh 408-771-7188

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੰਗਰ: ਇਸ ਮੌਕੇ ਛੱਲੀਆਂ, ਗੰਨੇ ਦਾ ਰਸ, ਪਕੌੜੇ, ਛੋਲੇ-ਭਠੂਰੇ, ਸਬਜ਼ੀ-ਦਾਲ, ਲਸਣ-ਅਦਰਕ ਵਾਲੇ ਨਾਨ, ਫਰਾਈਆਂ ਤੇ ਬਰੈਡ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੰਦੋਬਸਤ